

آزمون ۶ آبان ماه ۱۴۰۱

دوازدهم انسانی

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده‌ی ترازوی به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
	۴۰۰۰	۴۷۵۰	۵۵۰۰	۶۲۵۰	۷۰۰۰	
ریاضی و آمار	۱	۲	۳	۴	۶	
اقتصاد	۱	۲	۴	۵	۷	
روان‌شناسی	۱	۲	۴	۵	۷	
علوم و فنون ادبی	۱	۲	۳	۵	۶	
جامعه‌شناسی	۱	۲	۵	۷	۸	

مدت پاسخ‌گویی: ۱۰۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۱۳۰

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤال‌ها و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	مواد امتحانی	وضعیت پاسخ‌گویی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	ریاضی و آمار (۳)	اجباری	۱۰	۱	۱۰	۱۰
۲	ریاضی و آمار (۱)	اجباری	۱۰	۱۱	۲۰	۱۰
۳	اقتصاد	اجباری	۱۰	۲۱	۳۰	۱۰
۴	روان‌شناسی	انتخابی	۱۰	۳۱	۴۰	۱۰
	اقتصاد			۴۱	۵۰	
۶	علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)	اجباری	۲۰	۵۱	۷۰	۲۰
۷	علوم و فنون ادبی (۲)	انتخابی	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰
	علوم و فنون ادبی (۱)			۸۱	۹۰	
۹	جامعه‌شناسی (۳)	اجباری	۱۰	۹۱	۱۰۰	۱۰
۱۰	جامعه‌شناسی (۱)	اجباری	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰
۱۱	جامعه‌شناسی (۲)	انتخابی	۱۰	۱۱۱	۱۲۰	۱۰
	جامعه‌شناسی (۱)			۱۲۱	۱۳۰	

شمارش / احتمال
(فضای نمونه)
صفحه‌های ۱ تا ۱۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۱- چند عدد چهار رقمی وجود دارد که فقط رقم دهگان آن زوج باشد؟ (تکرار ارقام مجاز نیست.)

(۱) ۱۲۰ (۲) ۳۰۰ (۳) ۴۰۰ (۴) ۲۰۰

۲- حاصل عبارت $3! \times (2!)^2 + (0! + 0! + 0!)$ کدام است؟

(۱) ۱۴۷ (۲) ۱۵۰ (۳) ۱۶۲ (۴) ۱۸۰

۳- به چند طریق می‌توان حروف کلمه «MOHSEN» را کنار هم قرار داد به طوری که حروف M و N هم‌زمان ابتدا و انتها قرار نگیرند؟

(۱) ۴۸۰ (۲) ۷۲۰ (۳) ۱۱۶ (۴) ۶۷۲

۴- مجموع x های قابل قبول برای اینکه داشته باشیم $\binom{4}{x-3} = \binom{4}{3x-5}$ کدام است؟ $(C(4, x-3) = C(4, 3x-5))$

(۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۴ (۴) ۵

۵- به چند طریق می‌توان ۸ گوی یکسان را در ۳ جعبه متمایز جا داد که در هر جعبه حداقل یک گوی جای بگیرد؟

(۱) ۲۸ (۲) ۲۱ (۳) ۳۶ (۴) ۱۶

۶- در کیسه‌ای ۴ مهره آبی و ۳ مهره قرمز وجود دارد. به چند طریق می‌توان از این کیسه ۳ مهره انتخاب کرد، به طوری که لااقل ۲ مهره آبی باشد؟

(۱) ۱۰۵ (۲) ۲۲ (۳) ۳۰ (۴) ۴۲

۷- روی محیط دایره‌ای ۷ نقطه وجود دارد. با این ۷ نقطه چند چهارضلعی می‌توان تشکیل داد که این نقاط روی دایره، رأس‌های چهارضلعی باشند؟

(۱) ۲۱۰ (۲) ۷۰ (۳) ۳۵۰ (۴) ۳۵

۸- خانواده‌ای دارای ۲ فرزند است. از لحاظ جنسیت فرزندان، چند پیشامد متمایز برای این فضای نمونه می‌توان تعریف کرد؟

(۱) ۴ (۲) ۸ (۳) ۱۶ (۴) ۴۸

۹- یک سکه را پرتاب می‌کنیم. اگر پشت بیاید یکبار تاس می‌اندازیم و اگر رو بیاید ۴ بار دیگر سکه می‌اندازیم. فضای نمونه این آزمایش، چند عضوی است؟

(۱) ۳۶ (۲) ۲۲ (۳) ۱۶ (۴) ۱۴

۱۰- یک تاس قرمز، یک تاس آبی و یک سکه را پرتاب می‌کنیم. اگر مجموع اعداد دو تاس کمتر از ۵ شود یک تاس سبز و در غیر این صورت یک سکه

دیگر می‌اندازیم. فضای نمونه این آزمایش تصادفی چند عضو دارد؟

(۱) ۷۲ (۲) ۱۴۴ (۳) ۱۹۲ (۴) ۲۰۴

محل انجام محاسبات

ریاضی و آمار (۱)

باسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تابع

(مفهوم تابع، ضابطه جبری تابع،
نمودار تابع خطی)
صفحه‌های ۳۹ تا ۶۳

۱۱- با کدام تغییر، جدول ذیل به یک تابع تبدیل می‌شود؟ (مقادیر جدول را یا نقاط (x, y) نمایش می‌دهیم.)

x	۱	۱	۲	۳	۴
y	۲	۳	۲	۲	۳

(۱) نقطه $(1, 2)$ تبدیل به $(1, 0)$ شود.

(۲) نقطه $(1, 2)$ تبدیل به $(0, 2)$ شود.

(۳) نقطه $(3, 2)$ تبدیل به $(4, 2)$ شود.

(۴) نقطه $(4, 3)$ تبدیل به $(3, 3)$ شود.

۱۲- نمایش توصیفی تابع یا ضابطه $f(x) = x + x^2$ کدام است؟

(۱) f تابعی است که هر عدد را به دو برابر مجموع آن عدد با خودش نسبت می‌دهد.

(۲) f تابعی است که هر عدد را به مربع مجموع آن عدد با خودش نسبت می‌دهد.

(۳) f تابعی است که هر عدد را به مجموع مربع آن عدد و خودش نسبت می‌دهد.

(۴) f تابعی است که هر عدد را به مجموع آن عدد با جذرش نسبت می‌دهد.

۱۳- اگر رابطه $\{(-12, x^2 + 13x), (4 + x, x^2 + 5), (-12, 4A), (2x - 2, 4b - 2x)\}$ تابع باشد مقدار b کدام است؟

(۴) -۵

(۳) -۱۴

(۲) ۵

(۱) ۱۴

۱۴- اگر $f: A \rightarrow B$ و برد تابع $\{-2, \frac{1}{3}, 3\}$ باشد دامنه این تابع کدام است؟
 $y = \frac{2x}{x-3}$

(۴) $\{-9, \frac{3}{2}, 1\}$

(۳) $\{0, \frac{4}{5}, -\frac{2}{5}\}$

(۲) $\{9, \frac{3}{2}, -1\}$

(۱) $\{-9, \frac{2}{3}, 1\}$

۱۵- اگر دامنه تابع $f(x) = \frac{x^2 - x}{2}$ به صورت $D = \{6, a, -2\}$ باشد و حاصل ضرب اعضای برد آن برابر ۴۵ باشد مقدار a کدام است؟ ($a \in \mathbb{N}$)

(۴) $\frac{9}{4}$

(۳) ۲

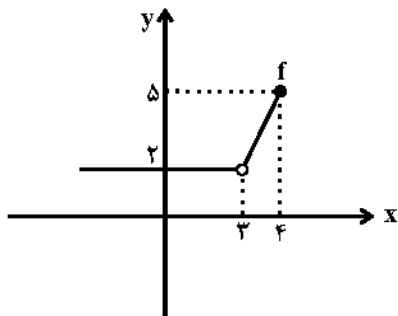
(۲) $\frac{9}{14}$

(۱) ۱

محل انجام محاسبات

۱۶- دامنه و برد تابع مقابل کدام است؟

$$R_f = R \text{ و } D_f = R \quad (۱)$$

$$R_f = \{۲ \leq y \leq ۵\} \text{ و } D_f = \{x \leq ۴ - \{۳\}\} \quad (۲)$$

$$R_f = \{y \leq ۵\} \text{ و } D_f = \{x \leq ۴ - \{۳\}\} \quad (۳)$$

$$R_f = \{۲ < y \leq ۵\} \text{ و } D_f = \{-۴ \leq x \leq ۴\} \quad (۴)$$

۱۷- تابع $f(x) = ۴x + n - ۲mx$ خطی است که نمودار آن موازی محور x ها بوده و از نقطه $(۲, ۴)$ عبور می‌کند، حاصل $m^2 - n^2$ کدام است؟

$$-۱۲ \quad (۴)$$

$$-۱۰ \quad (۳)$$

$$-۸ \quad (۲)$$

$$-۴ \quad (۱)$$

۱۸- به ازای چند مقدار طبیعی k ، تابع خطی $f(x) = \frac{۴k-۱۶}{۳}x + \frac{۲}{k} - ۲$ ، فقط از ناحیه اول مختصات نمی‌گذرد؟

$$۱ \quad (۴)$$

$$۲ \quad (۳)$$

$$۳ \quad (۲)$$

$$۴ \quad (۱)$$

۱۹- سه نقطه متمایز $A(۱, a)$ و $B(-۳, ۲a-۱)$ و $C(a, -a+۲)$ روی یک خط قرار دارند، مجموعه مقادیر a کدام است؟

$$\{۹\} \quad (۴)$$

$$\{-۱, ۹\} \quad (۳)$$

$$\{-۹\} \quad (۲)$$

$$\{۱, -۹\} \quad (۱)$$

۲۰- اگر در تابع خطی $f(x) = ax + b$ داشته باشیم، $f(۱) = ۳$ و $f(-۱) = -۱$ مقدار $a \times b$ کدام است؟

$$-۲ \quad (۴)$$

$$-۱ \quad (۳)$$

$$۲ \quad (۲)$$

$$۱ \quad (۱)$$

محل انجام محاسبات

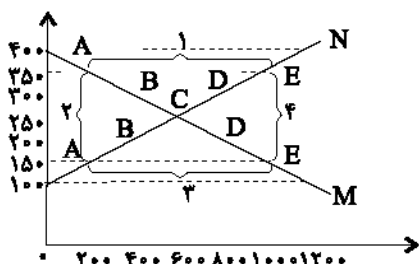
اقتصاد

باسخ گویی به سوال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

مرز امکانات تولید،
بازار چیست و چگونه عمل
می‌کند؟
صفحه‌های ۳۵ تا ۵۵

۲۱- با توجه به نمودار زیر:

الف) کدام شماره، بیانگر مزاد عرضه است؟

ب) کدام دو نقطه، به ترتیب بیانگر قیمت، مقدار و مفهوم تعادلی است؟

ج) کدام شماره، مبین مفهوم کمبود عرضه است؟

د) کدام حروف به ترتیب بیانگر منحنی تقاضا و عرضه است؟

ه) کدام دو عدد بیانگر «عرضه صفر» است؟ و کدام دو عدد مبین «تقاضای صفر» است؟

۱) الف) ۱، ب) $C-600-250$ ، ج) ۳، د) M و N ، ه) $1200, 400$ و $1200, 100$ ۲) الف) ۱، ب) $B-600-250$ ، ج) ۴، د) M و N ، ه) $400, 1200$ و $1200, 100$ ۳) الف) ۳، ب) $B-250-600$ ، ج) ۲، د) M و N ، ه) $400, 1200$ و $100, 1200$ ۴) الف) ۳، ب) $C-250-600$ ، ج) ۱، د) M و N ، ه) $1200, 400$ و $100, 1200$

۲۲- عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) در کشوری در شرق آسیا با بالا رفتن نرخ رشد اقتصادی و درآمد سرانه مردم، سطح رفاه افزایش یافته است، در این صورت چه تغییری در تقاضای

مردم برای کالایی معند «سویا» رخ خواهد داد؟

ب) کاهش قیمت «برق» و افزایش قیمت «گوشت مرغ»، چه تأثیری بر تقاضای «فر برقی» و «گوشت قرمز» خواهد داشت؟

پ) پداعات و اختراعات چه تأثیری بر مقدار تولید و عرضه دارند؟

۱) الف) کاهش تقاضا، ب) افزایش تقاضا - کاهش تقاضا، پ) معمولاً با افزایش هزینه‌های تولید منجر به کاهش مقدار عرضه و تولید می‌شوند.

۲) الف) افزایش تقاضا، ب) کاهش تقاضا - کاهش تقاضا، پ) معمولاً با افزایش هزینه‌های تولید منجر به کاهش مقدار عرضه و تولید می‌شوند.

۳) الف) افزایش تقاضا، ب) کاهش تقاضا - افزایش تقاضا، پ) معمولاً با کاهش هزینه‌های تولید منجر به افزایش مقدار عرضه و تولید می‌شوند.

۴) الف) کاهش تقاضا، ب) افزایش تقاضا - افزایش تقاضا، پ) معمولاً با کاهش هزینه‌های تولید منجر به افزایش مقدار عرضه و تولید می‌شوند.

۲۳- کدام گزینه در رابطه با مفهوم کارایی و ناکارایی نادرست است؟

۱) تلاش برای به‌دست آوردن کارایی، به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است.

۲) وقتی تولید ناکارا باشد این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود؛ بدون آنکه از تولید کالاهای دیگر کاسته شود.

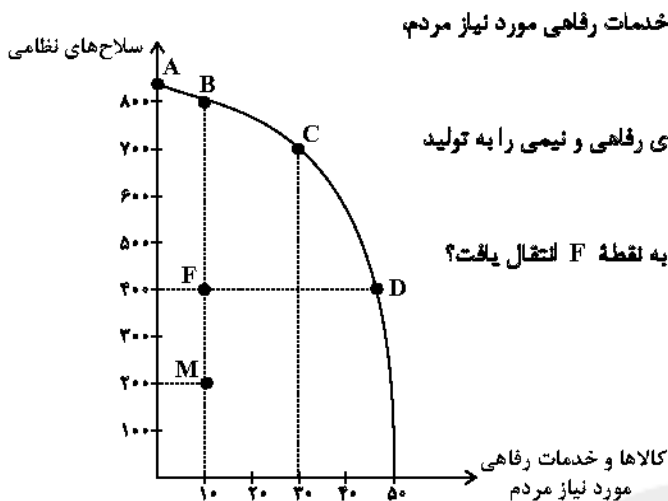
۳) هنگامی که روی مرز کارایی قرار داریم، بهتر شدن وضعیت ملا مستلزم بدتر شدن وضع دیگری نخواهد شد.

۴) نقاطی که در زیر مرز امکانات تولید قرار دارند، نقاطی هستند که تولید در آن‌ها ناکاراست و نشان‌دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابعش

استفاده نکرده است.

محل انجام محاسبات

۲۴- در منحنی مرز امکانات تولید زیر، یک کشور فرضی در شرق آسیا از تمام منابعش استفاده می‌کند تا خدمات (تولید سلاح‌های نظامی و کالاها و خدمات رفاهی مورد نیاز مردم) را ارائه دهد. فرض کنید این کشور در منحنی مرز امکانات تولید در نقطه F قرار گرفته است:

الف) در صورت اختصاص بودجه و نیروی کار غیرفعال تنها به تولید کالاها و خدمات رفاهی مورد نیاز مردم، تولید به کدام نقطه انتقال می‌یابد؟

ب) اگر دولت تصمیم بگیرد نیمی از بودجه و نیروی کار غیرفعال را به کالاهای رفاهی و نیمی را به تولید سلاح‌های نظامی اختصاص دهد، تولید به کدام نقطه منتقل می‌شود؟

پ) این کشور سال گذشته در نقطه M قرار داشت با اتخاذ چه تصمیماتی به نقطه F انتقال یافت؟
ت) ویژگی تولید در نقطه M چیست؟

۱) الف) B (ب) D (پ) افزایش همزمان تولید کالاهای رفاهی و کالاهای

نظامی (ت) نشان‌دهنده کارایی در اقتصاد است چراکه می‌توان با حذف تولید

سلاح‌های نظامی بر تولید کالاهای رفاهی افزود.

۲) الف) D (ب) C (پ) ثابت نگهداشتن تولید کالاهای رفاهی و افزایش تولید کالاهای نظامی (ت) نشان‌دهنده ناکارایی در اقتصاد است چراکه با همان منابع و امکانات و بدون حذف کالاهای دیگر، قادر به تولید حداقل بیشتر از یک کالای دیگر است.

۳) الف) B (ب) D (پ) افزایش همزمان تولید کالاهای رفاهی و کالاهای نظامی (ت) نشان‌دهنده ناکارایی در اقتصاد است چراکه با همان منابع و امکانات و بدون حذف کالاهای دیگر، قادر به تولید حداقل بیشتر از یک کالای دیگر است.

۴) الف) D (ب) C (پ) ثابت نگهداشتن تولید کالاهای رفاهی و افزایش تولید کالاهای نظامی (ت) نشان‌دهنده کارایی در اقتصاد است چراکه می‌توان با حذف تولید سلاح‌های نظامی بر تولید کالاهای رفاهی افزود.

۲۵- صحیح (ص) یا غلط (غ) بودن عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) افزایش درآمد همواره سبب افزایش در مقدار تقاضای انواع کالاها می‌شود.

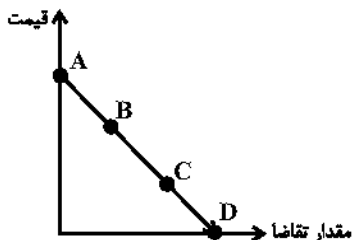
ب) سیاست‌گذاران معمولاً تلاش می‌کنند یا اعمال تحریم بر عرضه دخانیات، مصرف سیگار در جامعه را کم کنند.

پ) مقدار تقاضا از یک کالا یا قیمت آن رابطه‌ای عکس دارد. به طوری که با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش می‌یابد و بالعکس، به این رابطه، «قانون تقاضا» می‌گویند.

ت) قیمت می‌تواند به عنوان ابزاری برای مدیریت مصرف باشد.

۱) ص - غ - ص - غ (۲) غ - غ - ص - ص (۳) ص - ص - غ - ص (۴) غ - غ - ص - غ

۲۶- به ترتیب، در کدام نقطه بازار به «عدم تقاضا» می‌رسد و چه اتفاقی باید برای بازار بیفتد تا از نقطه B به نقطه C حرکت کند؟

۱) A - کاهش قیمت و افزایش تقاضا

۲) D - افزایش قیمت و افزایش تقاضا

۳) A - افزایش قیمت و کاهش تقاضا

۴) D - کاهش قیمت و افزایش تقاضا

محل انجام محاسبات

۲۷- یک کارخانه لبنیاتی دو کالای پنیر و بستنی تولید می‌کند و منابع خود را به تولید این دو کالا اختصاص داده است. کدام گزینه پیامد هر یک از شرایط زیر را به درستی مشخص می‌کند؟

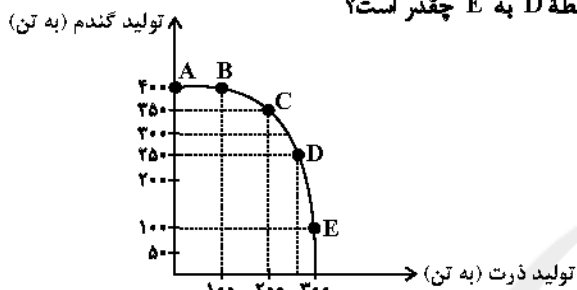
- افزایش منابع موجود برای تولید دو محصول در اثر پیشرفت تکنولوژی

- شروع فصل زمستان و کاهش تقاضای کالای بستنی

- (۱) جابه‌جایی بر روی مرز امکانات تولید - جابه‌جایی بر روی مرز امکانات تولید
- (۲) جابه‌جایی بر روی مرز امکانات تولید - جابه‌جایی مرز امکانات تولید به داخل
- (۳) جابه‌جایی مرز امکانات تولید به خارج - جابه‌جایی بر روی مرز امکانات تولید
- (۴) جابه‌جایی مرز امکانات تولید به خارج - جابه‌جایی مرز امکانات تولید به داخل

۲۸- یک شرکت بزرگ کشت و صنعت تصمیم گرفته است زمین کشاورزی خود را به تولید دو محصول ذرت و گندم اختصاص دهد. با توجه به منحنی

PPF (مرز امکانات تولید) زیر، هزینه فرصت تغییر تولید از نقطه C به B و از نقطه D به E چقدر است؟

(۱) ۱۰۰ تن ذرت - ۱۵۰ تن گندم

(۲) ۱۵۰ تن گندم - ۲۰۰ تن ذرت

(۳) ۱۰۰ تن ذرت - ۵۰ تن گندم

(۴) ۵۰ تن گندم - ۲۰۰ تن ذرت

۲۹- با توجه به جدول «تقاضا، عرضه و قیمت» ذیل، کدام گزینه مبین پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

ردیف	قیمت (به تومان)	مقدار تقاضا (به کیلو)	مقدار عرضه (به کیلو)
۱	۱۵,۰۰۰	۴۰	۲۰
۲	۱۷,۰۰۰	۳۵	۲۵
۳	۱۸,۰۰۰	۳۰	۳۰
۴	۲۰,۰۰۰	۲۰	۴۵
۵	۲۳,۰۰۰	۱۵	۵۰

(الف) میزان مازاد یا کمبود عرضه در سطح قیمت ۱۷,۰۰۰ تومان، چند کیلو است؟

(ب) میزان مازاد یا کمبود تقاضا در سطح قیمت ۲۰,۰۰۰ تومان، چند کیلو است؟

(ج) حداکثر میزان پرداختی مصرف‌کنندگان در سطح قیمت ۲۳,۰۰۰ تومان،

چند تومان است؟

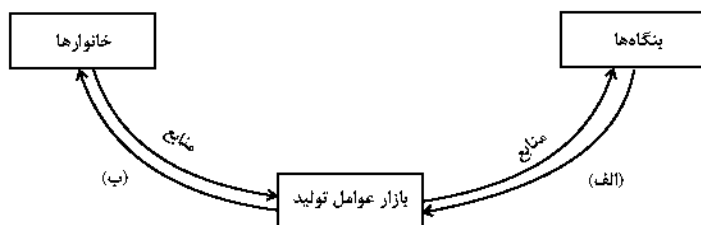
(۱) (الف) ۱۰ کیلو کمبود تقاضا، (ب) ۲۵ کیلو مازاد تقاضا، (ج) ۳۴۵,۰۰۰ تومان

(۲) (الف) ۱۰ کیلو کمبود عرضه، (ب) ۲۵ کیلو مازاد عرضه، (ج) ۱,۱۵۰,۰۰۰ تومان

(۳) (الف) ۱۰ کیلو مازاد تقاضا، (ب) ۲۵ کیلو مازاد عرضه، (ج) ۳۴۵,۰۰۰ تومان

(۴) (الف) ۱۰ کیلو مازاد عرضه، (ب) ۲۵ کیلو کمبود تقاضا، (ج) ۱,۱۵۰,۰۰۰ تومان

۳۰- کدام گزینه پاسخ صحیح برای موارد «الف» و «ب» مشخص شده در نمودار است؟

(۱) (الف) درآمد بنگاه‌ها، (ب) پرداخت‌های عوامل تولید خانوارها

(۲) (الف) پرداخت‌های عوامل تولید خانوارها، (ب) درآمد بنگاه‌ها

(۳) (الف) پرداخت‌های عوامل تولید، (ب) درآمد خانوارها

(۴) (الف) درآمد خانوارها، (ب) پرداخت‌های عوامل تولید

محل انجام محاسبات

روان شناسی رشد

صفحه‌های ۳۴ تا ۶۵

روان شناسی

در این بخش، از میان سؤالات روان‌شناسی و اقتصاد تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤالات ۳۱ تا ۴۰ «یا» به سؤالات ۴۱ تا ۵۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

۳۱- کدام گزینه در دایره رشد شناختی می‌گنجد؟

- (۱) خشم شدید نوجوان از انتقاد دیگری
(۲) مهار خشم با انجام ورزش
(۳) نوساناتی میان شادی و غم
(۴) افزایش ظرفیت حافظه در پی احساس خاص بودن

۳۲- به ترتیب، کدام مهارت جسمانی دوره طفولیت طی دو ماه کامل می‌شود و دوره نوبایی از چه سنی آغاز می‌شود؟

- (۱) غلت زدن - یک سالگی
(۲) بالا نگه داشتن چانه و سینه - یک سالگی
(۳) غلت زدن - سه سالگی
(۴) بالا نگه داشتن چانه و سینه - سه سالگی

۳۳- مهارت «ورزش کردن» برای مقابله با پیامدهای منفی رشد در کدام حیطه در نوجوانی توصیه می‌شود؟

- (۱) رشد شناختی (۲) رشد اخلاقی (۳) رشد هیجانی (۴) رشد اجتماعی

۳۴- «روان‌شناسان همواره به خانواده‌های دارای یک فرزند توصیه می‌کنند تا با دیگر خانواده‌هایی که کودک همسن کودک ایشان دارند، رفت و آمد کنند تا کودکان بستر لازم را برای آموختن مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی داشته باشد. با این وجود، برخی کودکان تک فرزند، حتی بدون تجربه زیاد تعامل با همسالان، مهارت‌های ارتباطی خوبی دارند.» به ترتیب، توصیه روان‌شناسان و استثناء بودن برخی کودکان در این امر، ناظر بر کدام یک از عوامل مؤثر بر رشد است؟

- (۱) وراثت - وراثت (۲) وراثت - محیط (۳) محیط - وراثت (۴) محیط - محیط

۳۵- «مادر و پدر احسان از بیان هرگونه لفظ توهین‌آمیز خودداری می‌کنند تا احسان هم این عمل را انجام ندهد؛ بنابراین احسان هم یاد گرفته تا به صورت بسیار مؤدبانه با دیگران صحبت کند.» احتمالاً احسان در کدام یک از دوره‌های زندگی قرار دارد؟

- (۱) هفت سال دوم (۲) نوجوانی (۳) کودکی دوم (۴) کودکی اول

۳۶- کدام بیت به عامل متفاوتی از سایر ابیات اشاره دارد؟

- (۱) گوش خر کوتاه کردی اسب شد آیا مگر // جان من ذاتی است بعضی ویژگی‌های بشر
(۲) گر که بینی ناکسان بالا نشینند، عیب نیست // روی دریا کف نشینند، قعر دریا گوهر است
(۳) مار بد جانی ستاند از سلیم // یار بد آرد سوی نار مقیم
(۴) آهن و فولاد از یک کوه می‌آید برون // آن یکی شمشیر گردد دیگری نعل خر است

۳۷- هر یک از مصادیق زیر، مربوط به کدام یک از ابعاد رشد در دوره کودکی است؟

- محدثه با دیدن صورت ناراحت مادرش، شروع به گریه می‌کند.
- زهرا از میان کارت‌های خود یکی را برای دیدن انتخاب می‌کند.
- علی به دنبال اسباب‌بازی پنهان شده خود می‌گردد.
- حسن و حسین در کنار هم، اما به تنهایی ماشین‌بازی می‌کنند.

- (۱) اجتماعی - هیجانی - شناختی - اجتماعی
(۲) هیجانی - شناختی - اجتماعی - اجتماعی
(۳) هیجانی - شناختی - اجتماعی - شناختی
(۴) اجتماعی - هیجانی - اجتماعی - شناختی

۳۸- به ترتیب درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را تعیین کنید.

- هلیا و الیاس می‌توانند دوقلوهای همسان باشند.
- جهت‌دهی به هیجان‌ها مستلزم آگاهی نیست.
- قاعده‌مند شدن بازی‌ها به معنای رشد بین‌فردی است.

- (۱) د - د - ن (۲) ن - ن - د (۳) ن - د - ن (۴) د - ن - د

۳۹- کدام یک از تغییرات شناختی دوره نوجوانی باعث بهبود تمرکز نوجوانان نسبت به کودکان می‌شود؟

- (۱) گزینشی‌تر شدن توجه
(۲) شکل‌گیری مهارت فراحافظه
(۳) شکل‌گیری تفکر فرضی
(۴) ظرفیت‌سازی حافظه

۴۰- نتیجه افزایش سرعت تفکر در دوره نوجوانی، کدام است؟

- (۱) نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه به لحظه
(۲) نگهداری اطلاعات بیشتر در حافظه
(۳) فراگیری چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات
(۴) شکل‌گیری پردازش مفهومی

اقتصاد

اگر به سؤال‌های ۳۱ تا ۴۰ پاسخ ندهاید، به سؤال‌های ۴۱ تا ۵۰ پاسخ دهید.

مرز امکانات تولید،
بازار چیست و چگونه عمل
می‌کند؟
صفحه‌های ۳۵ تا ۵۵

۴۱- جدول زیر، مربوط به مقادیر قیمت و عرضه و تقاضای «گوشت قرمز» در بازار است:

الف) حداکثر درآمد عرضه‌کنندگان گوشت در قیمت ۵۰۰ تومان چقدر است؟

ب) در کدام ردیف‌ها «مازاد عرضه» وجود دارد؟

پ) تقاضاکنندگان در قیمت ۱۰۰ تومان، حداکثر چند تومان هزینه می‌کنند؟

ت) در کدام ردیف‌ها، قیمت گوشت در بازار در حال افزایش خواهد بود؟

(۱) الف) ۳۰,۰۰۰ تومان (ب) ۴ و ۵، پ) ۲۰۰۰ تومان (ت) ۱ و ۲

(۲) الف) ۱۰,۰۰۰ تومان (ب) ۱ و ۲، پ) ۶۰۰۰ تومان (ت) ۳ و ۴

(۳) الف) ۳۰,۰۰۰ تومان (ب) ۱ و ۲، پ) ۶۰۰۰ تومان (ت) ۳ و ۴

(۴) الف) ۱۰,۰۰۰ تومان (ب) ۴ و ۵، پ) ۲۰۰۰ تومان (ت) ۱ و ۲

ردیف	مقدار عرضه (به کیلو)	مقدار تقاضا (به کیلو)	قیمت هر کیلو (به تومان)
۱	۲۰	۶۰	۱۰۰
۲	۳۰	۵۰	۲۰۰
۳	۴۰	۴۰	۳۰۰
۴	۵۰	۳۰	۴۰۰
۵	۶۰	۲۰	۵۰۰

۴۲- در یک کارخانه دو کالای A و B تولید می‌شود. با توجه به منحنی مرز امکانات تولید این کارخانه، زمانی که ۴۸ کیلو کالای A تولید می‌شود، تولید

کالای B ۲۷ کیلو خواهد بود و با تولید ۵۲ کیلو کالای A، امکانات برای تولید ۱۵ کیلو کالای B خواهد بود. با فرض اینکه قیمت هر کیلو کالای

A ۱۲۰ هزار تومان و هر کیلو کالای B ۵۰ هزار تومان باشد، میزان هزینه فرصت افزایش ۴ کیلو تولید کالای A چند تومان است؟

(۱) ۶۰۰ هزار تومان کالای B که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

(۲) ۶۲۴۰ هزار تومان کالای A که تولید می‌شود.

(۳) ۵۲۰ هزار تومان کالای B که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

(۴) ۴۸۰ هزار تومان کالای A که بیشتر تولید می‌شود.

۴۳- نمودار زیر، بیانگر مقادیر عرضه و تقاضای یک کالا در قیمت‌های مختلف است، با توجه به آن:

الف) تفاضل مقدار تقاضای تعادلی و میزان تقاضا در قیمت ۷۰۰ تومان، چند کیلو است؟

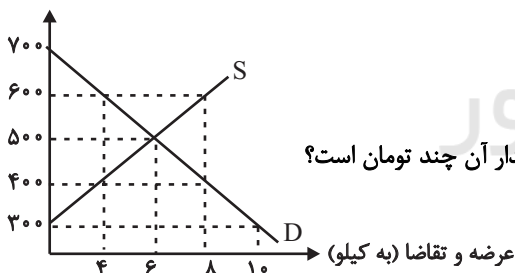
ب) در قیمت ۶۰۰ تومان و ۳۰۰ تومان، به ترتیب بازار با چه وضعیتی روبه‌رو است؟

ج) به ترتیب، در کدام سطح از قیمت و مقدار، دریافتی تولیدکننده به حداکثر می‌رسد و مقدار آن چند تومان است؟

د) کدام عامل موجب از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا و هماهنگی رفتار اقتصادی

تولیدکننده و مصرف‌کننده در سطح قیمت ۴۰۰ تومان می‌شود؟

قیمت (به تومان)

(۱) الف) ۶، ب) کمبود عرضه‌ای معادل ۴ کیلو - مازاد عرضه‌ای معادل ۱۰ کیلو، ج) ۶۰۰ و ۸ - ۴۲۰۰، د) ۱۰۰ تومان افزایش قیمت

(۲) الف) ۴، ب) کمبود تقاضایی معادل ۴ کیلو - مازاد تقاضایی معادل ۱۰ کیلو، ج) ۶۰۰ و ۸ - ۴۲۰۰، د) ۱۰۰ تومان کاهش قیمت

(۳) الف) ۶، ب) مازاد عرضه‌ای معادل ۴ کیلو - کمبود عرضه‌ای معادل ۱۰ کیلو، ج) ۵۰۰ و ۶ - ۳۰۰۰، د) ۱۰۰ تومان افزایش قیمت

(۴) الف) ۴، ب) کمبود عرضه‌ای معادل ۴ کیلو - مازاد عرضه‌ای معادل ۱۰ کیلو، ج) ۵۰۰ و ۶ - ۳۰۰۰، د) ۱۰۰ تومان کاهش قیمت

محل انجام محاسبات

- ۴۴- کدام یک از عبارات زیر در خصوص مفهوم بازار و منحنی‌های عرضه و تقاضا، صحیح است؟
- (الف) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی با کمبود عرضه روبه‌رو می‌شویم، در این حالت چون گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نمی‌شوند، حاضرند برای خرید کالا مبلغ بیشتری بپردازند و این امر سبب کاهش قیمت کالا می‌شود.
- (ب) با فرض ثابت بودن قیمت کالا، تقاضا برای کالای معمولی به صورت معکوس با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب کاهش در مقدار تقاضای کالای معمولی در هر قیمت می‌شود.
- (ج) تصمیم مصرف‌کنندگان در مورد مصرف یک کالا از عواملی مانند قیمت کالا، هزینه‌های تولید، قیمت عوامل تولید و پیش‌بینی آن‌ها در مورد رونق یا رکود بازار تأثیر می‌پذیرد.
- (د) نزولی بودن منحنی تقاضا به این معناست که با افزایش قیمت کالا، مقدار تقاضای آن کاهش می‌یابد و در مقابل با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می‌یابد.

(ه) اگر در بازار، قیمت کالایی در حال افزایش باشد، به دلیل کمبود (فزون تقاضا بر عرضه) قیمت به سمت قیمت تعادلی پیش می‌رود.

- (۱) الف، ب (۲) ج، د (۳) ب، ج (۴) د، ه

۴۵- کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد خانوارها و بنگاه‌ها نادرست است؟

(۱) کسب و کارها، کالاها و خدمات مورد نیاز را به خانوارها می‌فروشند.

(۲) کسب و کارها، زمین، نیروی کار، سرمایه و کارآفرینی را برای تولید کالاها و خدمات ارائه می‌کنند.

(۳) بنگاه همان چیزی است که مردم معمولاً آن را به عنوان کسب و کار می‌شناسند.

(۴) برای تولید کالاها و خدمات، بنگاه‌ها باید از خانوارها منابع را خریداری یا اجاره کنند.

۴۶- با توجه به منحنی مرز امکانات تولید زیر که مربوط به یک شرکت فرضی است که دو کالای A و B را تولید می‌کند، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) در نقطه (ه) به ترتیب حداکثر ۳۰۰ واحد کالای A و ۱۰۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

(۲) با انتقال از نقطه (و) به نقطه (ه)، ۳۰۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

(۳) تولید در نقطه (ج)، ناکارا است.

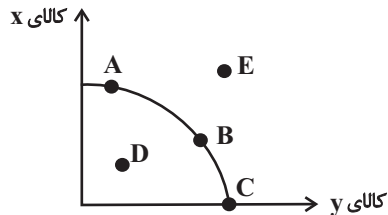
(۴) با توجه به نقاط (ب) و (ه)، هزینه فرصت تولید ۳۰۰ واحد کالای A بیشتر، صرف‌نظر از تولید ۱۰۰ واحد کالای B است.

محل انجام محاسبات

۴۷- با توجه به منحنی مرز امکانات تولید زیر که مربوط به دو کالای x و y است، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) با افزایش منابع موجود برای تولید هر دو محصول از طریق یک فناوری جدید، می‌توان موقعیت

تولید را از نقطه D به نقطه A انتقال داد.

(۲) نقطه‌های بهینه تولید، نقاط D و E هستند.

(۳) تولید در نقطه B ، کارا نیست.

(۴) انتقال از نقطه A به نقطه C به معنای اختصاص همه منابع برای تولید کالای y است.

۴۸- عبارات کدام گزینه در خصوص پرداخت‌هایی که بابت خرید منابع تولید به خانوارها می‌شود، صحیح است؟

(۱) سود: دریافتی خانوارها بابت فروش نیروی کار

(۲) دستمزد: دریافتی خانوارها بابت در اختیار قرار دادن سرمایه مالی خود

(۳) اجاره: دریافتی خانوارها بابت در اختیار قرار دادن زمین یا کارگاه

(۴) بهره: دریافتی خانوارها بابت اجاره ماشین‌آلات و لوازم مورد نیاز دیگر

۴۹- افزایش قیمت بنزین و افزایش قیمت خودرو به ترتیب می‌توانند چه تغییری در تقاضای بنزین ایجاد کنند؟

(۱) افزایش تقاضا - افزایش تقاضا

(۲) افزایش تقاضا - کاهش تقاضا

(۳) کاهش تقاضا - افزایش تقاضا

(۴) کاهش تقاضا - کاهش تقاضا

۵۰- با توجه به جدول زیر، عبارات کدام گزینه نادرست است؟

وضعیت بازار	قیمت (ریال)	مقدار (۱)	مقدار (۲)
(۳)	۱۰	۲۰۰	۵۰۰
(۴)	۲۰	۴۰۰	۴۰۰
	۳۰	۵۰۰	۳۰۰
(۵)	۴۰	۶۰۰	۲۰۰

(۱) شماره (۱) بیانگر مقادیر عرضه است.

(۲) در شماره (۳) بازار با کمبود تقاضایی معادل ۵۰۰ واحد مواجه است.

(۳) در شماره (۴)، بازار در تعادل است.

(۴) در شماره (۵)، بازار با مازاد عرضه‌ای معادل ۴۰۰ واحد مواجه است.

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۳):

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و

سیزدهم

(دوره بازگشت و بیداری)

پایه‌های آوایی ناهمسان

صفحه‌های ۱۰ تا ۲۸

علوم و فنون ادبی (۱):

فصل دوم

(درس‌های ۴ تا ۶)

+ کارگاه تحلیل فصل دوم

صفحه‌های ۳۷ تا ۵۸

۵۱- توضیح مقابل کدام اثر صحیح نیست؟

- (۱) شاهنامه ابومنصوری: مربوط به قرن چهارم و درباره شرح دلآوری‌های رستم است.
- (۲) تفسیر طبری: نوشته محمدبن جریر طبری است که عده‌ای از دانشمندان ماوراءالنهر آن را به فارسی برگردانده‌اند.
- (۳) تاریخ بلعمی: ترجمه فارسی کتاب طبری است که با افزایش و کاهش برخی مطالب، به صورت تألیفی مستقل درآمده است.
- (۴) تاریخ الرسل والملوک: نوشته محمدبن جریر طبری است و به زبان عربی نوشته شده است.

۵۲- از میان موارد زیر، چند گزاره غلط است؟

- (الف) نمونه‌های رمان را می‌توان در ادبیات کلاسیک ایران نیز یافت.
- (ب) نمایشنامه‌نویسی در دوران ناصرالدین‌شاه در ایران رواج یافت.
- (ج) غالب‌ترین نوع رمان در دوره مشروطه، رمان اجتماعی بود.
- (د) ملک‌الشعرای بهار، روزنامه‌های قرن بیستم و دانشکده را منتشر می‌کرد.
- (ه) موضوع کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» تاریخ مشروطه است.
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۵۳- با توجه به اوضاع ادبی تا نیمه قرن پنجم، کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) پس از گذشت چند سده و رواج و نفوذ معارف اسلامی و متون دینی، آمیختگی زبان فارسی دری با عربی افزایش می‌یابد.
- (۲) ایرانیان در سه قرن نخست هجری به فعالیت‌های علمی و ادبی خود ادامه دادند و به زبان‌های فارسی، پارسی و عربی آثار فراوانی پدید آوردند.
- (۳) در آغاز قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم، دولت سامانی روی کار آمد و رسم‌ها و سنت‌های فرهنگی کهن ایرانی را رواج داد.
- (۴) در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمه متون عربی، وارد فارسی دری می‌شود.

۵۴- کدام گزینه از لحاظ تاریخ ادبیات نادرست است؟

- (۱) خداوندنامه، حماسه‌ای ملی از سروده‌های صبا کاشانی در بیان معجزات پیامبر (ص) و دلیری‌های حضرت علی (ع) است.
- (۲) سراینده بیت «هوای خود چو نهادم، رضای او چو گزیدم / جهان و هرچه در او جز به کام خویش ندیدم»، مجموعه «گنجینه نشاط» را فراهم آورده است.
- (۳) محمدتقی بهار، در سبک خراسانی و با زبانی حماسی شعر می‌سرود و آثاری چون سبک‌شناسی و تاریخ تطوّر نظم فارسی از اوست.
- (۴) قائم‌مقام فراهانی، با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد، او منشآت خود را به سبک گلستان سعدی نوشت.

۵۵- کدام ابیات دارای سجع‌اند؟

- (الف) آن صبح چو صادق شد عذرای تو وامق شد
معشوق تو عاشق شد شیخ تو مرید آمد
- (ب) ای خواجه نمی‌بینی این روز قیامت را
این یوسف خوبی را این خوش قد و قامت را
- (ج) گفت که دیوانه نه‌ای لایق این خانه نه‌ای
رفتم و دیوانه شدم، سلسله بندنده شدم
- (د) شاد آمدی ای مهرو ای شادی جان شاد آ
تا بود چنین بودی تا باد چنین بادا

(۴) ج و د

(۳) ب و د

(۲) ب و ج

(۱) الف و ج

۵۶- سجع در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) یکی از فضلا تعلیم ملک زاده‌ای همی کردی و ضرب بی محابا زدی.
- (۲) آفتاب در مقابل لمعات فطرتش با نقطه ذره مغالطه خوردی و محیط در جنب تموج همتش کار آبرو به قطرگی پیش بردی.
- (۳) خدا گفت: «آن همه منم و نه غیر من. توفیق من روی ننماید از تو و طاعت تو چیزی نیاید.»
- (۴) مرا از بود خود ناچیز کرد و به بقای خویش باقی گردانید و عزیز کرد.

۵۷- سعدی در کدام بیت، با استفاده از تخلص شاعری، آرایه «سجع» را به‌وجود آورده است؟

- (۱) از نعلش آتش می‌جهد نعلم در آتش می‌نهد / گر دیگری جان می‌دهد سعدی تو جان می‌پروری
- (۲) ز خاکم رشک می‌آید که بر سر می‌نهی پایش / که سعدی زیر نعلینت چه بودی گر تراب استی
- (۳) میان خواب و بیداری توانی فرق کرد آن‌گه / که چون سعدی به تنهایی شب دیجور بنشینی
- (۴) تو خود ای شب جدایی چه شبی بدین درازی / بگذر که جان سعدی بگداخت از نهیبت

۵۸- کدام مصراع صامت بیشتری دارد؟

- (۱) تو را که هر چه مراد است در جهان داری / تا فرو نیارد کس سر به تاج سلطانی
- (۲) بیگاه شد بیگاه شد خورشید اندر چاه شد / کنجی که برف پیش همی داشت گل گرفت

۵۹- کدام گزینه دارای صامت «ی» و مصوت «ای» است؟

- (۱) پیوسته به آرزو تو را باید خواست / گران‌جان‌تر ز چندین کوهم و دل می‌کشد بارم
- (۲) ای دست تو پیوسته پر از برگ برنده / پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود

۶۰- کدام مصراع بیشترین تعداد صامت ساکن را دارد؟

- (۱) مقام شوق بی‌صدق و یقین نیست / قدم بی‌باک نه، کس در کمین نیست
- (۲) آن قدح بشکست و آن ساقی نماند / سپه چه کار کند در میان چو شاهی نیست

۶۱- کدام بیت با رکن «مفعول» آغاز شده است؟

- (۱) جان چراغ است و عقل روغن او
 (۲) فروختم به یکی جرعه گنج عقل آری
 (۳) عقل آبله پای و کوی تاریک
 (۴) رو غم آینده خور و گذشته رها کن
- عقل جان است و جان ماتن او
 شراب خواره نبیند کساد کالا را
 و آنگاه رهی چو موی باریک
 کی بود آینده با گذشته همانند

۶۲- وزن کدام بیت «مفاعله فاعله فاعله فاعله» است؟

- (۱) به تنگ همچو شرر از بقای خویشتم
 (۲) به اختیار زدم دل به زلف یار، گره
 (۳) دلی که در خم زلف تو، شانه می طلبد
 (۴) خیال وصل توام از نبود آب حیاتم
- تمام چشم ز شوق فنای خویشتم
 به کار خویش، فکندم به اختیار، گره
 چو طایری است که شب، آشیانه می طلبد
 فغان ز آتش سوز جگر دقیقه دقیقه

۶۳- وزن کدام بیت قابلیت دسته بندی هجایی به صورت همسان و ناهمسان را دارد؟

- (۱) ای سرو روان رخ بنما و قدمی نه
 (۲) شور غم عشقش چنین حیف است پنهان داشتن
 (۳) ای کآب زندگانی من در دهان توست
 (۴) یک شمع از این مجلس صد شمع بگیراند
- بر چشم به حسرت نگرانی که مرا هست
 در گوش نی رمزی بگو تا برکشد آواز را
 تیر هلاک ظاهر من در کمان توست
 گر مرده ای و زنده هم زنده شوی با ما

۶۴- وزن بیت زیر کدام است؟

- «بلبل عاشق تو عمر خواه که آخر
 (۱) مفعله فاعله فاعله فاعله
 (۲) مفعله فاعله فاعله فاعله
 (۳) فاعله فاعله فاعله فاعله
 (۴) مفعله فاعله فاعله فاعله
- باغ شود سبز و شاخ گل به برآید»

۶۵- با حذف ردیف کدام بیت، نوع نظم هجایی (همسان یا ناهمسان)، تغییر می کند؟

- (۱) انصاف نبود آن رخ دلبنده نهران کرد
 (۲) دیدم به ره آن نگار خندان را
 (۳) ما لب خشک قناعت لب نان می دانیم
 (۴) تو را که گفت که قصد دل شکسته ما کن
- زیرا که نه رویی ست کز او صبر توان کرد
 آن ماه رخ ستاره دندنه دان را
 دست شستن ز طمع آب روان می دانیم
 چو زلف سرزده ما را فروگذار و رها کن

۶۶- وزن کدام بیت ناهمسان است؟

جان به میانجی نه و مهمان طلب	(۱) مائده جان چو نهی در میان
به شکر آن که در اقلیم حسن بر همه شاهی	(۲) مده به دست سپاه فراق ملک دلم را
وگر نه رخنه به فولاد کرده شیون من	(۳) اثر در آن دل سنگین نمی کند چه کنم
چه کنم گر به رکابش نروم	(۴) من بیچاره گردن به کمند

۶۷- وزن کدام مصراع نادرست ذکر شده است؟

- (۱) هرگز به تو دستم نرسد ماه بلندم (مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن)
- (۲) همه از پشت خنجرم زده اند (فعلاتن مفاعیل فاعلن)
- (۳) که تشنه مانده دلم در هوای زمزمه هایت (مفاعیل فعلاتن مفاعیل فاعلن)
- (۴) می آیم از رهی که خطرها در او گم است (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)

۶۸- در کدام گزینه مفهوم مقابل بیت زیر بیان شده است؟

تورا در این سخن انکار کار ما نرسد»	«به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد
از خار تندخویی، از گل وفا گرفته	(۱) از نسخه چمن زد حسن تو انتخابی
اوج فلک حسن کمین پایه اوست	(۲) آن مه که وفا و حسن سرمایه اوست
باری به حسن خلق خدم را نگاه دار	(۳) چون مایهات وفا به فشاندن نمی کند
که وعده های تو از صد یکی وفا نشود	(۴) تو را چه جرم که حکم غرور حسن این است

۶۹- مفهوم کدام بیت با جمله «سر عشق، نهفتنی است نه گفتنی و بساط مهر، پیمودنی است نه نمودنی»، در تقابل نیست؟

- (۱) میسرت نشود سر عشق پوشیدن
  - (۲) درمانده نهفتن رازم که می پرد
  - (۳) از گفتن سر تو دهان بربستم
  - (۴) بس که دارد حباب عشق، ظهور
- که عاقبت بکند رنگ روی، غم آزی
- چون نامه های روز قیامت، نقاب من
- هرچند که ده زبان چو سوسن هستم
- آب می گردد از نهفتن، راز

۷۰- مفهوم کلی بیت «ألا یا ایها الساقی أدِرْ کأساً و ناولها / که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها» با کدام گزینه، قرابت کمتری دارد؟

- (۱) داغ عشقم، نیست الفت با تن آسانی مرا
  - (۲) چو عاشق می شدم گفتم که بردم گوهر مقصود
  - (۳) با تو ای دل، کار و بار عشق را بگذاشتم
  - (۴) هر که دشواری در دل بودش از زر و سیم
- پیچ و تاب شعله باشد نقش پیشانی مرا
- ندانستم که این دریا چه موج خون فشان دارد
- کار دشواری، چنین باری نمی آید ز من
- کف راد وی آسان کند آن دشواریش

فصل دوم

(درس‌های ۴ تا ۶)
صفحه‌های ۳۵ تا ۵۴

در این بخش، از میان سؤالات علوم و فنون ادبی (۲) و علوم و فنون ادبی (۱) تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤال‌های ۷۱ تا ۸۰ «یا» به سؤال‌های ۸۱ تا ۹۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۲)

۷۱- کدام گزینه درباره ویژگی‌های نثر سبک عراقی نادرست است؟

(۱) در قرن ششم مرسوم بود که برخی نویسندگان، آثار موجود را که به نثری ساده بود، به نثر فنی بازنویسی می‌کردند، اما در قرن هفتم کم‌کم نثر فنی ضعیف شد.

(۲) به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات نثر و ورود لغات مختلف قبایل ترک و مغول به زبان فارسی از ویژگی‌های زبانی نثر این دوره است.

(۳) تاریخ‌نویسی از اواخر دوره مغول، به سبب علاقه شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دوره تیموری هم ادامه یافت.

(۴) مدعیان عرفان، اندک‌اندک اصالت خود را از دست دادند و به درسی‌کردن عرفان و شرح اصطلاحات و پیچیده جلوه‌دادن مفاهیم آن پرداختند.

۷۲- در همه ابیات، به‌استثنای بیت گزینه ... از مختصات زبانی کهن بهره گرفته شده است.

(۱) نگذرد یاد گل و سنبلم اندر خاطر	تا به خاطر بود آن زلف و بناگوش مرا
(۲) قوم گفتندش که او را قصر نیست	مر عُمر را قصر، جان روشنی است
(۳) ز دردش ببین این سرشک چو لعل	روانم بر این روی چون کهربا
(۴) نمی‌دانم که دردم را سبب چیست	همی‌دانم که درمانم تویی بس

۷۳- کدام بیت کمترین مجاز را دارد؟

(۱) نه دل سیر چمن نه سر صحرا داریم	در جهان کنج خرابات مغان ما را بس
(۲) می‌توانم روز محشر شد شفیع عالمی	نالۀ امروز اگر فردا به فریادم رسد
(۳) این سبزه که امروز تماشاگاه ماست	فردا همه از خاک تو بر خواهد رست
(۴) خوشم به خون خود ار تو گهی به تربت من	زیارت آیی و این پایه خون‌بها یابم

۷۴- در کدام بیت مجاز مشهود نیست؟

(۱) پیدا بود که بنده به کوشش کجا رسد	بالای هر سری قلمی رفته از قضا
(۲) به رغبت زان لب پیمانه را بوسند می‌خواران	که از هنگامۀ مستان خبر بیرون نمی‌آرد
(۳) منم آن مرغ گرفتار که در کنج قفس	سوخت در فصل گلم حسرت بی بال و پری
(۴) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را	چندان امان نداد که شب را به سر برد

۷۵- کدام بیت دارای مجاز به علاقه شباهت است؟

(۱) چو آشامیدم این پیمانه را پاک	دراقتادم ز مستی بر سر خاک
(۲) گر خوانمت از سینه سوزان شنوی	ور دم نزنم زبـان لالان دانسی
(۳) وحشی‌صفت از نرگس مخمور تو مستم	زان است که بی‌نعره مستانه نباشم
(۴) سهل است به خون من اگر دست برآری	جان دادن در پای تو دشوار نباشد

۷۶- وزن بیت زیر کدام است؟

«دشمن اگر دوست شود چند بار صاحب عقلش نشمارد به دوست»

(۱) مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

(۲) مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

(۳) مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

(۴) مفتعلن مفتعلن فاعلن

۷۷- وزن نوشته شده در مقابل کدام مصراعها نادرست است؟

(الف) هر که او بیدارتر پردردتر (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)

(ب) مغنی وقت آن آمد که بنوازی رباب (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعولن)

(پ) در این عالم یکی خرم نمی باشد (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن)

(ت) نگارینا اگر با من نداری در دل آزار (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعولن)

(ث) به گیتی هر کجا درد دلی بود (مفاعیلن مفاعیلن فعولن)

(۱) الف، پ (۲) ب، ت (۳) ب، پ (۴) الف، ث

۷۸- وزن کدام بیت متفاوت است؟

(۱) صوفی از زندان بیوشد می که در خلوت بنوشد

(۲) ور تو را با خاکساری سر به صحبت درنیاید

(۳) آن که عمری شد که تا بیمارم از سودای او

(۴) تا تو را شوری نباشد لذت شیرین چه یابی

۷۹- ابیات کدام گزینه با هم قرابت مفهومی دارند؟

(الف) از بس که دیده خیره شود در نظاره اش

(ب) به بوی مزده وصل تو تا سحر شب دوش

(ج) همه شب خفته ام و چشم عنایت بیدار

(د) سحرم دولت بیدار به بالین آمد

(ه) قامتم با آنکه شد چون حلقه در ز انتظار

(۱) الف، ب (۲) ج، د (۳) د، ه (۴) ب، ه

۸۰- مفهوم کلی بیت «بانگ زد یارش که بر در کیست آن / گفت بر در هم تویی ای دلستان»، با کدام بیت ارتباط معنایی ندارد؟

(۱) تا چون صدف ز دریا بگشاید او دهانی

(۲) جان گرگان و سگان از هم جداست

(۳) ما یکی بودیم با صد ما و من

(۴) من کی ام لیلی و لیلی کیست من

دریای ما و من را چون قطره درریاید

متحد جان های شیران خداست

یک جوی زان یک نماند و ما صدیم

ما یکی روحیم اندر دو بدن

علوم و فنون ادبی (۱)

اگر به سؤال‌های ۷۱ تا ۸۰ پاسخ ندهاید، به سؤال‌های ۸۱ تا ۹۰ پاسخ دهید.

فصل دوم

(درس‌های ۴ تا ۶)

+ کارگاه تحلیل فصل دوم

صفحه‌های ۳۷ تا ۵۸

۸۱- از دیدگاه سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات همه موارد کاملاً درست هستند؛ به جز:

- (۱) آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی از آغاز قرن چهارم معمول گردید و در این باب، قطعه‌های کوتاهی سروده شد.
- (۲) شعر حکمی و اندرزی (تعلیمی) در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم به وجود آمد و در این دوره، کم‌کم به کمال خود رسید.
- (۳) شعر مدحی یا مدیحه‌سرایی که از آغاز ادب فارسی به پیروی از شعر عربی معمول گشت، با شاعران بزرگ درباری و مدح پادشاهان و رجال دربار جایگاه خود را پیدا کرد.
- (۴) شاعران در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم، بیشتر به واقعیت بیرونی نظر داشتند و مفاهیم ذهنی آنان از قلمرو تعلیم کلی اخلاقی فراتر نمی‌رفت.

۸۲- هریک از عبارات زیر مربوط به کدام دسته از زبان‌های ایرانی است؟

- (الف) یکی از زیرگروه‌های این زبان، زبان پهلوی است.
- (ب) آثار برجامانده از این زبان، فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی است.
- (ج) این زبان با کنارگذاشتن برخی صداهای زبان عربی، الفبای آن را پذیرفت.
- (۱) فارسی میانه - فارسی باستان - فارسی دری
- (۲) فارسی میانه - فارسی دری - فارسی باستان
- (۳) فارسی نو - فارسی میانه - فارسی باستان
- (۴) فارسی دری - فارسی باستان - فارسی میانه

۸۳- در کدام گزینه سجع مشهود است؟

- (۱) خردمند چگونه آرزوی چیزی در دل جای دهد که رنج و تبعیت آن بسیار باشد و انتفاع و استمتاع اندک؟
- (۲) شهریارزاده چون این ماجرا بشنید، برگی از آن درخت برگرفت و بر چشم مالید.
- (۳) دانا چو طبله عطار است خاموش و هنرنمای و نادان چو طبل غازی بلندآواز و میان تهی.
- (۴) اما از محتفران نظاره این دقایق درست نیاید و آلا این غرابت محجوب نیست و این عجایب مستور نه.

۸۴- نوع سجع در عبارات کدام گزینه متفاوت است؟

- (الف) جوان ساعتی عنان خاطر بگشاد و جاسوس همت را بر ناموس فکرت بگماشت.
- (ب) جوان این دُر دری بر بدیهه بسفت و هر یک او را پیش آمد و مرحبایی بگفت.
- (ج) با صبح اول برخاستم و خدمت جوان را که حریف دوش بود بیاراستم.
- (د) جامه افلاک گلیم سیاه بود و فرش خاک حریر سپید.
- (ه) برسیدم به آشیانه‌ای که نسیم آشنایی از وی به دل می‌رسید و چشم دل ظاهر و باطن او می‌دید.

(و) با این سفره محقر تن در ده که شب بیگاه است و دست از همه نقدها کوتاه.

- (۱) الف، د (۲) ه، ب (۳) ج، ه (۴) ب، و

۸۵- در کدام گزینه سجع متوازی به گوش می‌رسد؟

- (۱) به چشم یقین در حق نگریستم، بعد از آن که مرا از همه موجودات به درجه استغنا رسانید و به نور خود منور گردانید.
- (۲) طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل.
- (۳) محبت را غایت نیست از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.
- (۴) چون بدین مقام رسیدم زبان من، زبان توحید است و روان من، روان تجرید است.

۸۶- در کدام مصراع‌ها «الف» هم به شکل صامت و هم به شکل مصوت است؟

- (۱) چون شمع نیمه‌جان به هوای تو سوختیم
(۲) که می‌روی تو و رنگ پریده می‌ماند
(۳) ای ز الفاظ تو آفاق پر از درّ یتیم
(۴) جهانی راز دارم مانده در دل

۸۷- کدام بیت کمترین هجای کوتاه را دارد؟

- (۱) آن کیست کاندلر رفتنش صبر از دل ما می‌برد
(۲) هر چه خواهی کن که ما را با تو روی جنگ نیست
(۳) ای مرغ سحر تو صبح برخاسته‌ای
(۴) خرامان از درم باز آکت از جان آرزومندم
ترک از خراسان آمدست از پارس یغما می‌برد
پنجه بر زورآوران انداختن فرهنگ نیست
ما خود همه شب نخفته‌ایم از غم دوست
به دیدار تو خوشنودم به گفتار تو خرسندم

۸۸- الگوی هجایی کلمات «آسمان، آسیاب، ادبیات» مشابه کدام کلمات است؟

- (۱) مذهبی، مشترک، بدلیجات
(۲) بردیا، همنورد، هدف علم
(۳) عاقبت، محتوا، خدماتی
(۴) اکتفا، اختیار، ملوانان

۸۹- همه ابیات با عبارت زیر قرابت معنایی دارند؛ به جز:

«الهی اگر بهشت چون چشم و چراغ است، بی دیدار تو درد و داغ است.»

- (۱) گر بی تو بود فردوس بر کنگره نشینم
(۲) بی گل روی تو ای رشک پری از کف حور
(۳) بی تو رضوانم به سیر گلشن فردوس برد
(۴) باغ بهشت بیند بی‌داغ انتظاری
ور با تو بود دوزخ در سلسله آویزم
گر همه خمر بهشت است، حرام است مرا
نالهای کردم که آتش در دل کوثر زدم
آن کش ز در درآید هر لحظه چون تو یاری

۹۰- کدام گزینه با بیت «اگر هوشمندی به معنی گرای/ که معنی بماند نه صورت به جای»، تناسب معنایی دارد؟

- (۱) ز راه خرد بنگری اندکی
(۲) چو مردان صورت و معنی برانداز
(۳) اگر گویی که خشم شاه و آتش
(۴) جهان و صورت و معنی چو مغز باشد و پوست
که مردم به معنی چه باشد یکی
نهاد خویش از این دعوی برانداز
دو لفظانند از یکی معنی به تکرار
تو مغز نغز بگیر و مگو که پوست نکوست

جامعه‌شناسی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

ذخیره دانشی / علوم اجتماعی

صفحه‌های ۱۸ تا ۲۲

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

۹۱- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام بخش جدول زیر است؟

د	فراهم شدن دانش علمی قابل توجه در رابطه با یک موضوع	ج	راهنمای زندگی
پیامد تأثیر و تأثر دانش عمومی و دانش علمی از یکدیگر	ب	دانش کاربران و سخنگویان زبان فارسی	الف

- دانش عمومی

- شکل‌گیری علم ویژه

- ذخیره دانشی

- عدم سازگاری هر دانش علمی با هر دانش عمومی

(۱) ج - د - الف - ب (۲) الف - ب - ج - د (۳) ج - ب - الف - د (۴) الف - د - ج - ب

۹۲- عبارات کدام گزینه، تماماً در رابطه با «دانش عمومی» درست است؟

(۱) گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی است. - دانشی عمیق‌تر و دقیق‌تر است. - با تأمل و اندیشه در ذخیره آگاهی به دست می‌آید.
 (۲) در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌بریم. - یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود. - مجموعه آگاهی‌ها و دانش‌های مشترک اعضای جهان اجتماعی است.

(۳) با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد. - مانند هوا برای انسان است. - با نبود آن جهان اجتماعی فرو می‌پاشد.

(۴) دانش حاصل از زندگی است. - درباره آن بیشتر می‌اندیشیم و کمتر استفاده می‌کنیم. - اغلب متوجه آن نیستیم و از اهمیت آن غافل هستیم.

۹۳- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را به ترتیب بررسی نمایید.

- جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند.

- همه کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، درباره مسائل و مشکلات زندگی اجتماعی از شناختی دقیق برخوردارند و می‌توانند برای آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.

- انسان پس از زبان گشودن به دریافت‌های حسی خود بسنده نمی‌کند و برای شناخت جهان اطراف خود، از دانسته‌های دیگران نیز بهره می‌برد.

- کسی که دانش عمومی دارد، قدرت دفاع از حقایق موجود در دانش علمی را دارد و می‌تواند آسیب‌ها و اشکالاتی را که به آن راه پیدا کرده‌اند، شناسایی کند.

(۱) ص - غ - ص - غ (۲) غ - ص - ص - ص (۳) ص - غ - ص - ص (۴) ص - ص - غ - غ

۹۴- با توجه به شکل مقابل که از دیدگاه‌های رابطه دانش عمومی و دانش علمی می‌باشد، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- رابطه بخش‌های مختلف ذخیره آگاهی با یکدیگر در این دیدگاه چگونه است؟

- از منظر این دیدگاه، دانش‌ها ... واقعیت هستند.

- کدام گزینه مرتبط با این دیدگاه نیست؟

(۱) اعتقاد دارد دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند. - خلق و بازسازی - در تقابل با رویکرد اول قرار می‌گیرد.

(۲) همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند. - کشف و بازخوانی - در برخی از نخله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرو می‌پاشد.

(۳) معتقد است دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد. - کشف و بازخوانی - انسان‌ها دانش‌ها را برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند.

(۴) دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند. - خلق و بازسازی - در این دیدگاه دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود، بلکه دانش‌های فراتجربی را نیز شامل می‌شود.

۹۵- کدام گزینه در رابطه با پیامدهای سرایت رویکرد جهان متجدد به جوامع دیگر که علاوه بر علم تجربی، علوم عقلانی و وحیانی را معتبر می‌دانند، درست است؟

(۱) دانش علمی به‌طور همه‌جانبه از دانش عمومی حمایت نمی‌کند. - دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند. - دانش عمومی دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش علمی را از دست می‌دهد.

(۲) دانش علمی دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را از دست می‌دهد. - گاهی ایده‌های جدید برای حل تعارض‌ها شکل می‌گیرد. - جهان اجتماعی در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان ناکام می‌ماند.

(۳) در ذخیره دانشی آن‌ها تعارض‌هایی پدید می‌آورد. - دانش عمومی به‌طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند. - تعاریف متفاوت و گاه متضادی از علم رواج می‌یابد.

(۴) ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود. - اعضای جهان اجتماعی، برای حل این تعارض‌ها، تلاش می‌کنند. - تعارض‌ها، گاهی با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر، حل می‌شوند.

۹۶- هر عبارت به ترتیب علت، تعریف و نتیجه کدام است؟

- آگاهی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری

- خود به خود اتفاقی در جهان رخ نمی‌دهد.

- شکل‌گیری جامعه‌شناسی خرد

(۱) اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی - قانون علیت - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی

(۲) دوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن - اصل وجود - شناخت کنش اجتماعی

(۳) شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی - قانون علیت - شناخت کنش اجتماعی

(۴) دوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن - قوانین کلی موجودات - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی

۹۷- هر عبارت، به ترتیب پیامد چیست؟

- تقلیل نیافتن وجود انسان به ابعاد اجتماعی‌اش

- فراهم آوردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان

- شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت

- در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف

(۱) روش‌های متفاوت علوم انسانی و علوم اجتماعی - آگاهی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری - ابعاد مختلف کنش‌های اجتماعی - آموزش

شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی توسط علوم اجتماعی

(۲) موضوعات متفاوت علوم انسانی و علوم اجتماعی از دیدگاه کتاب - ظرفیت دوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن - ابعاد مختلف

کنش‌های اجتماعی - برخورداری از فرصت‌های اجتماعات مختلف مانند خانواده، کلاس، شهر، محله و ...

(۳) قائل شدن به موضوعات متفاوت علوم انسانی و علوم اجتماعی - دوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها توسط علوم اجتماعی - ابعاد

مختلف زندگی اجتماعی انسان - کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی توسط دانشمندان علوم اجتماعی

(۴) یکسان دانستن علوم انسانی و علوم اجتماعی - کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی - ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان - کشف نظم و قواعد جهان

اجتماعی توسط دانشمندان علوم اجتماعی

۹۸- هر عبارت، به ترتیب علت چیست؟

- فراهم ساختن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر

- شناخت پدیده‌های اجتماعی

- مقایسه علوم طبیعی و علوم اجتماعی

(۱) افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها - پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی - پی‌بردن به برخی فواید علوم اجتماعی

(۲) دوری درباره پدیده‌های اجتماعی و نقد آن‌ها - برخورداری از فرصت‌های آن‌ها - ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت

(۳) افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها - فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح - غلبه انسان بر محدودیت‌های طبیعی

(۴) دوری درباره پدیده‌های اجتماعی و نقد آن‌ها - پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی - پی‌بردن به برخی فواید علوم اجتماعی

۹۹- هر عبارت، به ترتیب نشانه چیست؟

- ملاک ارزیابی رشته‌های تحصیلی توسط بسیاری از خانواده‌ها

- پیش‌بینی در آن پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.

- به تصمیم و اقدام انسان‌ها وابسته نیستند.

- اثرگذاری و اثرپذیری اجتماعات انسانی بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کنند.

(۱) فرصت‌های شغلی - علوم اجتماعی - پدیده‌های اجتماعی - علوم اجتماعی

(۲) آینده شغلی - علوم اجتماعی - پدیده‌های طبیعی - علوم اجتماعی

(۳) فرصت‌های شغلی - علوم انسانی - پدیده‌های تکوینی - علوم ابزاری

(۴) آینده شغلی - علوم انسانی - پدیده‌های اجتماعی - علوم اجتماعی

۱۰۰- کدام گزینه، در ارتباط با «دیدگاه اول درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی» و «شاخه‌های علوم اجتماعی» صحیح است؟

(۱) دانش علمی را دانش حاصل از زندگی افراد می‌داند. - جامعه‌شناسی و روان‌شناسی از شاخه‌های علوم اجتماعی هستند که در زمره علوم انسانی

نیز می‌باشند.

(۲) تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست. - بررسی و مطالعه ساختارهای اجتماعی در جامعه‌شناسی کلان انجام می‌شود.

(۳) دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است. - جامعه‌شناسی خرد به بررسی و مطالعه کنش‌ها، ساختارها و نهادهای

اجتماعی می‌پردازد.

(۴) دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است. - ارتباطات، مردم‌شناسی، جغرافیای انسانی،

باستان‌شناسی و مدیریت از جمله دانش‌های اجتماعی متفاوتی هستند که کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.

۱۰۱- هر دو عبارت کدام گزینه، در رابطه با جامعه‌شناسانی که جهان‌های اجتماعی را در طول هم می‌دانند، صحیح است؟

- (۱) هر جهان اجتماعی، فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می‌آورد. - جهان‌های اجتماعی مختلف با روابط متقابلی که دارند، می‌توانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند.
- (۲) برخی فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، زمانی طولانی دوام می‌آورند و بعضی دیگر پس از مدتی از بین می‌روند. - از نظر آنان تفاوت جوامع همچون تفاوت یک موجود زنده در مراحل مختلف رشد است.
- (۳) همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را نیز طی می‌کنند. - جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.
- (۴) مردم‌شناسان بر همین اساس از جهان‌های اجتماعی متفاوت همچون غرب، اسلام، چین و هند یاد می‌کنند. - نگاه خطی به تاریخ بشر دارند و معتقدند همه جوامع شبیه یک نوع موجود زنده‌اند.

۱۰۲- کدام گزینه، به ترتیب در رابطه با موارد زیر صحیح است؟

- طرح مهم‌ترین انتقادات به خودمداری فرهنگ غرب و تصور ساده آن از سایر فرهنگ‌ها
- جوامع مکانیکی از منظر دورکیم
- نظریه استعمار در سده‌های پیشین

- (۱) مردم‌شناسان - جوامع مقطع دوم را شامل می‌شوند که دارای تقسیم کار سنی و جنسی هستند. - بهره‌کشی به ناحق از دیگران و دسترنج آن‌ها
- (۲) جامعه‌شناسان - تقسیم کار گسترده وجود دارد. - بهره‌کشی به ناحق از دیگران و دسترنج آن‌ها
- (۳) مردم‌شناسان - تقسیم کار اجتماعی شکل نگرفته است یا در حد ساده و ابتدایی است. - طلب آبادانی برای جوامع عقب‌مانده
- (۴) جامعه‌شناسان - جوامع مقطع اول را شامل می‌شوند که دارای تقسیم کار سنی و جنسی نیستند. - طلب آبادانی برای جوامع عقب‌مانده

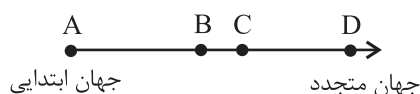
۱۰۳- پاسخ صحیح موارد زیر، به ترتیب کدام است؟

- پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف، پیامد چیست؟
- تفاوت‌های درون جهان اجتماعی، چه نوع تفاوتی است؟
- چگونه به تنوع جهان‌های اجتماعی پی می‌بریم؟

- (۱) تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها - تفاوت‌های مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی - مشاهده جهانی که در آن متولد شده‌ایم.
- (۲) تنوع اراده و اختیار انسان‌ها - تفاوت‌هایی که به ارزش‌های کلان، آرمان‌ها و اعتقادات اصلی بازمی‌گردد. - چشم‌گشودن بر جوامعی که در دیگر نقاط دنیا وجود دارند.

- (۳) تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها - تفاوت‌های مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی - مشاهده جهانی که در آن متولد شده‌ایم.
- (۴) تنوع اراده و اختیار انسان‌ها - تفاوت‌هایی که به حوزه‌های نمادها و هنجارها بازمی‌گردد. - رجوع به تاریخ گذشته خود و مقایسه جهان خود با جهان‌های اجتماعی دیگر

۱۰۴- با توجه به نمودار زیر، کدام گزینه درست نیست؟

- (۱) جوامع D الگوی جوامع A هستند.
- (۲) جوامع D مربوط به عصر جدید هستند.
- (۳) حاصل نگاه تک‌خطی به تاریخ بشر است.
- (۴) تحولات فرهنگ‌ها براساس آرمان‌های آن‌هاست.

۱۰۵- هر عبارت، به ترتیب با کدام مورد مرتبط است؟

- عقاید و ارزش‌های کلان

- رشد یا افول اقتصاد

(۱) تاریخ یکسان جهان‌های اجتماعی - فرهنگ و تمدن مناسب هر جهان اجتماعی

(۲) تنوع جهان‌های اجتماعی - تفاوت‌های درون یک جهان اجتماعی واحد

(۳) سرگذشت و سرنوشت یکسان جهان‌های اجتماعی - پدیده‌های سطحی جهان اجتماعی

(۴) تنوع جهان‌های اجتماعی - تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی مختلف

۱۰۶- کدام گزینه، به ترتیب مصادیق «الف، ب، ج و د» را نشان می‌دهد؟

ب	عدالت اجتماعی	الف	ج
اجزای جهان اجتماعی	د	دانایی از نادانی بهتر است.	کنش‌های درونی و عقاید و ارزش‌های اجتماعی

(۱) هنجار نهاد تعلیم و تربیت - پدیده‌های اجتماعی - بعد هویتی بیشتری دارند. - عینی و کلان

(۲) ارزش نهاد تعلیم و تربیت - پدیده‌های جهان اجتماعی - بعد معنایی و ذهنی بیشتری دارند. - ذهنی و کلان

(۳) ارزش نهاد تعلیم و تربیت - پدیده‌های جهان اجتماعی - بعد معنایی و عینی بیشتری دارند. - کلان و عینی

(۴) هنجار نهاد تعلیم و تربیت - پدیده‌های تکوینی و اجتماعی - بعد معنایی و ذهنی بیشتری دارند. - ذهنی و کلان

۱۰۷- هر عبارت، به ترتیب به کدام قسمت نمودار مرتبط است؟

- تصور سفر بی‌بازگشت به مریخ

- علاقه به ساخت فیلمی خاص

- شرکت در جشن فارغ‌التحصیلی یک دوست

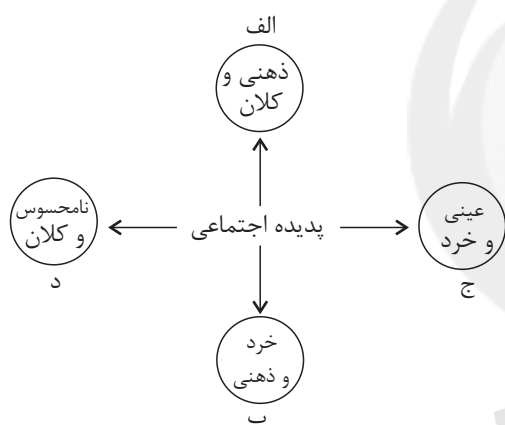
- آزادی بیان

(۱) الف - د - ج - ب

(۲) د - ب - الف - ج

(۳) ب - ج - الف - د

(۴) د - ب - ج - الف

۱۰۸- هر عبارت، به ترتیب به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- در تمامی جهان‌های اجتماعی وجود دارد ولی انواع و اشکال متفاوتی دارد.

- باور و اعتقاد به جایگاه انسان در جهان و تفسیر او از زندگی

- صاحبان کشورهای نفت‌خیز از اهمیت نفت و وضعیت کشورهای صنعتی و نیاز ضروری آن‌ها به نفت اطلاع کافی ندارند.

(۱) نماد اجتماعی - عقاید کلان - مفقود بودن بعد عینی و کلان نفت

(۲) نهاد اجتماعی - عقاید کلان - مفقود بودن بعد عینی و کلان نفت

(۳) نماد اجتماعی - عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی - مفقود بودن بعد ذهنی و معنایی نفت

(۴) نهاد اجتماعی - عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی - مفقود بودن بعد ذهنی و معنایی نفت

۱۰۹- در پیوستاری که یک طرف آن، پدیده‌ای چون کنش اجتماعی افراد و طرف دیگر آن، پدیده‌ای چون نظام اجتماعی قرار دارد، تقسیم پدیده‌های

اجتماعی بر چه اساسی است؟

(۱) ذهنی و عینی بودن (۲) اندازه و دامنه (۳) نظم اجتماعی (۴) لایه‌های جهان اجتماعی

۱۱۰- کدام گزینه در مورد پدیده‌های اجتماعی و جهان اجتماعی، نادرست است؟

(۱) تمامی پدیده‌های اجتماعی، هویتی معنایی و ذهنی دارند. (۲) اداره پلیس یک پدیده محسوس و قانون، پدیده‌ای نامحسوس است.

(۳) همه پدیده‌های اجتماعی، دارای بُعد محسوس و عینی هستند. (۴) جهان اجتماعی همانند بدن از اجزای مختلفی تشکیل شده است.

جامعه‌شناسی (۲)

در این بخش، از میان سوالات جامعه‌شناسی (۲) و جامعه‌شناسی (۱) تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سوال‌های ۱۱۱ تا ۱۲۰ «یا» به سوال‌های ۱۲۱ تا ۱۳۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فرهنگ معاصر غرب و
نظام نوین جهانی
(درس‌های ۵ و ۶)
صفحه‌های ۳۵ تا ۵۴

۱۱۱- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام بخش جدول زیر است؟

- تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی و اندیشه‌های فلسفی روشنگری و رنسانس
- زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب - رعیتی
- جنگ‌های صلیبی، مواجهه اروپائیان با مسلمانان و فتح قسطنطنیه

انقلاب فرانسه	الف	زمینه‌های فرو ریختن اقتدار کلیسا
ب	رشد تجارت، کشف آمریکا و بالاگرفتن تب طلا	ج

(۱) ج - ب - الف (۲) ب - ج - الف (۳) الف - ج - ب (۴) ب - الف - ج

۱۱۲- عبارات زیر، به ترتیب مربوط به کدام افراد و گروه‌هاست؟

- فیلسوفان روشنگری با فلسفه‌های روشنگری فرهنگ معاصر غرب را پدید آوردند.
- این گروه با تحولات اجتماعی بعدی جهان غرب، همراهی نکردند و شیوه زندگی خود را تغییر نداده‌اند.
- در گسترش فرهنگ سکولار در فرهنگ عمومی غرب نقش داشتند.
- فروریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرتهای محلی فرصت ظهور پیدا کنند.
- (۱) دکارت - آمیث‌ها - آباء کلیسا - رقیبان دنیاطلب کلیسا
- (۲) روسو - آمیث‌ها - کالون و لوتر - رقیبان دنیاطلب کلیسا
- (۳) دیدرو - پروتستان‌ها - اصلاح‌گران دینی - آباء کلیسا
- (۴) دکارت - آناپتیست‌ها - رقیبان دنیاطلب کلیسا - متکلمان برجسته مسیحی

۱۱۳- کدام گزینه در مورد عقاید و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب، نادرست است؟

- (۱) در فرهنگ غرب، توجه به دنیا در ابعاد مختلف علمی و نظری، غلبه یافته است.
- (۲) روشنگری در سده نوزدهم و بیستم، بیشتر صورت حس‌گرایانه پیدا کرد.
- (۳) رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی جهان، سبب رشد برخی از نهضت‌های جدید دینی مانند ماتریالیسم شد.
- (۴) پروتستانتیسم، پیامد سکولاریسم پنهان در دنیای غرب است.

۱۱۴- چه چیزی سبب شده است تا همه طرفیت‌های وجودی انسان، متوجه آرمان‌ها و اهداف دنیوی و این جهانی شود؟

- (۱) مکاتب مختلف ماتریالیستی و مادی‌گرایانه
- (۲) تغییر هنجارهای دینی با تفاسیر دنیوی
- (۳) رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی جهان
- (۴) غلبه سکولاریسم بر فرهنگ غرب

۱۱۵- عبارات «لزوم عبور از محدودیت‌های دنیوی و این جهانی آدمی» و «انسان به‌عنوان برترین آیت و نشانه خداوند سبحان»، به ترتیب، مربوط به کدام

فرهنگ می‌شوند؟

(۱) خلافت - انبیاء (۲) انبیاء - خلافت (۳) اسلام - دینی غرب (۴) قرآنی - اسلام

۱۱۶- هر عبارت، به ترتیب نشانه چیست؟

- خواست و اراده آدمی را مبدأ قانون گذاری می داند.
- نظام ارباب- رعیتی در غرب
- رفتارهای دنیوی، توجیه دینی می شد.
- از شعارها و مفاهیم معنوی استفاده می کردند و در عمل سکولاریسم را دنبال می کردند.

- (۱) لیبرالیسم - برده داری - قرون وسطی - قشر جدید سرمایه داران
- (۲) اومانیسم - فنودالیسم - حقوق فطری - فیلسوفان روشنگری
- (۳) اندیشه سیاسی لیبرال - فنودالیسم - قرون وسطی - آباء کلیسا
- (۴) نظام سیاسی لیبرال - برده داری - حقوق الهی - رقیبان دنیا طلب

۱۱۷- کدام گزینه، به ترتیب پاسخ سؤالات زیر است؟

- عبارت «من پروردگار برتر شما هستم»، نشانه چیست؟
- حقوق بشر پیامد چیست؟
- سکولاریسم به معنای چیست؟

- (۱) پنهان سازی هوای نفسانی افراد در قالب مفاهیم دینی - اندیشه اومانیستی، خواسته ها، عادات و تمایلات طبیعی آدمیان - رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی
- (۲) تبعیت فرعون از خواسته های نفسانی خود - ظهور اومانیسم - پاسخ فرهنگ غرب به پرسش های انسان شناسانه بشر
- (۳) پنهان کردن هواهای نفسانی در قالب مفاهیم دینی - اندیشه اومانیستی، خواسته ها، عادات و تمایلات طبیعی آدمیان - انسان شناسی فرهنگ غرب یا تصور آن از جهان انسانی
- (۴) معرفی فرعون در زمره خدایان - ظهور سکولاریسم - رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی

۱۱۸- پیامدهای نظری و عملی تحریف مسیحیت در دوره قرون وسطی، به ترتیب چه بود؟

- (۱) قبول تثلیث - حذف پوشش دینی
- (۲) دور شدن از ابعاد عقلانی توحید - قبول تثلیث
- (۳) جدایی دین از زندگی - حرکت های اعتراض آمیز مذهبی
- (۴) آمیخته شدن مسیحیت با رویکردهای اساطیری - ایجاد دنیاگرایی

۱۱۹- «فرهنگی که از نگاه توحیدی به عالم غفلت کند.» و «فرهنگی که در آن خداوندگاران متکثر پرستش می شوند.»، به ترتیب ویژگی های چه

فرهنگ هایی هستند؟

- (۱) اساطیری - روشنگری
- (۲) فرهنگ عمومی غرب - قرون وسطی
- (۳) اساطیری - اساطیری
- (۴) روشنگری - روشنگری

۱۲۰- کدام گزینه، به ترتیب درباره اعتقادات آریوس و ماسدنیوس صحیح است؟

- (۱) عیسی را خدای حقیقی و هم ذات با خدا می پنداشت. - الوهیت روح القدس را نمی پذیرفت.
- (۲) به روح القدس اعتقاد داشت. - عیسی را هم ذات با خدا می پنداشت.
- (۳) الوهیت روح القدس را نمی پذیرفت. - عیسی را مخلوقی می دانست که خدا به واسطه او جهان را آفریده است.
- (۴) عیسی را مخلوقی می دانست که خدا به واسطه او جهان را آفریده است. - الوهیت روح القدس را نمی پذیرفت.

۱۲۱- کدام گزینه، به‌درستی طیف پدیده‌های اجتماعی را براساس اندازه و دامنه نشان می‌دهد؟

- (۱) کلان (تورم) → میانه (سازمان بورس) ← خرد (جمعه‌بازار در یک شهر)
- (۲) کلان (کتابخانهٔ مدرسهٔ ما) → میانه (کتابخانهٔ ملی) ← خرد (کتابخانهٔ مرکزی تهران)
- (۳) کلان (پادگان) → میانه (امنیت) ← خرد (سرباز)
- (۴) کلان (قوانین یک شرکت) → میانه (حقوق شهروندی) ← خرد (بی‌توجهی کارمند به رئیس)

۱۲۲- کدام گزینه، در رابطه با «نهادهای اجتماعی» نادرست است؟

- (۱) برای تأمین نیازهای اجتماعی افراد راه‌های متفاوتی وجود دارد؛ اما معمولاً در هر جهان اجتماعی نوع خاصی از روش‌ها پذیرفته می‌شود؛ مثلاً نهاد اقتصاد، راه درست و مقبول یا کژراهه‌های به‌دست آوردن ثروت را در جهان اجتماعی تعیین می‌کند و یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی است.
- (۲) با توجه به ثابت و یکسان بودن اشکال این نهادها که در تمامی جهان‌های اجتماعی هم وجود دارند، اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی در ارتباط با یکدیگر قرار می‌گیرند.
- (۳) مجموعه‌ای از عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهایی است که شیوه‌های غیرقابل قبول را طرد و شیوه‌های قابل قبول تأمین بعضی از نیازهای افراد را معین می‌سازد.
- (۴) وقتی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را در ارتباط با هم در نظر بگیریم، نهادهای اجتماعی آشکار می‌شوند که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به خانواده، تعلیم و تربیت، سیاست و اقتصاد اشاره کرد.

۱۲۳- کارت قرمزی که داور فوتبال به بازیکن خطاکار نشان می‌دهد، بیانگر چیست؟

- (۱) سطحی‌ترین پدیدهٔ اجتماعی
- (۲) تأثیرگذاری بر آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی
- (۳) عقاید و ارزش‌های جامعه
- (۴) سازمان‌دهی آرمان‌ها و هنجارهای اجتماعی

۱۲۴- در نظام اجتماعی تعلیم و تربیت، به‌ترتیب کدام مورد ارزش و کدام‌یک هنجار محسوب می‌شود؟

- (۱) برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. - دانایی از نادانی بهتر است.
- (۲) دانایی از نادانی بهتر است. - انسان تربیت‌پذیر است.
- (۳) انسان تربیت‌پذیر است. - برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.
- (۴) دانایی از نادانی بهتر است. - برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.

۱۲۵- کدام مورد، از عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی محسوب نمی‌شود؟

- (۱) باوری که انسان نسبت به اصل جهان دارد.
- (۲) اعتقادی که انسان نسبت به جایگاه انسان در جهان دارد.
- (۳) تفسیری که انسان از زندگی و مرگ خود دارد.
- (۴) عقاید کلانی که بر آرمان‌ها و ارزش‌های فردی تأثیر می‌گذارد.

۱۲۶- انسان‌ها در برابر فرهنگی که از طریق آموزش و تربیت به آن‌ها منتقل می‌شود، چه وضعیتی دارند؟

- (۱) موجودی منفعل و پذیرنده‌اند.
- (۲) کنشگری فعال و پذیرنده نیستند.
- (۳) فقط موجودی منفعل و پذیرنده نیستند، بلکه کنشگری فعال و تأثیرگذارند.
- (۴) انسان‌ها در برابر چنین فرهنگی اغلب بی‌تفاوت هستند، چون انتقال فرهنگ را امری توارثی می‌پندارند.

۱۲۷- تغییرات در کدام اجزای جهان اجتماعی، تغییرات سطحی محسوب می‌شوند و دلیل تفاوت همکاری اعضا و اجزای جهان اجتماعی انسان‌ها با

موجودات دیگر چیست؟

(۱) ارزش‌ها - ناآگاهانه یا غریزی بودن رفتار موجودات

(۲) هنجارها - منفعل و پذیرنده بودن انسان

(۳) ارزش‌ها - منفعل و پذیرنده بودن انسان

(۴) هنجارها - ناآگاهانه یا غریزی بودن رفتار موجودات

۱۲۸- به ترتیب در ارتباط با «تفاوت‌های درون یک جهان اجتماعی» و «تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی» کدام گزینه درست است؟

(۱) از نوع تفاوت‌هایی است که به تغییرات جمعیت، درآمد ملی و زبان مربوط می‌شود. - از نوع تفاوت‌هایی است که به حوزه نمادها و هنجارهای کلان برمی‌گردد.

(۲) به تفاوت‌ها در شیوه‌های زندگی برمی‌گردد. - به رشد و افول اقتصاد یا تحولات زبان و لهجه برمی‌گردد.

(۳) تفاوت‌هایی است که مربوط به لایه‌های سطحی (هنجارها و نمادها) است. - تفاوت‌هایی است که به لایه‌های عمیق (عقاید و ارزش‌ها) برمی‌گردد.

(۴) با ظهور اسلام، عقاید و ارزش‌های بنیادین جامعه جاهلی ناپود شد که مربوط به لایه‌های سطحی است. - با ظهور اسلام زبان عربی حامل کلام وحی شد که نشانه تغییرات در لایه‌های عمیق است.

۱۲۹- چه زمانی تغییر در یک جهان اجتماعی پذیرفته می‌شود؟

(۱) هویت آن دستخوش دگرگونی شود.

(۲) به تغییر در لایه‌های عمیق اجتماعی منجر شود.

(۳) در کنش‌های انسانی تغییر ایجاد کند.

(۴) مربوط به حوزه نمادها باشد.

۱۳۰- مطابق با نظریه «جهان‌های اجتماعی در عرض هم» آیا فرهنگ‌ها می‌توانند با حفظ هویت خود، مسیر فرهنگ دیگر را ادامه دهند؟

(۱) هیچ فرهنگی نمی‌تواند با حفظ هویت خود، مسیر فرهنگ دیگر را ادامه دهد.

(۲) فرهنگ‌های غنی و فعال، توانایی ادامه مسیر فرهنگ دیگر را با حفظ هویت خود دارند.

(۳) برخی فرهنگ‌ها به دلیل نیاز به فرهنگ مقابل با حفظ هویت خود، مسیر سایر فرهنگ‌ها را دنبال می‌کنند.

(۴) امروزه، روابط بین جوامع زمینه تداوم مسیر فرهنگی با حفظ هویت بومی را برای جوامع فراهم آورده است.

آزمون ۶ آبان ماه ۱۴۰۱

دوازدهم انسانی

نام درس	معمولاً دانش‌آموزان در هر رده‌ی ترازى به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
	۴۰۰۰	۴۷۵۰	۵۵۰۰	۶۲۵۰	۷۰۰۰	
عربی زبان قرآن	۱	۲	۳	۵	۶	
تاریخ و جغرافیا	۱	۲	۴	۶	۷	
فلسفه و منطق	۱	۲	۳	۴	۶	

مدت پاسخ‌گویی: ۸۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۱۱۰

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤال‌ها و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	مواد امتحانی	وضعیت پاسخ‌گویی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	عربی زبان قرآن (۱) و (۳)	اجباری	۲۰	۱۳۱	۱۵۰	۲۰
۲	عربی زبان قرآن (۲)	انتخابی	۱۰	۱۵۱	۱۶۰	۱۰
				۱۶۱	۱۷۰	
۳	عربی زبان قرآن (۱)		۱۰	۱۶۱	۱۷۰	
۴	تاریخ و جغرافیا (۳)	اجباری	۱۰	۱۷۱	۱۸۰	۱۰
۵	تاریخ و جغرافیا (۱)	اختیاری	۱۰	۱۸۱	۱۹۰	۱۰
				۱۹۱	۲۰۰	
۶	تاریخ و جغرافیا (۲)		۱۰	۱۹۱	۲۰۰	
۷	فلسفه دوازدهم	اجباری	۱۰	۲۰۱	۲۱۰	۱۰
۸	منطق	اجباری	۱۰	۲۱۱	۲۲۰	۱۰
۹	فلسفه یازدهم	انتخابی	۱۰	۲۲۱	۲۳۰	۱۰
				۲۳۱	۲۴۰	
۱۰	منطق		۱۰	۲۳۱	۲۴۰	

عربی زبان قرآن (۳) و (۱)

پاسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

عربی (۳):

من الأشعار المنسوبة إلى الإمام علي (ع)

درس ۱

صفحه‌های ۱ تا ۱۰

عربی (۱):

مَطَرُ السَّمَكَ

التَّعَايُشُ السَّلْمِيُّ

درس‌های ۳ و ۴

صفحه‌های ۲۳ تا ۴۶

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۳۱ - ۱۳۹)

۱۳۱- ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ اسْتَغْفِرْ لَذَنْبِكَ﴾:

(۱) پس صبر کن زیرا وعده خدا حق است و برای گناهانت آمرزش بخواه!

(۲) پس صبر کن بی‌تردید وعده خدا حق است و برای گناهت آمرزش بخواه!

(۳) پس صبر را پیشه خود کن که وعده خدا حق است و برای گناهت طلب آمرزش کن!

(۴) پس شکبیا باش بی‌شک وعده خداوند حق است و برای گناهانت بخشش را از خدا بخواه!

۱۳۲- «حَيْرَتْنَا مَعْرِفَةَ تِلْكَ الْأَسْرَارِ، هَلْ تَظُنِّينَ أَنْ تَكُونَنَّ تِلْكَ الْوَاقِعَةَ حَقِيقَةً وَ لَيْسَتْ فَلِمَا خَيَانِيًا؟!»:

(۱) از شناختن آن رازها متحیریم، آیا می‌پنداری که آن واقعه واقعی می‌باشد و فیلمی خیالی نیست؟!

(۲) شناسایی آن اسرار ما را متحیر کرد، آیا تصور می‌کنی که آن پدیده حقیقی بود و فیلم خیالی نیست؟!

(۳) شناختن آن اسرار ما را متحیر کرد، آیا گمان می‌کنی که آن حادثه حقیقت باشد و یک فیلم خیالی نیست؟!

(۴) شناخت آن رازها ما را متعجب نمود، آیا گمان می‌کنی که آن حادثه‌ای حقیقی می‌باشد و فیلم خیالی‌ای نیست؟!

۱۳۳- «عِنْدَمَا لَاحِظَ النَّاسُ نَهْرَ قَرِيَّتِهِمْ مُجَفِّفًا أَصْبَحُوا مَحْزُونِينَ فَدَعَا رَبَّهُمْ أَنْ يُثِيرَ الْغَيْومَ لِنُحْمَطَ عَلَيْهِمْ!»:

(۱) وقتی مردم رودخانه روستای خود را خشک دیدند ناراحت شدند پس پروردگار خود را خواندند که ابرها را برانگیزد تا بر آنان ببارند!

(۲) مردم با ملاحظه رودخانه کم آب روستایشان اندوهگین شدند و از پروردگارش خواستند که ابرهایی را بفرستد تا بر آنان ببارند!

(۳) زمانی که مردم رودخانه روستای خود را خشک دیدند غمگین شدند و دعا کردند که پروردگار ابرهایی را بفرستد تا بر آنان ببارند!

(۴) وقتی مردم ملاحظه کردند که رودخانه روستا خشک و کم آب است ناراحت شدند و دعا کردند پروردگارش ابری برانگیزد که بر آنان ببارد!

۱۳۴- «إِذَا قَالَ أَحَدٌ كَلَامًا يَفْرَقُكُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّهُ يُحَاوِلُ كَالْغُمْلَاءِ أَنْ يُبْعِدَ بَعْضَكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَعَلَيْكُمْ الْإِبْتِعَادُ عَنْهُ!»:

(۱) هرگاه کسی سخنی بگوید که شما را پراکنده می‌سازد پس بدانید که او همچون مزدوران می‌کوشد که شما را از یکدیگر دور کند، پس باید از او دور شوید!

(۲) هرگاه کسی سخنی بگوید که شما پراکنده شوید پس بدانید که او مانند مزدوران می‌کوشد بعضی از شما را از بعضی دیگر دور شود، پس باید از او دور باشید!

(۳) هرگاه توسط یک نفر سخنی گفته شود که شما پراکنده شوید پس بدانید او تلاش می‌کند که شما همانند مزدوران از هم دور شوید، پس باید از آن‌ها دور باشید!

(۴) هرگاه کسی سخنی بگوید که شما را از یکدیگر پراکنده می‌کند پس بدانید که او مانند مزدوران است که شما را دور می‌سازد، پس بر شما لازم است از آن‌ها دور شوید!

۱۳۵- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

(۱) إِذَا حَصَلَتْ عَلَى قُدْرَةِ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا شَيْءَ أَحْسَنُ مِنَ الْعَفْوِ عِنْدَ الْقُدْرَةِ! هرگاه به قدرت دست یافتی پس بدان که چیزی بهتر از بخشش هنگام قدرت نیست!

(۲) ذَلِكَ بَائِعٌ قَدْ عَزَمَ عَلَى بَيْعِ بَضَائِعِهِ عَلَى الْمُشْتَرِي الْمُتَرَدِّدِ! آن فروشنده برای فروش کالایش به مشتری دودل تصمیم گرفته است!

(۳) إِنَّمَا الْإِنْسَانُ لِأُمِّهِ وَ لِأَبِ قَلِمٍ تَفْخَرُونَ جَهْلًا بِالنَّسَبِ! انسان فقط از یک پدر و مادر است پس برای چه نابخردانه به دودمان افتخار می‌کنید!

(۴) قَدْ انْطَوَى الْعَالَمُ الْأَكْبَرُ فِي الْإِنْسَانِ وَ هُوَ يَزْعُمُ أَنَّهُ جَرِمٌ صَغِيرٌ! جهان بزرگتر گاهی در درون انسان به هم می‌پیچد درحالی که او می‌پندارد پیکری کوچک است!

۱۳۶- عین الخطأ:

- (۱) تَخْرَجْ أخواي بعد أربع سنوات من جامعة تُسمَّى بِـ «طهران»: دو برادرم بعد از چهار سال از دانشگاهی به نام «تهران» فارغ‌التحصیل می‌شوند!
- (۲) لا يَجُوزُ لَنَا أَنْ نَسَبَ مَعْبُودَاتِ الَّذِينَ يَعْبُدُونَ غَيْرَ اللَّهِ!: برای ما جایز نیست به معبودهای کسانی که غیر خدا را می‌پرستند، دشنام بدهیم!
- (۳) هذه بطاقة تَسْتَطِيعُ بِهَا أَنْ تَأْتِيَ بِأَخْتِكَ الصَّغِيرَةَ إِلَى المَعْلَبِ!: این بلیتی است که با آن می‌توانی خواهر کوچکت را به ورزشگاه بیاوری!
- (۴) ما قرأت في دفتر ذكريات أبي شَجَّعَنِي أَنْ لا أجالس الجُهَّالِ!: آنچه در دفتر خاطرات پدرم خواندم، مرا تشویق کرد که با نادانان هم‌نشینی نکنم!

۱۳۷- «كاش فصل بهار در کشور ما طولانی باشد!»:

- (۱) لَيْتَ فصل الربيع طويلاً في البلد!
- (۲) لَعَلَّ الربيع طويلاً في بلدنا!
- (۳) لَيْتَ فصل الربيع طويلاً في بلدنا!
- (۴) لَعَلَّ فصل الربيع طويلاً في بلدنا!

۱۳۸- «صبح یکی از روزهای زمستانی علی و جواد یکدیگر را در مدرسه زدند!»:

- (۱) ضارب عليّ جواداً في المدرسة صباح أحد الأيام الشتائية!
- (۲) صباح أحد الأيام الشتائية تضارب عليّ و جواد في المدرسة!
- (۳) تضارب عليّ و جواد في مدرستنا صباح أحد الأيام في الشتاء!
- (۴) صباح إحدى الأيام في فصل الشتاء ضارب جواد عليّاً في المدرسة!

۱۳۹- «الناس نيام؛ فإذا ماتوا انتبهوا» عین الأقرب من مفهوم العبارة:

- (۱) کنون پشیمانی و حسرت ندارد سود که این بلا ز خودم بود و پندارم
- (۲) دیگر سخن از غفلت ایام چه سود آن دم که طعام شکم گور شدم
- (۳) چون زین قفس پرستی در گلشن است مسکن چون این صدف شکستی چون گوهر است مردن
- (۴) هر بار به هر حادثه قلبم که شکست گفتم شوم از خواب تو بیدار، نشد

■ ■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۱۴۰-۱۴۲)

۱۴۰- «كَانَ البائعُ كَانَ يَتَرَدَّدُ فِي بَيْعِ سَيَّارَتِهِ لَكِنَّ المُشْتَرِيَّ كَانَ قَدْ عَزَمَ عَلَى شِرَائِهَا!»

- (۱) سَيَّارَةٌ: اسم - مفرد - على وزن: فَعَالَةٌ / مضاف إليه، للمضاف: «بَيْع» و مضاف إلى الضمير
- (۲) البائع: اسم - مفرد مذکر - اسم فاعل (على وزن: فاعِل) - معرفة / اسم لِحرف المشبّه بالفعل و منصوب بالفتحة
- (۳) المُشْتَرِي: اسم - مفرد مذکر - حروفه الأصلية: «ش ر ي» - معرفة / اسم لِحرف «لَكِنَّ» و خبره: «كَانَ قَدْ عَزَمَ»
- (۴) يَتَرَدَّدُ: مضارع - حروفه الأصلية: «ر د د» و مصدره على وزن «تَفَعَّل» / فعل و يُترجم بشكل «الماضي البعيد» بسبب وجود «كان»

١٤١- «إِنَّ الْإِسْلَامَ يَحْتَرِمُ الْأَدِيَانَ الْإِلَهِيَّةَ وَلَكِنَّ الْكُفَّارَ يُنْكِرُونَ رَأْيَ الْإِسْلَامِ!»

(١) الْإِلَهِيَّةُ: اسم - مفرد مؤنث (مذكّره: الْإِلَهِيَّ) / صفة و موصوفها: «الأديان»

(٢) الْكُفَّارُ: جمع تكسير أو جمع مُكسّر - مفرده: الْكَافِرُ - مذكّر / اسم «لكنّ» و منصوب

(٣) يُنْكِرُونَ: للجمع المذكّر الغائب (للمغائبين) - ليس له حرف زائد / فعل و فاعل، و خبر «لكنّ»

(٤) يَحْتَرِمُ: فعل - للمفرد المذكّر الغائب - مزيد ثلاثي بحرفين - مصدره: احترام / مع فاعله جملة فعلية و خبر «إنّ»

١٤٢- ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَتْهُمْ بُنْيَانًا مَرْصُوصًا﴾

(١) الله: اسم - مفرد مذكّر / اسم «إنّ» من الحروف المشبهة بالفعل و منصوب

(٢) مَرْصُوصًا: اسم - مفرد مذكّر - وزنه: مفعول - نكرة / مضاف إليه؛ مضافه: بُنْيَانًا

(٣) يُحِبُّ: للمفرد المذكّر الغائب - مزيد ثلاثي بحرف زائد واحد / فعل و مع فاعله جملة فعلية و خبر «إنّ»

(٤) يُقَاتِلُونَ: مضارع - للجمع المذكّر الغائب - من باب مُفَاعَلَة (مصدره على وزن: مُفَاعَلَة أو فِعَال) / فعل و مع فاعله

جملة فعلية

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (١٤٣ - ١٥٠)

١٤٣- عَيْنُ الْخَطِّ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

(١) هَلْ تُصَدِّقُ أَنْ تَرَى أَسْمَاكَ تَتَسَاقَطُ مِنَ السَّمَاءِ!

(٢) يَا مُرْنَا الْقُرْآنَ بِالْوَحْدَةِ؛ فَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ وَ لَا تَفْرَقُوا!

(٣) أَلْإِعْصَارُ رِيحٌ شَدِيدَةٌ تَنْتَقِلُ مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ آخَرَ!

(٤) الْمُسْلِمُونَ يَعْشَوْنَ فِي مَسَاحَةٍ وَاسِعَةٍ وَ يَنْتَشِكِلُونَ خُمْسَ سُكَّانِ الْعَالَمِ!

١٤٤- عَيْنُ عِبَارَةٍ جَاءَتْ فِيهَا الْكَلِمَتَانِ الْمُتَضَادَّتَانِ أَكْثَرَ:

(١) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَ جَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ﴾

(٢) مَضَتْ الْأَيَّامُ الطَّوِيلَةُ لَنَا كَالْأَيَّامِ الْقَصِيرَةِ مِنْ أَجْلِ السَّعَادَةِ وَ السَّرُورِ!

(٣) يَشْتَرِي الْبَائِعُ الْبِضَاعَ الَّتِي يَبِيعُهَا الْمَصْنَعُ لِاسْتِفَادَةِ الْمُشْتَرِي!

(٤) يُرِيدُ الْمُسْلِمُونَ الْاجْتِمَاعَ فِي ظِلِّ الْإِسْلَامِ وَ لَا التَّفَرُّقَ فِيهِ!

١٤٥- عَيْنِ الْخَطَأِ عَنْ أَبْوَابِ الْأَفْعَالِ التَّالِيَةِ:

- (١) يَا طَالِبَاتِ الصِّفِّ! تَوَاضَعْنَ لِمَنْ تَتَعَلَّمْنَ مِنْهُ الْعِلْمَ! ← تَفَاعُلْ / تَفَعَّلْ
 (٢) تَحَوَّلَ الْمَصَاعِبُ الْمَرَّةَ إِلَى الَّذِي يَكْتَسِبُ التَّجَارِبَ! ← تَفَعَّلْ / افْتَعَالَ
 (٣) النَّاسُ يُلَاحِظُونَ أَنَّ غَيْمَةً تَتَبَسَّطُ فِي السَّمَاءِ فَوْقَ رُؤُوسِهِمْ! ← مُفَاعَلَةٌ / انْفِعَالَ
 (٤) اسْتَقْبَلْنَا الزَّائِرِينَ الَّذِينَ كَانُوا قَدْ تَشَرَّفُوا إِلَى الْمَدِينَةِ الْمُنَوَّرَةِ! ← اسْتَفْعَالَ / تَفَعَّلْ

١٤٦- عَيْنِ مَا لَيْسَ فِيهِ فِعْلٌ أَمْرٌ:

- (١) تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ وَ لِمَنْ تُعَلِّمُونَهُ!
 (٢) ﴿ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ ﴾
 (٣) ﴿ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَاسْتَغْفِرْ لِنَفْسِكَ ﴾
 (٤) ﴿ بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَّلَ ﴾

١٤٧- عَيْنِ الْخَطَأِ عَنِ الْغُرُضِ لِاسْتِخْدَامِ الْحُرُوفِ:

- (١) لَعَلَّ السَّلَامَ يَشْمَلُ الْعَالَمَ وَ جَمِيعَ الْكَائِنَاتِ! ← يَدُلُّ الْحَرْفَ عَلَى الرَّجَاءِ
 (٢) فَشَلَّ النَّاسَ فَقَالُوا: لَيْتِنَا قَدْ تَعَاوَنَّا أَكْثَرَ! ← الْحَرْفَ يَدُلُّ عَلَى تَحَسُّرِ الْمُتَكَلِّمِ
 (٣) كَأَنَّ الْأَرْضَ قَدْ أَصْبَحَتْ مَفْرُوشَةً بِالتَّلُوجِ! ← قَدْ جَاءَ الْحَرْفَ لِلتَّخْمِينِ أَوْ التَّصَوُّرِ
 (٤) تَرَكْنَا الْجُلُوسَةَ، إِنِنَّا كُنَّا لَا نَسْتَمِعُ إِلَى كَلَامِ الْمُتَكَلِّمِ! ← قَدْ جَاءَ الْحَرْفَ لِصَلَةِ الْجُمْلَتَيْنِ

١٤٨- عَيْنِ خَبَرِ الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ مُخْتَلِفًا فِي النَّوعِ: (الاسم أو الجملة)

- (١) كَأَنَّ بَعْضَ النَّاسِ لَا يَعْرِفُونَ قِيَمَةَ الْعِلْمِ!
 (٢) أَوْلَادِ! لَيْتَ الْوَلَدَ الْمُجِدِّ فَائِزًا فِي الْمُسَابَقَةِ!
 (٣) أَخِي! أَمْ تَعْرِفُ أَنَّ الْأُمَّ قَدْ شَفَتَ مِنْ مَرَضِهَا!
 (٤) إِنِّي كُنْتُ ضَعِيفَةً فِي بَعْضِ الدَّرُوسِ فَسَاعَدْتَنِي!

١٤٩- عَيْنِ «لَا» النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- (١) أَلَا لَنَا حَقٌّ قَدْ سُلِبَ مِنَّا!
 (٢) لَا أَرَى عَمَلًا أَنْفَعَ مِنْ مَصَادَقَةِ الْعَاقِلِ!
 (٣) أَشَاهِدُ أَنَّ الْحَدِيقَةَ لَا زَهْرَةَ فِيهَا فِي الرَّبِيعِ!
 (٤) لَا يُنْجِي الْإِنْسَانَ فِي الْعَصْرِ الْحَالِيِّ إِلَّا الْعِلْمُ!
 ١٥٠- «كَأَنَّ» . . . . . كَانُوا يَنْتَظِرُونَ كَلِمًا جَدِيدًا مِنَ الْمُتَكَلِّمِ . . . . . بَدَأَ يُكَلِّمُهُمُ عَنِ الْمَوْضُوعِ الْمُكْرَّرِ! « عَيْنِ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاغِ:

- (١) الْمُسْتَمْعِينَ - لِكَنَّهُمْ (٢) الْمُسْتَمْعُونَ - لِكَنَّهُ (٣) الْمُسْتَمْعُونَ - لِكَنَّهُمْ (٤) الْمُسْتَمْعِينَ - لِكَنَّهُ

عربی زبان قرآن (۲)

در این بخش، از میان سؤالات عربی (۲) و عربی (۱) تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤال‌های ۱۵۱ تا ۱۶۰ «یا» به سؤال‌های ۱۶۱ تا ۱۷۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

مَوَاعِظُ قَبِيْمَةٌ
صِنَاعَةُ التَّلْمِيْعِ فِي الْأَدَبِ الْفَارِسِيِّ
درس‌های ۱ و ۲
صفحه‌های ۱ تا ۳۰

■ عَيْنِ الْأَصْحَحِ وَالْأَدَقِّ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۵۱ - ۱۵۶)

۱۵۱- ﴿ لَا تَمْشِي فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴾:

- (۱) روی زمین با تکبر راه نرو؛ خدا قطعاً انسان‌های خودپسند فخر فروش را دوست ندارد!
- (۲) با ناز در روی زمین قدم مگذار؛ زیرا خدا هر فخر فروش خودپسند را دوست نخواهد داشت!
- (۳) روی زمین شادمانه راه مرو؛ همانا خدا هر خودپسند فخرفروشی را دوست ندارد!
- (۴) روی زمین با خودپسندی راه نمی‌روی؛ بی‌گمان خدا همه متکبران فخر فروش را دوست ندارد!

۱۵۲- «الْإِقْتِصَادُ فِي اسْتِهْلَاكِ الْمَاءِ وَالْكَهْرِبَاءِ قَضِيَّةٌ مُهِمَّةٌ لِأَنَّ الْأَخْرِيْنَ يَحْتَاجُوْنَ إِلَيْهِمَا لِلتَّمَنُّعِ مِنَ الْحَيَاةِ الْفُضْلَى!»:

- (۱) صرفه‌جویی در مصرف آب و برق مسئله مهمی است، زیرا آیندگان برای بهره‌مندی از زندگی بهتر به آن دو نیاز دارند!
- (۲) صرفه‌جویی در مصرف کردن آب و برق مسئله بزرگیست، زیرا دیگران برای اینکه از زندگی بهتر بهره ببرند به آن دو نیاز دارند!
- (۳) در مصرف برق و آب صرفه‌جویی کردن مسئله مهمی است، برای اینکه دیگران برای بهره‌مندی از زندگی شایسته به آن دو نیاز دارند!
- (۴) اینکه در مصرف آب و برق صرفه‌جویی کنیم مسئله‌ای مهم است، چون آیندگان به آن دو نیاز دارند تا از زندگی بهتر بهره‌مند شوند!

۱۵۳- «يَعْلَمُ النَّاسُ أَنَّ أَفْضَلَ الْأَصْدِقَاءِ أَنْفَعُهُمْ لِلْآخِرِينَ فَاتَّخِذْ أَلْفًا مِنْهُمْ!»:

- (۱) مردم می‌دانند که برترین دوستان کسانی‌اند که سود می‌رسانند؛ پس صد نفر از آنان را برگزین!
- (۲) مردم می‌دانند که برترین دوستان سودمندترین‌شان برای دیگران هستند؛ پس هزار تا از آنان را بگیر!
- (۳) انسان‌ها می‌دانند که برترین رفیقان سودمندترین‌شان برای دیگران هستند؛ پس هزار تا از آنان را بگیر!
- (۴) مردم آگاهند که بهترین دوستان سودمندترین آنان به یکدیگرند؛ پس هزار تا از آنان را باید انتخاب کرد!

۱۵۴- عَيْنِ الْخَطَأِ:

- (۱) إِذَا اتَّحَدَتِ الْأُمَّةُ الْإِسْلَامِيَّةَ فَتُصْبِحُ قَوِيَّةً وَ يُسْمَعُ كَلَامُهَا!: اگر امت‌های اسلامی متحد شوند، قوی می‌شوند و سخنشان شنیده می‌شود!
- (۲) اسْتِقْدَادُ شُعْرَاؤُنَا الْإِيرَانِيِّونَ مِنَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ كَثِيرًا فِي أَشْعَارِهِمُ الْجَمِيلَةِ!: بسیاری از شاعران ایرانی از زبان عربی در شعرهای زیبایشان استفاده کرده‌اند!
- (۳) أَعْضُضُ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ!: صدایت را پایین بیاور، قطعاً زشت‌ترین صداها، صدای خران است!
- (۴) الطَّلَابُ الْمُجْتَهِدُونَ عَالِمُونَ أَنَّ الْأَعْمَالَ الْكَبِيرَةَ بِحَاجَةٍ إِلَى السَّعْيِ!: دانش‌آموزان تلاشگر آگاهند که کارهای بزرگ نیاز به تلاش دارد!

١٥٥- «سخن گفتن آدابی دارد که گوینده باید به آن‌ها عمل کند!»:

- (١) لِلکَلَامِ آدَابٌ یَجِبُ عَلَیْکَ أَنْ تَعْمَلَ بِهَا!
 (٢) الْکَلَامُ لَهُ آدَابٌ مِنْ الْوَاجِبِ أَنْ نَعْمَلَ بِهَا!
 (٣) لِلکَلَامِ آدَابٌ یَجِبُ عَلَی الْمُتکَلِّمِ أَنْ یَعْمَلَ بِهَا!
 (٤) لِلتَّکَلُّمِ آدَابٌ یَلْزَمُ عَلَی مَنْ یَتکَلَّمُ أَنْ یُرَاعِیَهَا!

١٥٦- عین الصَّحیح فی مفهوم البيت:

- «سَلِ الْمَصَانِعَ رُکْبًا تَهَيِّمُ فِي الْقَلَوَاتِ
 (١) پرسیدم از طبیعی احوال دوست گفتا
 (٢) به امید تو بسا شب که به روز کردم از غم
 (٣) مرا که دیده به دیدار دوست بر کردم
 (٤) حالت سوخته را سوخته دل داند و بس
 تو قدر آب چه دانی که در کنار فراتی؟»
 فی بعدها عذاب فی قربها السلامة
 تو چرا نسیمت از من به سحر دریغ داری
 حلال نیست که بر هم نهم به تیر از دوست
 شمع دانست که جان دادن پروانه ز چیست

١٥٧- عین الخطأ فی ضبط حركات الحروف:

- (١) اَطَّلَابُ الْمُؤَدِّبُونَ مُحْتَرَمُونَ عِنْدَ الْمُعَلِّمِينَ!
 (٢) سَاعَدَتِ الْمُعَلِّمَتَانِ الطَّالِبَةَ عِنْدَ رُكُوبِ السَّيَّارَةِ!
 (٣) يَسْتَطِيعُ الْعَوَاصُونَ التَّقَاطُطَ صُورٍ فِي أَضْوَاءِ هَذِهِ الْأَسْمَاكِ!
 (٤) قَدْ أَنْشَدَ شَاعِرَانِ كَبِيرَانِ قَصِيدَتَيْنِ عِنْدَ مُشَاهَدَتِهِمَا إِيوَانَ كِسْرَى!

١٥٨- عین اسم المبالغة و هو يدلّ على كثرة الصفة:

- (١) يَا وَلَدِي! رَجَاءٌ أَعْطَنِي فَتَاحَةَ الرَّجَاجَةِ!
 (٢) يَسْتَقِيدُ أَكْثَرَ النَّاسِ مِنَ الْعَصَاةِ فِي بِيوتِهِمْ!
 (٣) أَتَذْكَرُ أَحْيَانًا جَدَّتِي، إِنَّهَا كَانَتْ إِمْرَأَةً حَنَّانَةً جَدًّا!
 (٤) لِي زَمِيلٌ يُحِبُّ أَنْ يَصِيرَ غَوَاصًا عِنْدَمَا يَكْبُرُ!

١٥٩- ضَعِ كَلِمَةً «خَيْر» مَكَانَ «أَحْسَن» حَتَّى يُقْرَأَ اسْمُ تَفْضِيلٍ:

- (١) إِنَّهُ هُوَ الْأَحْسَنُ وَ انْصَحْهُ فِي عَيْبِهِ!
 (٢) كَمْ تَمَرَّرَ عَيْشِي وَ أَنْتَ أَحْسَنُ حَامِلُ شَهْدِي!
 (٣) الْأَحْسَنُ لَنَا أَنْ نَغْضُ مِنْ صَوْتِنَا!
 (٤) مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْكَ فَأَحْسَنَ إِلَيْهِ!

١٦٠- عین ما ليس فيه اسم الفاعل من الأفعال المجردة و المزيدة معاً:

- (١) الْمُتَكَلِّمُ يُعَرِّفُ بِكَلَامِهِ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ!
 (٢) يَجِبُ أَنْ نَكُونَ أَمْرِينَ بِالْمَعْرُوفِ مُخْلِصِينَ لِلَّهِ أَعْمَالَنَا!
 (٣) إِنَّ أَكْثَرَ الْأَسْمَاكِ الْمُنْتَشِرَةِ عَلَى الْأَرْضِ مِنْ نَوْعٍ وَاحِدٍ!
 (٤) رَبِّ إِنَّكَ أَسْمَعُ السَّامِعِينَ وَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ!

عربی زبان قرآن (۱)

اگر به سؤال‌های ۱۵۱ تا ۱۶۰ پاسخ نداده‌اید، به سؤال‌های ۱۶۱ تا ۱۷۰ پاسخ دهید.

مَطَرُ السَّمَكَ
التَّعَايِشُ السَّلْمِيُّ
درس‌های ۳ و ۴
صفحه‌های ۲۳ تا ۴۶

■ عَيْنِ الْأَصْحَحِ وَالْأَدَقِّ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجَمَةِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۶۱ - ۱۶۵)

۱۶۱- ﴿و بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ﴾:

(۱) و آن را به حق نازل کردیم و (او نیز) به حق نازل کرد!

(۲) و آن را به حق فرو فرستادیم و به حق فرو فرستاده شد!

(۳) و ما قرآن را به روشنی فرو فرستادیم پس به روشنی نازل شد!

(۴) به حقیقت آن توسط ما نازل شد و (او آن را) به حقیقت نازل کرد!

۱۶۲- «حَاوِلِ الْعُلَمَاءُ أَنْ يُعَلِّمُوا النَّاسَ الْإِسْلَامَ عَلَى أَسَاسِ الْمَنْطِقِ وَ أَكْدُوا عَلَيْهِ!»:

(۱) عالمان سعی کردند مردم اسلام را بر پایه منطق یاد بگیرند و بر آن تأکید کردند!

(۲) عالمان کوشیده‌اند به مردم اسلام را بر اساس منطق یاد دهند و بر آن تأکید کردند!

(۳) تلاش علما این بود که به مردم اسلام را آموزش دهند و بر بنیان منطق تأکید کردند!

(۴) دانشمندان تلاش کردند که مردم اسلام را بر اساس منطق بیاموزند و بر آن تأکید داشتند!

۱۶۳- «اللَّيْلَةَ الْمَاضِيَةَ لَاحِظْتُ الْأَرْضَ مَفْرُوشَةً بِالنَّلُوجِ بَعْدَ تَسَاقُطِهَا مِنَ السَّمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مُلْتَمِتًا مِنَ الْغَيْومِ السُّودَاءِ!»:

(۱) شب گذشته زمین را بعد بارش آن‌ها از آسمانی که پُر از ابرهای سیاه بود، پوشیده از برف‌ها ملاحظه کردم!

(۲) در شب گذشته زمین را پوشیده از برف‌ها ملاحظه کردم بعد از بارشش از آسمانی که از ابر سیاه پُر شده بود!

(۳) شب گذشته زمین را پوشیده از برف‌ها ملاحظه کردم بعد از بارش آن‌ها از آسمانی که پُر از ابرهای سیاه شده بود!

(۴) در شب گذشته زمین پوشیده از برف‌ها را ملاحظه کردم بعد از بارش آن‌ها از آسمانی که از ابرهای سیاه پُر شده بود!

۱۶۴- عَيْنِ الْخَطَأِ:

(۱) الفرس يقوم على أقدامه في النوم!: اسب در خواب روی پایش می‌ایستد!

(۲) إن جالست المؤمن نفك كالعطار!: اگر با مؤمن هم‌نشینی کنی، مانند عطار به تو سود می‌رساند!

(۳) هذا طفلٌ أدبه والده!: این کودکی است که پدرش او را ادب کرده است!

(۴) قد انقطعت أشجارُ قريتنا في الليلة الماضية!: درختان روستای ما در شب گذشته قطع شده‌اند!

۱۶۵- «همه مردم باید با یکدیگر مسالمت‌آمیز همزیستی کنند!»:

(۱) يتعاش جميع الناس مع بعضهم تعاشياً سلمياً!

(۲) على كل الناس أن يكون تعاشيهم مع البعض سلمياً!

(۳) على كل الناس أن يتعاشوا مع بعضهم تعاشياً سلمياً!

(۴) يجب على الناس أن يتعاشوا مع الآخرين تعاشياً سلمياً!

١٦٦- عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي الإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «الإِصْرَارُ عَلَى نِقَاطِ الخِلافِ يُسَبِّبُ التَّفْرِيقَةَ وَ العُدْوَانَ!»

(١) الإِصْرَارُ: اسم على وزن إفعال (ماضيهِ: صَرَّ) - للمذكَر - معرفة / مبتدأ

(٢) يُسَبِّبُ: فعل مضارع - للغائب - بزيادة حرفين من مصدر «تسبب»

(٣) التَّفْرِيقَةُ: اسم - مفرد مؤنث - معرفة (بسبب وجود حرف ال) / مفعول للفعل

(٤) العُدْوَانَ: اسم مذكَر للتثنية - معرّف بأل - من مادّة «ع د و»

١٦٧- عَيْنِ الخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الحُرُوفِ:

(١) مُرَافِقُونَ يَهْتَمُونَ إهْتِمَامًا كَثِيرًا بِالمَرَاقِقِ العَامَّةِ!

(٢) يَنْزِلُ التَّلْجُ عِنْدَمَا يَكُونُ الجَوُّ بارِداً وَ السَّمَاءُ تُمَطِّرُ!

(٣) سَمِعْتُ صَوْتَ مُكَيِّفِ الهَوَاءِ مِنْ عُرْفَةِ أَخِي صَبَاحاً!

(٤) بَعْضُ الأَسْمَاكِ يَتَعَلَّقُ بِالمِياهِ البَارِدَةِ وَ لا تَعِيشُ فِي غَيْرِهَا!

١٦٨- عَيْنِ الخَطَأِ فِي مِصَادِرِ الأَفْعَالِ:

(١) ﴿اللهِ وَلِيِّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾: (إخراج)

(٢) أَيُّهَا النَّاسُ؛ لا تُكْرِهُونِي دُونَ أَنْ تَعْرِفُونَنِي!: (إكراه)

(٣) تَعَلَّمُوا اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ مِنْ أصدِقَاءِ يَعْرِفُونَهَا!: (تعليم)

(٤) ﴿لا يُكَلِّفُ اللهُ نَفْساً إِلاَّ وُسْعَهَا﴾: (تكليف)

١٦٩- عَيْنِ فِعْلاً لا يَحْتَاجُ إِلَى المَفْعُولِ:

(١) نَاجِئْتُ رَبِّي لِأَنَّهُ هُوَ الَّذِي يَسْمَعُ صَوْتَنَا!

(٢) إِنَّ أَخِي يُرِيدُ التَّوَاصُلَ مَعَ الأَصْدِقَاءِ القُدَمَاءِ!

(٣) قَدْ انبَعَثَ الرِّسُولُ (ص) لِنَشْرِ الحَسَنَاتِ فِي العَالَمِ!

(٤) قَدْ أَحدَثَ مَطَرُ السَّمَكِ إِحدَى الظُّوَاهِرِ الطَّبِيعِيَّةِ الجَمِيلَةِ!

١٧٠- عَيْنِ العِبَارَةِ الَّتِي ما جَاءَ فِيهَا التَّلَاثِيّ المَزِيدُ مِنْ بابِ «تَفَاعُلٍ»:

(١) تَعَاشَرُوا كالأِخْوَانَ وَ تَعَامَلُوا كالأَجَانِبِ!

(٢) تَعَارَفْنَا مَعَ بَعْضِ فِي بَدَايَةِ السَّنَةِ الدَّرَاسِيَّةِ!

(٣) تُكَاتِبُ هَذِهِ الطَّالِبَةُ صَدِيقَاتِهَا فِي فَصْلِ الصَّيْفِ!

(٤) نَتَعَاوَنُ فِي رَفْعِ مَشَاكِلِ الحَيَاةِ أَكْثَرَ أَوْقَاتِ!

تاریخ و جغرافیا (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تاریخ (۳):

تاریخ‌نگاری و منابع دوره معاصر

ایران و جهان در آستانه دوره

معاصر

(تا ابتدای جهان در آستانه دوران معاصر)

صفحه‌های ۲ تا ۲۴

جغرافیا (۳):

شهرها و روستاها

صفحه‌های ۱ تا ۲۰

۱۷۱- کدام گزینه از ویژگی‌های تاریخ‌نویسی سنتی محسوب می‌گردد؟

(الف) سبک نگارش سخت و استفاده کمتر از تحلیل و تفسیر

(ب) توجه به جنبه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی حیات انسانی

(ج) استفاده از روش تحقیق علمی

(د) تأکید بر تاریخ شاهان و جنگ‌های آنها

(۴) الف و د

(۳) ج و د

(۲) ب و ج

(۱) الف و ب

۱۷۲- کدام یک از مورخان زیر، در انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی، عبارت زیر را به کار برده است؟

«تاریخ‌نگار را لازم است که فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند...»

(۲) میرزا محمدجعفر خورموجی

(۱) خاوری شیرازی

(۴) میرزا فتحعلی خان آخوندزاده

(۳) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه

۱۷۳- چرا افغان‌ها پس از فروپاشی حکومت صفویان، نتوانستند حاکمیت مقتدری در ایران تشکیل دهند؟

(۲) ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی

(۱) درگیری‌های پیاپی با روسیه و عثمانی

(۴) حملات مکرر صحرائشینان شرق ایران

(۳) ناآشنایی با فرهنگ و سنت ایرانیان

۱۷۴- کدام گزینه در ارتباط با روابط خارجی ایران در دوره افشاریه و زندیه نادرست است؟

(۱) مهم‌ترین مسائل خارجی ایران در این دوره، برخوردهای سیاسی و نظامی با همسایگان غربی و شمالی بود.

(۲) اختلافات با زمامداران عثمانی در این دوره منجر به عقد معاهده صلحی شد که تا اواخر حکومت کریم‌خان دوام آورد.

(۳) دوره کریم‌خان، سرآغاز روابط بازرگانی و تجاری میان ایران با فرانسه و انگلستان بود.

(۴) نادر برای انگلیسی‌ها معافیت‌های گمرکی در نظر گرفت و درصدد تشکیل نیروی دریایی برآمد.

۱۷۵- کدام گزینه از عوامل مؤثر در رونق اقتصادی حکومت زندیه نیست؟

(۲) ثبات سیاسی نسبی

(۱) کاهش مالیات‌ها

(۴) پایان جنگ‌های داخلی

(۳) تثبیت قیمت کالاها

۱۷۶- در جدول طبقه‌بندی سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها، تعداد شهرها یا روستاهایی که در هر طبقه وجود خواهند داشت، پس از کدام مرحله مشخص می‌شوند؟

- (۱) هماهنگی اهداف و نوع مطالعات محققان
(۲) تعیین نوع خدمات مشخص و مشترک
(۳) در نظر گرفتن تحولات و میزان جمعیت
(۴) طراحی معیارهای رتبه‌بندی

۱۷۷- در متن زیر چه تعداد اطلاعات نادرست دربارهٔ مگالاپلیس دیده می‌شود؟

«مگالاپلیس‌ها در نتیجهٔ گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، پدید آمده‌اند که برخی، آن را جهان‌شهر هم می‌نامند. مهم‌ترین ویژگی آن‌ها، تمرکز و انبوهی جمعیت شهری، تمرکز مؤسسات مالی و پولی و ... است. آن‌ها معمولاً شکل خطی و کریدوری دارند.»

- (۱) صفر (۲) یک (۳) دو (۴) سه

۱۷۸- توضیح مقابل کدام مفهوم، نادرست ذکر شده است؟

- (۱) کلان‌شهر: به شهرهایی که بیش از یک یا ده میلیون نفر جمعیت دارند، اطلاق می‌شود.
(۲) مادرشهر: بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور است.
(۳) منطقهٔ ابرشهری: زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها که کنار هم پدید آمده‌اند.
(۴) متروپل: در آن، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر با حومه‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد.

۱۷۹- ویژگی مهاجرت روستائیان به شهرها در سده‌های نوزدهم و نیمهٔ اول قرن بیستم در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی کدام است؟

- (۱) تدریجی، طولانی و همگام با تحولات صنعتی شدن
(۲) مقطعی، سریع و پس از صنعتی شدن آن‌ها
(۳) طی دوره‌های زمانی کوتاه، و سریع‌تر از رشد صنعتی
(۴) پیوستگی و پس از اتمام تحولات مربوط به صنعتی شدن

۱۸۰- کدام عبارات دربارهٔ شهرنشینی سریع در ایران درست هستند؟

- (الف) توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی
(ب) استفاده از درآمد نفتی و ایجاد زیرساخت‌ها و کارخانه‌ها در روستاها
(ج) تقسیم نادرست زمین و حمایت‌نکردن دولت از کشاورزان در طرح اصلاحات ارضی
(د) انهدام کشاورزی از طریق ادغام روستاهای هم‌جوار با یکدیگر

- (۱) ب، ج (۲) ج، د (۳) الف، ج (۴) الف، ب

تاریخ و جغرافیا (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.
در صورت پاسخ‌گویی نمره آن در کارنامه اعلام خواهد شد.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تاریخ (۱):

جهان در عصر باستان؛

میراث بشری

(درس‌های ۴ تا ۶)

صفحه‌های ۲۹ تا ۶۰

جغرافیا (۱):

جغرافیای طبیعی ایران

(درس‌های ۳ و ۴)

صفحه‌های ۱۳ تا ۳۲

۱۸۱- در کدام دوره توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت و آن‌ها از چه چیز برای نشان دادن احساس

و اندیشه خود استفاده می‌کردند؟

(۱) دوره تولید خوراک - هنر نقاشی

(۲) اواخر دوره گردآوری خوراک - هنر نقاشی

(۳) اواخر دوره گردآوری خوراک - هنر سنگ‌تراشی

(۴) دوره تولید خوراک - هنر سنگ‌تراشی

۱۸۲- کدام‌یک از موارد ذکرشده از اقدامات شی‌هوانگ‌تی نیست؟

(۱) برای تسلط بیشتر بر چین تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کرد.

(۲) با پیروزی بر حاکمان محلی و اشراف زمین‌دار به تفرقه و تجزیه سیاسی چین پایان داد.

(۳) به قصد رونق تجارت مقیاس وزن‌ها و اندازه‌ها و عیار سکه‌ها را یکسان کرد.

(۴) دستور شروع ساخت دیواری عظیم برای جلوگیری از هجوم اقوام صحراگرد را صادر نمود.

۱۸۳- یکی از اقدام‌های مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، چه بود؟

(۱) پذیرش آیین‌های مختلف در کنار آیین کنفوسیوس

(۲) به خدمت گرفتن افراد براساس وابستگی‌های خانوادگی

(۳) برقراری ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با تمدن‌های دیگر

(۴) انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس

۱۸۴- چرا عصر میسنی را اولین دوره تمدن یونان باستان می‌گویند؟

(۱) بخش بزرگی از این تمدن در قلمرو یونان قرار داشت.

(۲) طوایفی که از دشت‌های اروپای شرقی آمده بودند شهرهای آن را بنا کردند.

(۳) نخستین امپراتوری‌های یونان در این سرزمین به وجود آمد.

(۴) برای اولین بار پایه و اساس تمدن یونان در شهر میسن بنا نهاده شد.

۱۸۵- برجسته‌ترین دستاورد هنری تمدن روم کدام‌اند؟

(۱) معماری - مجسمه‌سازی

(۲) ادبیات و شعر - مجسمه‌سازی

(۳) معماری - نقاشی

(۴) ادبیات و شعر - نقاشی

۱۸۶- در کدام یک از گزینه‌های زیر، موقعیت ایران از نظر ریاضی بررسی شده است؟

- ۱) گستردگی در عرض جغرافیایی مشخص، که تنوع آب‌وهوایی آن را به‌دنبال داشته است.
- ۲) این کشور در سمت غرب کشورهای افغانستان و پاکستان قرار گرفته است.
- ۳) مجاورت با آب‌های آزاد دریای عمان و خلیج فارس نقش ارتباطی آن را نشان می‌دهد.
- ۴) همسایگی با آذربایجان که از پرتددترین مرزهای ایران است.

۱۸۷- مرزهای سیاسی نشان می‌دهد ...

- ۱) خطوط خشکی‌ها و آب‌های یک سرزمین چگونه تفکیک شده‌اند.
- ۲) سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد.
- ۳) پدیده‌های طبیعی یا انسانی یک سرزمین نسبت به یکدیگر چه وضعیتی دارند.
- ۴) دسترسی به منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی در هر ناحیه از کشور چه میزان است.

۱۸۸- موارد کدام گزینه مربوط به منطقه کوهستانی تالش هستند؟

- الف) با جهت شمالی جنوبی، منطقه آذربایجان را از کناره‌های دریای خزر جدا کرده است.
  - ب) در امتداد غربی شرقی ادامه دارد و دامنه آن به سمت شمال یا جنوب است.
  - ج) رودهایی چون چالوس و هراز در آن جریان دارد.
  - د) شیب عمومی این کوه‌ها به سمت خزر، بیش از منطقه آذربایجان است.
  - ه) بخش اعظم این چین خوردگی وسیع، حاصل کوهزایی مواد رسوبی طی میلیون‌ها سال است.
- ۱ الف، ج د، ه ۲ ب، ه ۳ الف، د ۴ الف، د

۱۸۹- کدام عبارت درباره اهمیت و پیدایش ناهمواری در ایران صحیح بیان شده است؟

- ۱) نواحی مرتفع و کوهستانی در بیشتر نواحی ایران با ارتفاع معین قرار دارد.
- ۲) پیدایش ناهمواری‌های ایران به اواخر دوران سوم زمین‌شناسی مربوط می‌شود.
- ۳) تغییر شکل ناهمواری‌ها در اثر عوامل طبیعی و فرسایش به قبل از دوران کواترنر بازمی‌گردد.
- ۴) میان موقعیت استقرار کوهستان‌ها و جلگه‌ها و پراکندگی جمعیت ارتباط مستقیم وجود دارد.

۱۹۰- گل‌فشان‌ها در مناطق جنوبی ایران چگونه به‌وجود آمده‌اند؟

- ۱) عوامل درونی و وزن مخصوص کمتر گل‌ها
- ۲) وقوع توفان‌های گرد و غبار و ریزش‌های جوی
- ۳) خروج گاز یا بخار آب از اعماق زمین
- ۴) انحلال مواد آهکی و انباشت مواد

تاریخ و جغرافیا (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.
در صورت پاسخ‌گویی نمره آن در کارنامه اعلام خواهد شد.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تاریخ (۲):

ظهور اسلام، حرکتی تازه

در تاریخ بشر
(درس‌های ۴ تا ۶)
صفحه‌های ۳۰ تا ۶۵

جغرافیا (۲):

نواحی طبیعی
(درس‌های ۳ و ۴)
صفحه‌های ۱۹ تا ۵۲

۱۹۱- عبارات کدام گزینه مربوط به اوضاع اجتماعی، سیاسی و اقتصادی یثرب می‌باشد؟
(الف) یثرب از شهرهای ثروتمند و متمکن عربستان بود.

(ب) اغلب مردم شهر به کشاورزی اشتغال داشتند.

(ج) بیشتر اعضای قبیله‌های عرب ساکن این شهر یکتاپرست بودند.

(د) ساکنان این شهر به دو گروه یهود و عرب تقسیم می‌شدند.

(ه) در این شهر مرجع سیاسی قدرتمندی وجود نداشت تا به اختلافات رسیدگی کند.

(۴) الف - ج - د

(۳) ب - ج - د

(۲) ب - د - ه

(۱) الف - ج - ه

۱۹۲- مهم‌ترین نتیجه پیمان «عقبه دوم» چه بود؟

(۱) گسترش دامنه تبلیغات اسلام در حجاز و خارج از عربستان

(۳) هجرت پیامبر (ص) و مسلمانان به حبشه

(۲) به وجود آمدن پایگاه امن و مطمئن برای مسلمانان در یثرب

(۴) برقراری روابط تجاری و سیاسی یثرب با قبایل و دیگر شهرها

۱۹۳- پس از کدام رویداد پیامبر بزرگوار اسلام سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد و مورخان کدام سال را سال وفود نامیده‌اند؟

(۱) فتح مکه - دهم هجرت

(۳) پیمان صلح حدیبیه - نهم هجرت

(۲) پیمان عقبه دوم - دهم هجرت

(۴) فتح مکه - نهم هجرت

۱۹۴- مهم‌ترین مخالفان حکومت بنی‌امیه را چه گروه‌هایی تشکیل می‌دادند؟

(۱) علویان و موالی

(۲) والیان مناطق و موالی

(۳) علویان و خوارج

(۴) موالی و خوارج

۱۹۵- هشتمین خلیفه اموی چه نام داشت و کدام اقدام از تغییرات و اصلاحات زمان او نمی‌باشد؟

(۱) مروان بن حکم - متوقف شدن فتوحات

(۳) هشام بن عبدالملک - آزاد گذاشتن در پرداخت جزیه

(۲) عبدالملک بن مروان - ممنوعیت اهانت به امام علی (ع)

(۴) عمر بن عبدالعزیز - سرکوبی قیام زید بن علی بن حسین

۱۹۶- شهر «الف» دارای فشار بالا و شهر «ب» از فشار پایینی برخوردار است، در کدام شهر، فشار هوا به سمت مرکز ناحیه کم می‌شود و در صورت وقوع باد، جهت آن به کدام سمت خواهد بود؟

(۱) شهر الف - به سمت شهر الف

(۳) شهر الف - به سمت شهر ب

(۲) شهر ب - به سمت شهر الف

(۴) شهر ب - به سمت شهر ب

۱۹۷- کدام مورد به درستی شرایط آب‌وهوایی حاکم بر بیابان‌ها را بیان می‌کند؟

(۱) دمای بسیار بالا در شبانه‌روز، استقرار مداوم مراکز پرفشار و وقوع بارندگی‌های نامنظم

(۲) کمبود بارش، بارندگی نامنظم، تبخیر شدید و رگبارهای کوتاه‌مدت

(۳) دمای بسیار بالا در شبانه‌روز، بارندگی ناگهانی و طولانی‌مدت

(۴) خشکی هوا، بارندگی منظم، مشخص و مربوط به دوره‌های زمانی خاص

۱۹۸- پدیدآمدن یخچال‌ها حاصل چیست؟

(۱) بارش بی‌وقفه و طولانی‌مدت برف در یک ناحیه

(۳) حمل رسوبات و جابه‌جایی سنگ‌ها در اندازه‌های مختلف

(۲) بارش بیشتر برف نسبت به میزان ذوب آن

(۴) ذوب تدریجی برف طی سالیان متمادی

۱۹۹- هریک از گزاره‌های زیر مربوط به کدام یک از اشکال فرسایش در بیابان است؟

(الف) در رسوبات نرم به‌جامانده از دریاچه‌های قدیم پدید می‌آید.

(ب) در اثر انباشته شدن ماسه و شن روی هم به‌وجود می‌آید.

(پ) بر اثر انباشته شدن ماسه و شن روی هم به‌وجود می‌آید.

(۲) ستون‌های سنگی - تلماسه - رگ

(۴) کلویت - چاله‌های بادی - تلماسه

(۱) رگ - چاله‌های بادی - تلماسه

(۳) برخان - تلماسه - چاله‌های بادی

۲۰۰- هر کدام از پدیده‌های زیر به چه نوع فرسایشی در سواحل اشاره دارد؟

(الف) زبانه ماسه‌ای در شبه‌جزیره میان کاله

(ب) ستون‌های سنگی دریایی

(ج) آب‌سنگ‌های مرجانی در جزیره فیجی

(۲) کاوشی - تراکمی

(۴) کاوشی - تراکمی

(۱) تراکمی - کاوشی

(۳) تراکمی - تراکمی - کاوشی

هستی و چیستی
جهان ممکنات
صفحه‌های ۱ تا ۱۲

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فلسفه دوازدهم

۲۰۱- کدام گزینه دربارهٔ نسبت میان وجود و ماهیت درست است؟

- (۱) دو جزء از یک موجود واحد
(۲) یک مفهوم مشتق از دو موجود متفاوت
(۳) دو بخش از یک مفهوم واحد
(۴) دو مفهوم منتزع از یک موجود واحد

۲۰۲- کدام مفهوم، جزئی از مفهوم انسان است؟

- (۱) حیوان متفکر بودن
(۲) مخلوق بودن
(۳) وجود داشتن
(۴) حیوان بودن

۲۰۳- در کدام گزینه نمی‌توان از دلیل حملِ محمول بر موضوع سؤال پرسید؟

- (۱) مثلث دارای سه زاویه است.
(۲) خدا موجود است.
(۳) عدد سه اول است.
(۴) آب جسم مایع است.

۲۰۴- حمل اولی ذاتی حملی است که ...

- (۱) بین موضوع و محمول نسبت تساوی برقرار است.
(۲) محمول دست‌کم بخشی از ذات و ماهیت موضوع تلقی می‌گردد.
(۳) محمول مفهومی است که به موضوع اختصاص دارد و فقط در آن یافت می‌شود.
(۴) رابطهٔ موضوع و محمول از نوع ضروری است و اطلاق حکم در قضیه حتمی و وجوبی می‌باشد.
۲۰۵- بنیان نظریهٔ خداشناسی در مکتب فلسفی تومیسیم اصل ... است و در بین ابن‌سینا و ابن‌رشد تأثیر ... بر این مکتب کمتر بود.

- (۱) نیازمندی معلول به علت - ابن‌رشد
(۲) مغایرت وجود و ماهیت - ابن‌سینا
(۳) نیازمندی معلول به علت - ابن‌سینا
(۴) مغایرت وجود و ماهیت - ابن‌رشد

۲۰۶- در کدام‌یک از حمل‌های زیر رابطهٔ موضوع و محمول مانند حمل «نامی بر انسان» است؟

- (۱) مربع بر شکل
(۲) متساوی‌الاضلاع بر مثلث
(۳) جسم بر انسان
(۴) عدد فرد بر عدد اول

۲۰۷- بین مفاهیم «ممکن‌الوجود با ممتنع‌الوجود بالذات» و «واجب‌الوجود بالذات» چه نسبتی از نسبت‌های چهارگانه برقرار است؟

- (۱) عموم و خصوص مطلق - عموم خصوص مطلق
(۲) تباین - عموم و خصوص مطلق
(۳) عموم و خصوص من وجه - تباین
(۴) تباین - تباین

۲۰۸- در کدام گزینه رابطهٔ میان موضوع و محمول وجوبی نیست؟

- (۱) مثلث خط نیست.
(۲) خدا واجب‌الوجود است.
(۳) شریک خدا ممتنع‌الوجود است.
(۴) انسان معدوم نیست.

۲۰۹- کدام گزینه در تکمیل جای خالی زیر مناسب نیست؟

«مفهومی که در عالم خارج وجود دارد و ما به‌ازای واقعی دارد، ...»

- (۱) احتمالاً وجود برایش بالذات ضرورت و وجوب دارد.
(۲) احتمالاً ذاتش نسبت به وجود و عدم اقتضایی نداشته است.
(۳) رابطهٔ ذات آن با عدم و نیستی نمی‌تواند امکانی باشد.
(۴) احتمالاً وجود برای ذاتش به واسطهٔ یک علت بیرونی واجب شده است.

۲۱۰- به‌ترتیب در قضایای «الف، موجود است» و «ب، معدوم است» به جای «الف» و «ب» چه مفاهیمی قرار دهیم تا حمل در هر دو قضیه از نوع وجوبی باشد؟

- (۱) انسان، دیو سه‌سر
(۲) فرشته، واجب‌الوجود بالذات
(۳) واجب‌الوجود بالذات، شریک‌الباری
(۴) خداوند، سیمرغ

مفهوم و مصداق
اقسام و شرایط تعریف
صفحه‌های ۲۰ تا ۳۸

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

منطق

۲۱۱- اگر مفهومی کلی باشد ...

- (۱) مصادیق بی‌نهایت در ذهن دارد.
(۲) مصادیق متعدد اما محدود در ذهن دارد.
(۳) ممکن است تنها یک مصداق در ذهن داشته باشد.
(۴) فرض داشتن مصادیق مختلف برای آن محال نمی‌باشد.

۲۱۲- نسبت بین مفاهیم ذکر شده در کدام گزینه به ترتیب «عموم و خصوص مطلق» و «تباین» است؟

- (۱) «آقای سعیدی» و «انسان» - «آب» و «یخ»
(۲) «سرباز» و «پلیس» - «انسان» و «حیوان»
(۳) «ایران» و «تهران» - «اراک» و «شیراز»
(۴) «نامی» و «انسان» - «ناطق» و «موش»

۲۱۳- اگر دو مفهوم کلی داشته باشیم که مصادیق هر یک از جهتی اعم و از جهتی اخص باشند؛ در این صورت ...

- (۱) دو دایره متداخل شکل می‌گیرد که رابطه بین غیرسیاه و غیرسنگ نمونه‌ای از آن است.
(۲) ممکن است تمامی مصادیق یکی در دیگری وجود داشته باشد.
(۳) ممکن است هر یک از آن‌ها مصادیقی داشته باشد که در دیگری موجود نیست.
(۴) دو دایره متقاطع با نسبت عموم و خصوص مطلق برقرار می‌شود.

۲۱۴- در کدام گزینه نسبت عموم و خصوص مطلق وجود ندارد؟

- (۱) غیرحیوان و غیرانسان
(۲) آبشار و آبشار نیابارا
(۳) اسب و موجود زنده
(۴) مثلث قائم‌الزاویه و شکل

۲۱۵- در کدام گزینه نسبت بین دو مفهوم ذکر شده مشابه با نسبت بین دو مفهوم زیر از اقسام نسبت‌های چهارگانه است؟

«مفهوم کلی» و «مفهومی که هیچ مصداقی در عالم خارج ندارد»

- (۱) «مفهوم جزئی» و «مفهومی که صرفاً یک مصداق در عالم خارج دارد»
(۲) «مفهوم جزئی» و «مفهومی که نتوان برای آن مصادیق متعددی فرض کرد»
(۳) «مفهوم کلی» و «مفهومی که فاقد چند مصداق است، حتی در ساحت ذهن»
(۴) «مفهوم کلی» و «مفهومی که مصادیق بی‌نهایت یا متعدد در عالم واقع دارد»

۲۱۶- کدام تعریف، مناسب مفاهیم جزئی است؟

- (۱) تعریف لغوی
(۲) تعریف به ذکر مصادیق
(۳) تعریف مفهومی
(۴) تعریف ترکیبی

۲۱۷- به ترتیب در موارد زیر چه نوع تعریفی به کار رفته است؟

- مربع: از ریشه «ربع» به معنای چهار گوشه.
- پیامبر: شخصی برگزیده همچون نبی اکرم (ص) که معجزه ارائه می‌دهد.
- مستطیل: شکل دارای چهار زاویه.

- (۱) لغوی - ترکیبی - مفهومی
(۲) لفظی - مصداقی - لغوی
(۳) مفهومی - مصداقی - مفهومی
(۴) مفهومی - ترکیبی - مفهومی

۲۱۸- اشکال هر یک از تعاریف زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- خدا: آفتاب وجود

- آزمون: فرایند تحلیل داده‌ها با درصد

- طلاسازی: صنعت پرداخت و آماده‌سازی زر و زیور

- (۱) واضح نبودن - دوری بودن - جامع و مانع نبودن
(۲) جامع و مانع نبودن - واضح نبودن - دوری بودن
(۳) واضح نبودن - جامع و مانع نبودن - دوری بودن
(۴) جامع و مانع نبودن - دوری بودن - واضح نبودن

۲۱۹- در مورد تعریف داده شده، کدام گزینه درست است؟

«مربع: شکلی است چهارضلعی و متساوی‌الاضلاع»

- (۱) جامع نیست. (۲) واضح نیست.
(۳) مانع نیست. (۴) صحیح است.

۲۲۰- اوصاف ذکر شده در کدام گزینه همگی درباره تعریف «فلز» به «عنصری که رسانای الکتریسیته است» صحیح هستند؟

- (۱) جامع است ولی مانع نیست - بین مجهول و تعریف نسبت عموم و خصوص مطلق برقرار است - اعم است ولی اخص نیست.
(۲) مانع است ولی جامع نیست - بین مجهول و تعریف نسبت عموم و خصوص من‌وجه برقرار است - اخص نیست ولی اعم است.
(۳) جامع است ولی مانع نیست - بین مجهول و تعریف نسبت عموم و خصوص مطلق برقرار است - نه اعم است و نه اخص.
(۴) مانع است ولی جامع نیست - بین مجهول و تعریف نسبت عموم و خصوص من‌وجه برقرار است - از جهتی اعم و از جهتی اخص است.

فلسفه و زندگی
آغاز تاریخی فلسفه
صفحه‌های ۱۹ تا ۳۵

در این بخش، از میان سؤالات فلسفه یازدهم و منطبق تنها یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤالاتی ۲۲۱ تا ۲۳۰ «یا» به سؤالاتی ۲۳۱ تا ۲۴۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فلسفه یازدهم

۲۲۱- کدام یک از عبارات زیر صحیح می‌باشد؟

- (۱) باورهای هر فرد خاص خود آن فرد می‌باشد و ریشه در فلسفه او دارد.
- (۲) می‌توان از آثار عملی باورهای انسان در زندگی‌اش به جنبه فکری و نظری آن‌ها رسید.
- (۳) آزاداندیشی و داشتن شخصیتی مستقل علت واکاوی در مبنای پذیرش باورها است.
- (۴) بررسی کلام و کنش اطرافیان علتی مستقیم و قطعی برای پی‌بردن به اهداف و معنای زندگی آنان است.

۲۲۲- به ترتیب علت و هدف از نشان دادن نمونه‌هایی از مغالطه‌های فلسفی توسط فیلسوفان در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) پذیرش باور مبتنی بر مغالطه - دوری از مغالطه‌ها (۲) تصمیم و عمل بر اساس مغالطه - افزایش ظرفیت عقلانی
- (۳) پذیرش باور مبتنی بر مغالطه - عبرت‌آموزی دیگر افراد (۴) تصمیم و عمل بر اساس مغالطه - جهت‌آشنایی با حقیقت

۲۲۳- کدام گزینه درباره «دوری از مغالطه‌ها» از آثار زندگی بر پایه فهم فلسفی نادرست است؟

- (۱) به تمییز اندیشه‌های فلسفی درست از باورهای نادرست یاری می‌رساند.
- (۲) این امر بر انتقال حقایق و اندیشه‌ها با گفتاری مناسب و صحیح تأثیر می‌گذارد.
- (۳) فیلسوفان با از بین بردن انواع مغالطات فهم و شناخت درستی از حقایق عالم ارائه می‌دهند.
- (۴) کار فیلسوفان بررسی مغالطات گوناگون نیست و صرفاً نمونه‌هایی از آن را برای دیگران بیان می‌کنند.

۲۲۴- کدام گزینه درباره باورهای آدمی صحیح است؟

- (۱) نمی‌توان بر مبنای باوری که مبتنی بر مغالطه است تصمیم گرفت و کنش‌ورزی کرد.
- (۲) عموم مردم درباره باورها می‌اندیشند و نظر می‌دهند و به ریشه باورهای خود دست می‌یابند.
- (۳) باورهایی که پشتوانه منطقی و عقلی محکمی ندارند نمی‌توانند از سطح فردی فراتر رفته و در جامعه مطرح شوند.
- (۴) بسیاری از مردم با تلاش‌های متفکران دلسوز و حق‌طلب قادر هستند که باورهای غلط و غیرعقلانی خود را کنار بگذارند.

۲۲۵- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) این‌طور نیست که معنابخشی به زندگی تنها فایده تفکر فلسفی باشد.
- (۲) ممکن است فیلسوفان در کتب فلسفی خود از مغالطه استفاده کنند.
- (۳) فیلسوف واقعی تنها سخنی را که خود کشف کرده باشد می‌پذیرد.
- (۴) باور به بسیاری از اعتقادات، نه بر اساس دلیل، بلکه براساس عادت است.

۲۲۶- چرا اگر در «تمثیل غار» فردی ناگهان خود را در معرض نور قرار دهد موفق نخواهد شد؟

- (۱) وی در بند سایه‌ها یا همان نادانی مانده است.
- (۲) عادت‌ها نظم منطقی وی را از بین برده است.
- (۳) وی نمی‌تواند به منبع شناخت نزدیک شود.
- (۴) شناخت حقیقت امری تدریجی است.

۲۲۷- کدام گزینه در رابطه با آغاز تاریخی فلسفه صحیح است؟

- (۱) آغاز و پایان حکیمان وارسته دوران کیانیان مصادف با پیش از زمانه فیلسوفان یونان باستان می‌باشد.
- (۲) نتایج و ثمرات تفکرات فلسفی تمدن‌های قدیمی تر و ساده‌تر در گذر زمان رهسپار نیستی شده‌اند.
- (۳) براساس آثار باقی‌مانده، دانشمندان گزارشی اجمالی از آغاز فلسفه ارائه داده‌اند.
- (۴) آگاهی از وجود تفکرات بشری در حوزه بحث‌های فلسفی تابع آثار مکتوب نمی‌باشد.

۲۲۸- کدام گزینه درباره تالس صادق است؟

- (۱) تاریخ تولدش مشخص نیست اما تاریخ وفاتش مشخص است.
- (۲) به علت گذر زمان هیچ اندیشه‌ای از تالس به جا نمانده است.
- (۳) یافتن مبدأ تغییرات طبیعی دغدغه مشترک او با سایر اندیشمندان آن دوره است.
- (۴) از روی نوشته‌های فیلسوفان بعد از تالس همه افکار و عقاید او به دست ما رسیده است.

۲۲۹- کدام یک از گزینه‌های زیر درست است؟

- (۱) هراکلیتوس برای اولین بار به «بودن» و «شدن» توجه کرد و تفاوتشان را گفت.
- (۲) از نظر تالس عنصر اصلی جهان آب هست و موجودات نیز اشکال دیگری از آب‌اند.
- (۳) سوفیست‌ها رسیدن به حقیقت را به جای پیروزی بر رقیب هدف قرار داده بودند.
- (۴) سقراط نخستین فیلسوفی به حساب می‌آید که لفظ فلسفه را برای اولین بار در یونان باستان به کار برد.

۲۳۰- کدام عبارت با دیدگاه سوفیست‌ها مطابقت ندارد؟

- (۱) سوفیست‌ها نظریات اندیشمندان یونان باستان را متناقض می‌دانستند.
- (۲) آن‌ها تنها راه وصول به حقیقت را استفاده از فن سخنوری می‌دانستند.
- (۳) روش آن‌ها در نهایت به انکار اصل حقیقت و واقعیت منجر شد.
- (۴) سوفیست‌ها دغدغه رسیدن به حقیقت را نداشتند، و هدفشان غلبه بر رقیب بود.

مفهوم و مصداق
اقسام و شرایط تعریف
صفحه‌های ۲۰ تا ۳۸

اگر به سؤال‌های ۲۲۱ تا ۲۳۰ پاسخ ندهاید، به سؤال‌های ۲۳۱ تا ۲۴۰ پاسخ دهید.

منطق

۲۳۱- شرط لازم و کافی برای این که نسبت دو مفهوم عموم و خصوص مطلق باشد چیست؟

- (۱) یک مفهوم جزء مفهوم دیگری باشد.
- (۲) یک مفهوم تمام مفهوم دیگری را شامل شود.
- (۳) مفهوم اول هیچ مصداق اضافه‌تری از دیگری نداشته باشد.
- (۴) یک مفهوم تمام مصداق دیگری و حداقل یک مصداق اضافه‌تر را در بر بگیرد.

۲۳۲- در صورتی که «هر الف ب باشد و نه برعکس»، کدام یک از نسبت‌های چهارگانه بین «الف» و «ب» برقرار است؟

- (۱) تساوی
- (۲) تباین
- (۳) عموم و خصوص مطلق
- (۴) عموم و خصوص من وجه

۲۳۳- از بین مفاهیم زیر به ترتیب کدام مفاهیم با انسان رابطه عموم و خصوص مطلق، عموم و خصوص من وجه و تباین را می‌سازد؟

- الف) حیوان
- ب) سقراط
- ج) ساکن آسیا
- د) دست راست انسان

- (۱) ب - ج - د
- (۲) ب - الف - الف
- (۳) الف - ج - د
- (۴) ج - ب - الف

۲۳۴- بین «مفهومی که هیچ مصداقی در خارج ندارد» و «مفهومی که مصداق بی‌نهایت در خارج دارد» چه نسبتی از نسبت‌های چهارگانه برقرار است؟

- (۱) رابطه تباین برقرار است.
- (۲) رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار است.
- (۳) رابطه عموم و خصوص من وجه برقرار است.
- (۴) مورد اول جزئی است و نمی‌توان از نسبت‌های چهارگانه سخن گفت.

۲۳۵- در مورد دو مفهوم کلی با رابطه تباین نمی‌توان گفت ...

- (۱) یکی یا هر دوی آن‌ها ممکن است هیچ مصداق خارجی نداشته باشد.
- (۲) انطباق هر کدام از آن‌ها بر یک مورد خاص است.
- (۳) امکان ندارد که هیچ اشتراک مصداقی داشته باشند.
- (۴) نسبت به یکدیگر عام یا خاص محسوب نمی‌شوند.

۲۳۶- همه تعاریف زیر از یک نوع هستند؛ به جز ...

- (۱) دستگاه: اسمی مرکب از دست + گاه (پسوند مکان) به معنای قدرت و جمعیت و مال.
- (۲) فروردین: در زبان پهلوی فرورتن، مأخوذ از پارسی باستان ظاهراً فرورتینام و آن ظاهراً جمع مؤنث کلمه فرورتی در حالت اضافی است و جمعاً به معنی فروردهای پاکان و فروهرهای پارسایان است.
- (۳) گوسفند: کلمه‌ای معادل گئوسپینتا در اوستا می‌باشد، مرکب از گئو به معنی گاو و سپنتا به معنی مقدس.
- (۴) فعل: کلمه‌ای که بر وقوع حالت یا انجام کاری در زمانی خاص دلالت می‌کند؛ مانند خوابید، رفتند و بردیم.

۲۳۷- کدام یک از تعاریف زیر به علت نامفهوم بودن می‌تواند مخاطب را به اشتباه بیندازد؟

- (۱) هوا: اسطقس شفافی که نور را عبور می‌دهد.
- (۲) مثلث: شکلی که سه ضلع و سه زاویه ۶۰ درجه داشته باشد.
- (۳) حیوان: جسمی که حرکت می‌کند.
- (۴) گفت آخر در سبو واگو که چیست؟ / گفت آنچه خورده‌ام، گفت این خفی است

گفت آنچه خورده‌ای آن چیست آن؟ / گفت آنچه در سبو مخفی است آن

۲۳۸- کدام یک از تعاریف‌های زیر تعریف مفهومی نیست؟

- (۱) پایتخت: شهری که مقر حکومت است.
- (۲) تهران: نام شهری بزرگ و پرجمعیت و مهم که پایتخت ایران است.

(۳) زر: فلزی زردرنگ و گران‌بها، شکل‌پذیر و چکش‌خوار که در مجاورت آب و هوا زنگ نمی‌زند.

(۴) کوه: توده بزرگ و برآمده‌ای از زمین که دارای بلندی چشمگیری نسبت به زمین‌های پیرامون خود است.

۲۳۹- دو تعریف مختلف از یک مفهوم ارائه داده‌ایم. درباره تعریف اول می‌دانیم که جامع است و درباره تعریف دوم این که مانع نیست. این دو تعریف با توجه

به نسبت‌های چهارگانه، چه نسبتی با یکدیگر دارند؟

- (۱) عموم و خصوص مطلق
- (۲) عموم و خصوص من وجه
- (۳) یا عموم و خصوص مطلق یا تساوی
- (۴) هر کدام از نسبت‌های چهارگانه محتمل هستند.

۲۴۰- اگر بین مصداق مفهومی که می‌خواهیم تعریف کنیم و مصداقی که تعریفمان پوشش می‌دهد رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار باشد، تعریفمان

جامع است نه مانع، اگر ...؛ و رابطه عموم و خصوص من وجه برقرار است اگر تعریف حتماً ...

- (۱) تعریفمان اعم باشد - جامع و مانع نباشد
- (۲) تعریفمان اعم باشد - بی‌ربط نباشد
- (۳) تعریفمان اخص باشد - بی‌ربط نباشد
- (۴) تعریفمان اخص باشد - جامع و مانع نباشد

دفترچه شماره (۳) - دروس اختیاری نیمسال دوم

صبح جمعه

۱۴۰۱/۸/۶

آزمون ۶ آبان ماه ۱۴۰۱

دوازدهم انسانی

نام درس	معمولاً دانش‌آموزان در هر رده‌ی ترازى به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
	۴۰۰۰	۴۷۵۰	۵۵۰۰	۶۲۵۰	۷۰۰۰	
ریاضی و آمار	۱	۲	۳	۴	۶	
علوم و فنون ادبی	۱	۲	۳	۵	۶	
جامعه‌شناسی	۱	۲	۵	۷	۸	
عربی زبان قرآن	۱	۲	۳	۵	۶	
فلسفه	۱	۲	۳	۴	۶	

مدت پاسخ‌گویی: ۴۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۴۰

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤال‌ها و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	مواد امتحانی	وضعیت پاسخ‌گویی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	ریاضی و آمار (۳)	اختیاری	۱۰	۲۴۱	۲۵۰	۱۰
۲	علوم و فنون ادبی (۳)	اختیاری	۱۰	۲۵۱	۲۶۰	۱۰
۳	جامعه‌شناسی (۳)	اختیاری	۵	۲۶۱	۲۶۵	۵
۴	عربی زبان قرآن (۳)	اختیاری	۱۰	۲۶۶	۲۷۵	۱۰
۵	فلسفه دوازدهم	اختیاری	۵	۲۷۶	۲۸۰	۵

دنباله‌های حسابی
صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲

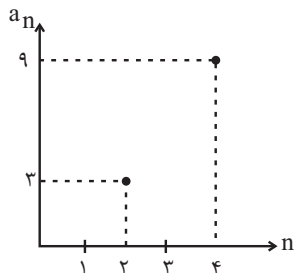
پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۲۴۱- جملات یک دنباله حسابی روی خط $2y = 4x - 6$ قرار دارند. مجموع اختلاف مشترک جملات دنباله و جمله سوم دنباله کدام است؟

- (۱) -۲ (۲) ۵ (۳) ۷ (۴) -۳

۲۴۲- بخشی از نمودار دنباله حسابی a_n در شکل زیر آمده است. جمله پنجم دنباله a_n کدام است؟

(۱) ۱۱

(۲) ۱۲

(۳) ۱۳

(۴) ۱۴

۲۴۳- بین اعداد ۱۳۹۶ و ۱۳۰۰، پنج عدد قرار داده‌ایم تا ۷ عدد تشکیل دنباله حسابی دهند. در این صورت بزرگ‌ترین عدد از بین ۵ عدد مذکور کدام است؟

- (۱) ۱۳۹۰ (۲) ۱۳۶۴ (۳) ۱۳۴۸ (۴) ۱۳۸۰

۲۴۴- در یک دنباله حسابی جمله ششم برابر ۱۱ و جمله دهم برابر ۱۹ است، جمله هشتم این دنباله کدام است؟

- (۱) ۱۴ (۲) ۱۵ (۳) ۱۶ (۴) ۱۸

۲۴۵- در دنباله $a_1, -3, -7, a_4, \dots$ مقدار $a_4 + a_{11}$ کدام است؟

- (۱) -۳۹ (۲) -۵۰ (۳) -۲۸ (۴) -۴۰

۲۴۶- در دنباله حسابی $\dots, -2, y, -2, 3x^2 - 2x + 1, 16, 2x$ ، اگر $x > 0$ باشد، مقدار y کدام است؟

- (۱) ۳۲ (۲) ۳۴ (۳) ۳۶ (۴) ۳۸

۲۴۷- در ۵۰ جمله اول دنباله حسابی $\dots, 2, -2, -6, \dots$ چند جمله مشترک با دنباله حسابی $\dots, 7, 4, 1, \dots$ وجود دارد؟

- (۱) ۱۴ (۲) ۱۵ (۳) ۱۶ (۴) ۱۷

۲۴۸- در یک دنباله حسابی، $S_{18} - S_{16} = 27$ و $S_8 - S_6 = 12$ است. اختلاف جمله چهاردهم و دوازدهم کدام است؟

- (۱) $\frac{3}{4}$ (۲) $\frac{4}{3}$ (۳) $\frac{2}{3}$ (۴) $\frac{3}{2}$

۲۴۹- جمله عمومی یک دنباله حسابی به صورت $a_n = (k-1)n^2 - 3n + 1$ است. جمله $(k+4)$ ام این دنباله کدام است؟

- (۱) -۱۲ (۲) ۱۲ (۳) -۱۴ (۴) ۱۴

۲۵۰- اگر مجموع جملات دنباله حسابی از رابطه $S_n = \frac{3n^2 + n}{5}$ به دست آید، آنگاه جمله پنجم دنباله کدام است؟

- (۱) $\frac{3}{8}$ (۲) $\frac{4}{2}$ (۳) $\frac{5}{6}$ (۴) $\frac{6}{4}$

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تاریخ ادبیات قرن چهاردهم
(دوره معاصر و انقلاب اسلامی)
اختیارات شاعری (۲): وزنی
اغراق، ایهام و ایهام تناسب
صفحه‌های ۶۸ تا ۹۲

۲۵۱- پدیدآورندگان آثار زیر، به ترتیب خالق کدام آثار هستند؟

«خواب ارغوانی، تلخ و شیرین، شهری چون بهشت، زمین سوخته، ضیافت»

- (۱) گوشواره عرش - یکی بود یکی نبود - خسی در میقات - از آسمان سبز - سفر ششم
- (۲) تنفس صبح - سهار - سووشون - همسایه‌ها - بدوک
- (۳) برآشفتن گیسوی تاک - راه آب‌نامه - آتش خاموش - مدار صفر درجه - جای پای خون
- (۴) صدای سبز - یکی بود یکی نبود - سووشون - همسایه‌ها - آینه‌های ناگهان

۲۵۲- کدام گزینه، درباره شعر دوره انقلاب و شاعران و نویسندگان بعد از انقلاب درست نیست؟

- (۱) برخی از مظاهر فرهنگ غربی، در مضامین اشعار این دوره وارد شد و طنز و انتقاد اجتماعی نیز رشد کرد.
- (۲) با گذشت سال‌های اولیه انقلاب، گرایش به شعر نیمایی بیشتر می‌شود، اما مثل قالب‌های سنتی، عمومیت پیدا نمی‌کند.
- (۳) هوشنگ ابتهاج، حسین منزوی و محمود دولت‌آبادی در عصر انقلاب، به همان روال گذشته، آثار ادبی ارزشمندی را به وجود آوردند.
- (۴) در این دوره زبان شعر تغییر نمی‌کند؛ یعنی روح حماسی اشعار دوران مقاومت که همراه با عرفان است، در این دوره ادامه می‌یابد.

۲۵۳- توضیحات کدام دوره از شعر معاصر، در مقابل آن درست آمده است؟

- (۱) دوره دوم: تشکیل اولین کنگره نویسندگان و شاعران ایران، که نیما در آنجا، «افسانه» را خواند.
- (۲) دوره سوم: شکل‌گیری «شعر نو تغزلی» که از طرف حکومت تقویت شد و از گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود شد.
- (۳) دوره چهارم: کمال‌یافتن جریان‌های ادبی دوره‌های پیشین که جریان سمبولیسم اجتماعی نیز رواج یافت.
- (۴) دوره اول: دوره جدال بر سر شعر کهنه و نو و همچنین، درخشش علی اسفندیاری می‌باشد که تا شهریور ۱۳۲۰ طول کشید.

۲۵۴- در بیت زیر کدام آرایه ادبی به کار نرفته است؟

کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق   بیا که یاد تو آرامشی است طوفانی»

- (۱) لف و نشر   (۲) ایهام تناسب   (۳) تشبیه   (۴) متناقض‌نما

۲۵۵- واژه «قلب» در بیت کدام گزینه، ایهام دارد؟

- (۱) قلب منیرش بود سپهر حقایق   خاطر پاکش بود خزانه اسرار
- (۲) قلب و بصرم به نور خود روشن کن   ای آن‌که مرا صاحب قلب و بصری
- (۳) پهلوانی نیست قلب دوستان بر هم شکستن   به که قلب دشمنان هم بشکنی گر پهلوانی
- (۴) نور کز قلب صافی‌اش تابد   صبیح ارواح انبیا باشد

۲۵۶- در همهٔ گزینه‌ها به جز ... آرایهٔ «ایهام تناسب» مشهود است.

(۱) باز بی‌روی تو در فصل جنون جوش بهار	سایهٔ گل به سرم پنجهٔ شاهین آمد
(۲) هر آن گیاه که بر خاک ما دمیده ببوی	اگر که بوی وفا می‌دهد، گیاه من است
(۳) تا قلب عاشقان شکند لشکر غمت	مه را ز مشک سوخته زره‌پوش کرده‌ای
(۴) پروانهٔ راحت بده ای شمع که امشب	از آتش دل پیش تو چون شمع گدازم

۲۵۷- در همهٔ گزینه‌ها به جز گزینهٔ ... آرایهٔ اغراق به کار رفته است.

(۱) شد ز اشک آتشینم خانهٔ گردون سیاه	دود جای گرد می‌خیزد چو سیلاب آتش است
(۲) به اشک تاک دل باغبان نمی‌سوزد	سرشک ما به دل چرخ کی اثر دارد؟
(۳) جوی‌ها بر روی من پیدا شد از سیلاب اشک	ای به کوبت آبروی دردمندان آب جوی
(۴) موجش همه شعله بود و سیلش همه خون	طوفان سرشک من ز باران وداع

۲۵۸- بیت زیر فاقد کدام اختیار شاعری است؟

- «من سری دارم و در پای تو خواهم بازید»
- (۱) ابدال
- (۲) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن
- (۳) قلب
- (۴) بلند بودن هجای پایان مصراع

۲۵۹- در کدام بیت ابدال مشهود است؟

(۱) سرو زیبا و به زیبایی بالای تو نه	شهد شیرین و به شیرینی گفتار تو نیست
(۲) خود که باشد که تو را بیند و عاشق نشود	مگرش هیچ نباشد که خریدار تو نیست
(۳) کس ندیده است تو را یک نظر اندر همه عمر	که همه عمر دعاگوی و هوادار تو نیست
(۴) آدمی نیست مگر کالبدی بی‌جان است	آن که گوید که مرا میل به دیدار تو نیست

۲۶۰- در کدام بیت اختیار شاعری آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن دیده نمی‌شود؟

(۱) گو همه شهر به جنگم به درآیند و خلاف	من که در خلوت خاصم خبر از عامم نیست
(۲) نه به زرق آمده‌ام تا به ملامت بروم	بندگی لازم اگر عزت و اکرامم نیست
(۳) به خدا و به سراپای تو کز دوستیت	خبر از دشمن و اندیشه ز دشنامم نیست
(۴) دوستت دارم اگر لطف کنی و نکنی	به دو چشم تو که چشم از تو به انعام نیست

جامعه‌شناسی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

قدرت اجتماعی
نابرابری اجتماعی(تفاوت یا نابرابری؟، سه رویکرد به
نابرابری اجتماعی)
صفحه‌های ۵۴ تا ۷۹

۲۶۱- به ترتیب «اشتراک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی»، «عامل شکل‌گیری قدرت فردی» و «اشتراک آموزش و تبلیغ» چیست؟

- (۱) آگاهی پیروی‌کننده نسبت به تبعیت و پیروی خود - توانایی برآورده ساختن نیازهای خود به‌تنهایی - منحصر و متمرکز بودن در دست دولت‌ها
- (۲) تغییر نگرش و اعتقاد فرد تابع قدرت - اثرگذاری بر دیگران در جهت عمل به خواسته‌های ما - قدرت اقتناعی
- (۳) آگاهی پیروی‌کننده نسبت به تبعیت و پیروی خود - انجام کاری با آگاهی و اراده خود - ابزار اعمال قدرت
- (۴) تغییر نگرش و اعتقاد فرد تابع قدرت - به خدمت گرفتن کار ارادی دیگران در جهت رسیدن به اهداف خود - عدم آگاهی پیروی‌کننده از تبعیت خود

۲۶۲- هر یک از موارد زیر، به ترتیب به کدام موضوع اشاره دارد؟

- اجتناب‌ناپذیر است و بدون آن خیلی از کارها شدنی نیست.
- یا به قصد تغییر وضع موجود یا با هدف حفظ آن انجام می‌شود.
- حمایت از مظلومان، دفاع از عدالت و آزادی

- (۱) تبعیت برخی در برابر خواست و اراده دیگران - کنش سیاسی - ارزش‌های حق
  - (۲) اعمال قدرت - سیاست - لزوم رعایت در تمامی جهان‌های اجتماعی
  - (۳) سیاست - قدرت اقتناعی - فضیلت‌های فردی و سعادت همگانی
  - (۴) قدرت تنبیهی - کنش سیاسی - خواستن اطاعت، وفاداری و تصمیم از انسان‌ها
- ۲۶۳- در ارتباط با نظام سیاسی جمهوری اسلامی، به ترتیب هر عبارت با کدام مورد، مرتبط است؟

- ابزار شناسایی ارزش‌های سیاسی و قوانین و مقررات اجتماعی
- معنای جمهوری
- معیار تعیین قوانین و مقررات
- ارتباط مردم با ارزش‌های سیاسی و اجتماعی

- (۱) عقل و وحی - مردم خودشان سرنوشت سیاسی خود را تعیین می‌کنند. - خواست مردم و براساس احکام الهی و اسلامی - مسئولیت شناخت و اجرای آن‌ها را دارند.
- (۲) حس و تجربه - حاکمیت اکثریت براساس خواست و میل خودشان است. - خواست و اراده اکثریت، مسئولیت شناخت و اجرای آن‌ها را دارند. - مسئولیت شناخت و اجرای آن‌ها را دارند.
- (۳) عقل و وحی - حاکمیت اکثریت براساس فضیلت و حقیقت است. - خواست مردم و براساس احکام الهی و اسلامی - سلطه بر طبیعت از ارزش‌های مهم مردم به‌شمار می‌رود.
- (۴) وحی و تجربه - مردم خودشان سرنوشت سیاسی خود را تعیین می‌کنند. - خواست و اراده اکثریت - سلطه بر طبیعت از ارزش‌های مهم مردم به‌شمار می‌رود.

۲۶۴- به ترتیب هر عبارت به کدام مفهوم و موضوع اشاره دارد؟

- تفاوت در اثر انگشت، محل سکونت و هوش
- نه اجرای عدالت را به دست نامرئی بازار می‌سپارد و نه دخالت همه‌جانبه دولت را می‌پذیرد.
- از گذشته تا به حال هیچ جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی نبوده است و قشربندی پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است.
- توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی

- (۱) تفاوت اسمی، نابرابری طبیعی، تفاوت رتبه‌ای - رویکرد طرفداران عدالت اجتماعی - طرفداران قشربندی اجتماعی - اشتراک جامعه‌شناسی تفسیری و جامعه‌شناسی انتقادی
- (۲) تفاوت اسمی، تفاوت رتبه‌ای، نابرابری طبیعی - رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی - طرفداران عدالت اجتماعی - اشتراک جامعه‌شناسی تفسیری و جامعه‌شناسی انتقادی
- (۳) نابرابری طبیعی، نابرابری اجتماعی، تفاوت رتبه‌ای - رویکرد طرفداران عدالت اجتماعی - طرفداران قشربندی اجتماعی - اشتراک جامعه‌شناسی انتقادی و جامعه‌شناسی تفسیری
- (۴) نابرابری طبیعی، نابرابری اجتماعی، تفاوت اجتماعی - رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی - طرفداران قشربندی اجتماعی - اشتراک جامعه‌شناسی انتقادی و جامعه‌شناسی تفسیری

۲۶۵- هر یک از موارد زیر، به ترتیب با کدام بخش جدول مقابل مرتبط است؟

د	پیوند دانش و ارزش	حوزه برابری	ب
با تأکید بر کارکردهای قشربندی آن را تأیید و تثبیت می‌کنند.	الف	ج	کشف و بازخوانی واقعیت‌ها

- غلبه رویکرد تفسیری و به حاشیه رفتن رویکرد تبیینی

- طرفداران قشربندی

- نابرابری اجتماعی نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست و باید با آن مبارزه کرد.

- تبیین

(۴) ج - الف - ب - د

(۳) الف - د - ب - ج

(۲) ج - الف - د - ب

(۱) الف - د - ج - ب

ثلاثُ قصصٍ قَصِيْرَةٍ
درس ۳
صفحه‌های ۳۷ تا ۵۲

باسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی زبان قرآن (۳)

■ عَيْنُ الْأَصْحَحِ وَالْأَدَقُّ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۲۶۶ - ۲۷۱)

۲۶۶- «لَمْ أَقْدِمْ عَمَلًا مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا أَتَى رَأْيَتِ ثَمَرَتِهِ، فَلَنْ أُنْدِمَ عَلَيْهِ أَبَدًا!»:

- (۱) فقط از اعمال خیرم که پیش فرستادم نتیجه دیدم، پس ابداً از آن پشیمان نمی‌شوم!
  - (۲) هر عمل خیری که پیش فرستادم ثمره آن را دیدم، لذا هیچ‌گاه بر آن پشیمان نخواهم شد!
  - (۳) عملی پیش نمی‌فرستم مگر خیر، زیرا فقط نتیجه آن را دیدم و از آن پشیمان نخواهم شد!
  - (۴) هیچ عمل خیری پیش نمی‌فرستم مگر آن که نتیجه آن را ببینم، پس هرگز از آن پشیمان نیستم!
- ۲۶۷- «كَانَ النَّبِيُّ قَدْ انْزَعَجَ مِنَ الرَّجُلِ الَّذِي لَمْ يَقْبَلْ أَوْلَادَهُ إِلَّا وَاحِدًا مِنْهُمْ وَ لَمْ يُجْلِسْ أَوْلَادَهُ عِنْدَهُ!»:

- (۱) پیامبر از آن مردی که فقط یکی از فرزندانش را بوسید و فرزندان خویش را نزد خود ننشاند، آزرده شده بود!
  - (۲) پیامبر ناراحت می‌شد از آن که به‌جز یکی از فرزندان خود را نمی‌بوسد و نزد فرزندانش نمی‌نشست!
  - (۳) پیامبر از مردی که مگر یکی از فرزندانش را نبوسید و فرزندان خود را نزد خود ننشاند، ناراحت شده بود!
  - (۴) ناراحتی پیامبر از مردی بود که تنها یکی از فرزندان خویش را بوسیده بود و فرزندانش را کنار خود نمی‌نشاند!
- ۲۶۸- «لَا تُؤْتِرُّ قِرَاءَةَ الْكُتُبِ عَلَى الْإِنْسَانِ إِلَّا إِذَا زَادَتْ مَعْرِفَتَهُ فِي الْحَيَاةِ وَ قُوَّتَهُ عَلَى الْعَمَلِ!»:

- (۱) قرائت کتاب‌ها بر انسان تأثیر نخواهد گذاشت مگر زمانی که شناخت او در زندگی و توان او بر عمل افزایش یابد!
- (۲) خواندن کتاب‌ها بر انسان فقط زمانی تأثیر می‌گذارد که شناخت او را در زندگی و توانش را بر کار افزایش دهد!
- (۳) قرائت کتاب‌ها بر انسان تأثیر نمی‌گذارد مگر زمانی که شناخت او در زندگی‌اش و توان او بر عمل زیاد شود!
- (۴) تنها زمانی خواندن کتاب‌ها تأثیرگذار است که شناخت او را در زندگی و توانش را بر کار افزایش دهد!

۲۶۹- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (۱) كَانَتِ الشَّيْمَاءُ تَحْضُنُ وَلَدَهَا وَ تُلَاعِبُهُ!: شیما فرزندش را در آغوش می‌گرفت و با او بازی می‌کرد!
- (۲) ﴿ لَا يَبْأَسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴾: تنها گروه کافر از رحمت خداوند نا امید می‌گردند!
- (۳) الْجَوْزُ هِيَ ثَمْرَةٌ قَشْرُهَا صُلْبٌ وَ غَيْرُ صَالِحٍ لِلْأَكْلِ!: گردو میوه‌ای است که پوست سختی دارد و مناسب خوردن نیست!
- (۴) مَا أَقْبَحَ عَمَلًا يَنْزَعُجُ بِهِ أَكَابِرُنَا وَ أَصْدَقَانُنَا!: چه زشت است عملی که با آن بزرگترها و دوستانمان آزرده شوند!

۲۷۰- «فقط یکی از همکلاسی‌هایم در سالن امتحانات حاضر شد!»:

- (۱) ما حَضَرَ فِي صَالَةِ الْإِمْتِحَانَاتِ إِلَّا وَاحِدًا مِنَ الزَّمَلَاءِ!
- (۲) ما حَضَرَ أَحَدٌ فِي صَالَةِ الْإِمْتِحَانَاتِ إِلَّا زَمِيلِي الْوَحِيدِ!
- (۳) إِنَّمَا الطُّلَّابُ مَا حَضَرُوا فِي صَالَةِ الْإِمْتِحَانِ إِلَّا وَاحِدًا مِنْهُمْ!
- (۴) ما حَضَرَتْ فِي صَالَةِ الْإِمْتِحَانَاتِ إِلَّا وَاحِدَةً مِنْ زَمِيلَاتِي!

۲۷۱- عَيْنِ الْخَطَأِ عَنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَاتِ:

- (۱) ﴿لَوْ كُنْتُ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ﴾: به حَسَنِ خَلْقِ تَوَانِ كَرْدِ صَيْدِ أَهْلِ نَظَرٍ / به دَامِ وَ دَانِهِ نَگِیرِنْدِ مَرغِ دَانَا رَا
- (۲) كُلُّ شَيْءٍ يَرْخُصُ إِذَا كَثُرَ إِلَّا الْأَدَبُ: از خِدا جَوِیْمِ تَوْفِیْقِ ادبِ / بی ادب، مَحْرُومِ مَانْدِ از لَطْفِ رَبِّ
- (۳) عَدُوٌّ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ جَاهِلٍ: دَشْمَنِ دَانَا بَلَنْدَتِ مِی كَنْدِ / بَرِ زَمِیْنَتِ مِی زَنْدِ نَادَانِ دُوسْتِ
- (۴) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ﴾: دُنْیَا هَمِه هِیْجِ وَ أَهْلِ دُنْیَا هَمِه هِیْجِ / ای هِیْجِ بَرای هِیْجِ بَرِ هِیْجِ مِیْیِجِ

۲۷۲- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (۱) الْوَهْنُ: الضَّعْفُ أَوْ قَلَّةُ النَّشَاطِ فِي الْعَمَلِ!
- (۲) التَّلُّ: مَا يُحْفَرُ فِي بَاطِنِ الْأَرْضِ أَوْ الْجَبَلِ!
- (۳) الْفَرِيْسَةُ: الْحَيَوَانُ الَّذِي يَصِيدُ الْحَيَوَانَاتِ الْأُخْرَى!
- (۴) الْمُخْتَبِرُ: مَنْ يَقُومُ بِاخْتِبَارِ عِلْمِيٍّ لِلْحَصُولِ عَلَى نَتِیْجَةٍ!

۲۷۳- عَيْنِ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ مُخْتَلَفًا فِي الْإِعْرَابِ:

- (۱) لَا يَبْأَسُ الْمُخْتَرَعُونَ عَلَى أَعْمَالِهِمْ إِلَّا مَنْ لَهُ اخْتِرَاعٌ ضَارٌّ!
- (۲) لَا يَأْخُذُ النَّاسُ يَدَ الْأَخْرَيْنِ لِلْمُسَاعَدَةِ إِلَّا الْمُحْسِنُ!
- (۳) لَا يَتْرِكُ رَجُلٌ الْحَسَدَ إِلَّا مَنْ يُرِيدُ مَحَبَّةَ النَّاسِ!
- (۴) دَعَتِ الْمَرْأَةُ قَبِيلَتَهَا إِلَى الْإِسْلَامِ إِلَّا الرَّجُلَيْنِ!

۲۷۴- عَيْنِ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ مَحذُوفًا:

- (۱) إِنَّ اللَّهَ أَحَدٌ وَ لَا يَفْلُحُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا مَنْ يَعْتَقِدُ بِذَلِكَ!
- (۲) لَا يَوْجَدُ فِي صَفِينَا غُبَارٌ عَلَى الْكِرَاسِيِّ إِلَّا شَيْئًا قَلِيلًا!
- (۳) مَا أَرَادَ الْمُعَلِّمُ مَنَّا عَمَلًا إِلَّا كِتَابَةً وَاجِبَاتِنَا الدَّرَاسِيَّةَ!
- (۴) لَنْ يَنَالَ الْبِرَّ أَحَدٌ إِلَّا مَنْ يُنْفِقُ مِمَّا يُحِبُّ!

۲۷۵- عَيْنِ الْعِبَارَةِ الَّتِي تُتْرَجَّمُ مَعَ «فَقَطْ»:

- (۱) لَا يَكْفُرُ بِآيَاتِ اللَّهِ أَحَدٌ إِلَّا الْفَاسِقِينَ!
- (۲) لِمَ قَبَّلْتَ أَوْلَادَكَ الصَّغَارَ إِلَّا إِبْرَاهِيمَ!
- (۳) الْيَوْمَ لَيْسَ لَكُمْ عَمَلٌ إِلَّا مَشَاهِدَةُ أَفْلَامِكُمُ الْمَحْبُوبَةِ!
- (۴) لَمَّا دَخَلْتَ الطَّالِبَاتُ الصَّفَّ مَا كَانَ بِأَيْدِيهِنَّ إِلَّا كِتَابُ الْعَرَبِيَّةِ!

عقل در فلسفه (قسمت اول)
عقل در فلسفه (قسمت دوم)
صفحه‌های ۵۲ تا ۶۸

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

فلسفه دوازدهم

۲۷۶- کدام گزینه درباره معانی مختلف عقل درست است؟

- (۱) هر دو معنی آن در بین مردم رایج است و آن را به کار می‌برند.
- (۲) همه فیلسوفان به معنی دوم عقل باور دارند و آن را با دلایل عقلی و تجربی اثبات می‌کنند.
- (۳) شناختی که از راه معنی اول عقل به دست می‌آید همان گونه شناختی است که معنای دوم عقل آن را داراست.
- (۴) اثبات فلسفی دومین مصداق عقل فقط با استفاده از مصداق اول آن ممکن است.

۲۷۷- از نظر هراکلیتوس ...

- (۱) دو لوگوس وجود دارد که کلمه مظهر یکی و جهان و اشیاء مظهر دیگریست.
- (۲) جهان و اشیای خارج مظهر همان چیزی هستند که کلمه و سخن مظهر آن است.
- (۳) لوگوس یا می‌تواند معنی حقیقت متعالی بدهد، یا نطق و سخن و کلمه.
- (۴) اگر جهان و اشیای آن مظهر لوگوس باشند، پس لاجرم نطق و کلمه مظهر چیزی دیگرند.

۲۷۸- کدام گزینه از منظر فیلسوفان مسلمان صحیح می‌باشد؟

- (۱) عامل درک مفاهیم کلی برای عقل انسان عقل فعال نام دارد.
- (۲) خداوند که همان عقل اول نام دارد به ترتیب عقول دیگر را آفریده است.
- (۳) شهود حقایق اشیاء، شناختی است که به عقول مجرد اختصاص دارد.
- (۴) مدد رسانی عقل فعال برای انسان محسوس است و اگر در خویش بنگرد آن را خواهد یافت.

۲۷۹- طبق دیدگاه فیلسوفان مسلمان درباره عقل به عنوان دستگاه تفکر ...

- (۱) هر کسی سخنی را بدون دلیل بپذیرد از حقیقت انسانی خارج شده است.
- (۲) استدلال تجربی، تمثیل و برهان عقلی محض همگی معتبر و در همه جا قابل استفاده‌اند.
- (۳) پذیرش هر آیینی که پشتوانه عقلی نداشته باشد مردود است ولو دین باشد.
- (۴) عقل انسان هیچ‌گونه اصلاتی ندارد و در واقع همه تفکر توسط عقول مجرد صورت می‌گیرند.

۲۸۰- کدام گزینه درباره فردی فرضی که تاکنون هیچ‌گونه تربیت عقلی نداشته است صحیح است؟

- (۱) چون تحت تربیت فکری قرار نگرفته پس استعداد تعقل در او به شکوفایی نرسیده و از بین رفته است.
- (۲) برخی استدلال و تعاریف اولیه را می‌تواند انجام دهد ولی نه چیزی بیشتر از آن.
- (۳) صرفاً می‌تواند درباره نفس خودش به شناخت‌هایی برسد و تفکر کند، اما درباره جهان خارج نه.
- (۴) هیچ تفکر و استدلالی از او ساخته نیست هر چند که هنوز استعداد آن را دارد.

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۶ آبان ۱۴۰۱

سایت کنکور

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام داری‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	سامان اسپهرم، محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، محمد حمیدی، احمدرضا ذاکرزاده، امیر زراندوز، جواد زنگنه قاسم آبادی، علی سرآبادانی، کورش شاهمنصوریان، علیرضا عبدی، سعید عزیزخانی، امیر محمودیان، رحیم مشتاق‌نظم، حامد نصیری
اقتصاد	نسرین جعفری، مائده حسنی، فاطمه حیاتی، سارا شریفی، مهدی ضیائی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، پوریا حسین‌پور، سیدعلیرضا علویان، سجاد غلام‌پور، فرهاد فروزان‌کیا، مجتبی فرهادی، کاظم کاظمی، یاسین مهدیان، سیدمحمد هاشمی
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آرزیتا بیدقی، فاطمه صفری، ارغوان عبدالملکی، نگار غلامی
عربی زبان قرآن	نوید امساک، ولی برجی، امیر رضایی رنجبر، کاظم غلامی، مرتضی کاظم‌شیرودی، علی محسن‌زاده، سیدمحمدعلی مرتضوی، سیده محیا مؤمنی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	زهره دامیار، علیرضا رضایی، فاطمه سخایی، علی‌محمد کریمی، آزاده میرزایی، میلاد هوشیار
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، حسن صدری، فرهاد قاسمی‌نژاد، علیرضا نصیری
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، مهسا عفتی، فرهاد علی‌نژاد

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	ایمان چینی‌فروشان، مهدی ملارمضانی، علی ارجمند	الیه شهبازی
اقتصاد	مهدی ضیایی	سارا شریفی	فاطمه صفری	زهره قموشی
علوم و فنون ادبی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان، سیدعلیرضا علویان، امیرحسین واحدی	فریبا رثوفی
جامعه‌شناسی	ارغوان عبدالملکی	ارغوان عبدالملکی	فاطمه صفری	زهره قموشی
عربی زبان قرآن	نوید امساک	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی، اسماعیل علی‌پور	لیلا ایزدی
تاریخ	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	خدیجه
جغرافیا	سیدعلیرضا علویان	سیدعلیرضا علویان	زهره دامیار	جنت‌علی‌پور
منطق و فلسفه	سبا جعفرزاده صابری	نیما جواهری	فرهاد علی‌نژاد	زهره قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی‌نژاد، فاطمه صفری	زهره قموشی

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	زهره دامیار
گروه مستندسازی	مدیر: مازیار شیروانی‌مقدم، مسئول دفترچه: زهره قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه «۲»

(علی سرآبادانی)

رقم دهگان فقط یکی از اعداد $\{0, 2, 4, 6, 8\}$ است.سایر ارقام از بین ارقام فرد $\{1, 3, 5, 7, 9\}$ انتخاب می‌شود.

$$5 \times 4 \times \frac{5}{10} \times 3 = 300$$

$$\left\{ \begin{array}{c} 0 \\ 2 \\ 4 \\ 6 \\ 8 \end{array} \right\}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱ تا ۸)

۲- گزینه «۲»

(مامر نصیری)

ابتدا حاصل هر یک از عبارات را جداگانه حساب می‌کنیم:

$$0! = 1 \Rightarrow (0! + 0! + 0!)! = (1 + 1 + 1)! = 3! = 3 \times 2 \times 1 = 6$$

$$2! = 2 \Rightarrow ((2!)^2)! = (2^2)! = 4! = 4 \times 3 \times 2 \times 1 = 24$$

$$3! = 3 \times 2 \times 1 = 6$$

$$\text{جواب} = 6 + 24 \times 6 = 6 + 144 = 150$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۵ و ۶)

۳- گزینه «۴»

(سامان اسپهر)

تعداد کلماتی که در آن‌ها M و N هم‌زمان ابتدا و انتها نباشند برابر است با تعداد کل کلماتی که با حروف کلمه «MOHSEN» ساخته می‌شود منهای تعداد کلماتی که در آن‌ها M و N هم‌زمان در ابتدا و انتها واقع هستند.

$$6! = 720 = \text{تعداد کل کلمات ساخته شده با حروف کلمه MOHSEN}$$

حال تعداد کلماتی را حساب می‌کنیم که در آن‌ها M و N ابتدا و انتها هستند:

$$\left. \begin{array}{l} M \quad N \Rightarrow 1 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 \times 1 = 24 \\ 1 \quad 4 \quad 3 \quad 2 \quad 1 \quad 1 \\ \text{یا} \\ N \quad M \Rightarrow 1 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 \times 1 = 24 \\ 1 \quad 4 \quad 3 \quad 2 \quad 1 \quad 1 \end{array} \right\} \Rightarrow 48$$

$$720 - 48 = 672 = \text{تعداد کلمات خواسته شده}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱ تا ۸)

۴- گزینه «۱»

(پوار زنگنه قاسم‌آبادی)

$$\left\{ \begin{array}{l} a = b \\ \text{یا} \\ a + b = n \end{array} \right. \quad \left(\frac{n}{a} \right) = \left(\frac{n}{b} \right)$$

نکته: اگر داشته باشیم آن‌گاه داریم

$$\Rightarrow \begin{cases} x - 3 = 3x - 5 \Rightarrow 2x = 2 \Rightarrow x_1 = 1 \\ x - 3 + 3x - 5 = 4 \Rightarrow 4x = 12 \Rightarrow x_2 = 3 \end{cases}$$

جواب $x = 1$ غیرقابل قبول است؛ زیرا با جایگذاری آن به $\binom{4}{-2}$ می‌رسیم

و فقط جواب $x = 3$ قابل قبول است.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۵- گزینه «۲»

(سعید عزیزقانی)

یک حالت از حالات خواسته شده را فرض می‌کنیم: در جعبه اول دو گوی، در جعبه دوم یک گوی و در جعبه سوم ۵ گوی قرار بگیرد و داریم:

$$\underbrace{\circ \circ}_1 \quad | \quad \underbrace{\circ}_2 \quad | \quad \underbrace{\circ \circ \circ \circ \circ}_5$$

جعبه سوم جعبه دوم جعبه اول

خطوط عمودی به‌عنوان جداکننده می‌توانند در فضای بین ۸ مهره قرار بگیرند تا به هر جعبه حداقل یک مهره برسد. در نتیجه ۷ فضای خالی وجود دارد که دو تای آن‌ها توسط خطوط جداکننده می‌تواند اشغال شود.

$$\text{تعداد حالت‌ها} = \binom{7}{2} = \frac{7!}{2! \times 5!} = \frac{7 \times 6}{2} = 21$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۶- گزینه «۲»

(سامان اسپهر)

دقت کنید که وقتی «لااقل» در صورت تست می‌آید باید از مقدار کم شروع کرده و به بیشترین مقدار برویم.

در این تست گفته شده لااقل ۲ مهره آبی، یعنی باید ۲ مهره یا بیشتر از ۲ مهره آبی باشند، پس داریم:

$$\text{تعداد حالات} = \binom{4}{2} \times \binom{3}{1} + \binom{4}{3} = (6 \times 3) + 4 = 22$$

۳ مهره آبی ۱ مهره قرمز ۲ مهره آبی

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۷- گزینه «۴»

(مامر نصیری)

برای تشکیل چهارضلعی ۴ نقطه انتخاب می‌کنیم؛ بنابراین:

$$\binom{7}{4} = \frac{7!}{4!3!} = \frac{7 \times 6 \times 5 \times 4!}{4! \times 3 \times 2 \times 1} = 35$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۸- گزینه «۳»

(مامر نصیری)

ابتدا تعداد اعضای فضای نمونه را به‌دست می‌آوریم:

$$4 = 2^2 \rightarrow \text{تعداد اعضای } S \text{ خانواده } 2 \text{ فرزندی}$$

(هر فرزند می‌تواند پسر یا دختر باشد).

حال تعداد زیرمجموعه‌ها یعنی همان پیشامدهای متمایز را به‌دست می‌آوریم:

$$16 = 2^4 \rightarrow \text{تعداد زیرمجموعه‌ها}$$

پس ۱۶ پیشامد متمایز می‌توان تعریف کرد.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۵)

۹- گزینه «۲»

(ابوالفضل بوعاری)

اگر سکه پشت بیاید و تاس بیندازیم، ۶ حالت دارد. (۱ تا ۶)

اگر سکه رو بیاید و ۴ بار دیگر سکه بیندازیم، ۱۶ حالت داریم ($2^4 = 16$)

پس طبق اصل جمع، کل اعضای فضای نمونه برابر است با: $16 + 6 = 22$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۵)

(سامان اسپهرم)

۱۴- گزینه «۲»

به بررسی گزینه‌ها و رد گزینه‌های نادرست می‌پردازیم:

$$f(-9) = \frac{2 \times (-9)}{-9-3} = \frac{-18}{-12} = \frac{3}{2}$$

گزینه‌های ۱ و ۴ رد می‌شوند چون $\frac{3}{2}$ در برد نیست.

$$f(0) = \frac{2(0)}{0-3} = \frac{0}{-3} = 0$$

گزینه ۳ هم رد می‌شود چون عدد ۰ در برد نیست

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۵)

(ابوالفضل بوعاری)

۱۵- گزینه «۳»

$$\left. \begin{aligned} f(6) &= \frac{6^2 - 6}{2} = \frac{36 - 6}{2} = \frac{30}{2} = 15 \\ f(-2) &= \frac{(-2)^2 - (-2)}{2} = \frac{4 + 2}{2} = \frac{6}{2} = 3 \end{aligned} \right\} \Rightarrow 15 \times 3 \times f(a) = 45$$

$$\Rightarrow 45(f(a)) = 45 \Rightarrow f(a) = 1$$

$$f(a) = \frac{a^2 - a}{2} = 1 \Rightarrow a^2 - a = 2 \Rightarrow a^2 - a - 2 = 0$$

$$(a-2)(a+1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a = 2 \\ a = -1 \text{ (غ قق } N) \end{cases}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۵)

(امیر زرانروز)

۱۶- گزینه «۲»

با توجه به شکل، محدوده تغییرات x برابر $\{x \leq 4\}$ است. پس $D_f = \{x \leq 4 - \{3\}\}$ و محدوده تغییرات y برابر $\{2 \leq y \leq 5\}$ است. پس

$$R_f = \{2 \leq y \leq 5\}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۵)

(امیر رضا ذاکر زاده)

۱۷- گزینه «۴»

از آنجا که تابع f خطی و موازی محور x ها است، پس ضابطه آن به صورت $f(x) = h$ (شیب خط صفر) است.

$$f(x) = 4x + n - 2mx \Rightarrow f(x) = (4 - 2m)x + n$$

$$\text{شیب خط صفر} \Rightarrow 4 - 2m = 0 \Rightarrow m = 2$$

$$\Rightarrow f(x) = n \xrightarrow{(2,4) \in f} n = 4$$

$$\Rightarrow m^2 - n^2 = 2^2 - 4^2 = -12$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

(امیر مضموران)

۱۰- گزینه «۳»

در پرتاب دو تاس در حالات $(1,1)$ ، $(1,2)$ و $(2,1)$ و $(1,3)$ و $(3,1)$ و $(2,2)$ مجموع اعداد رو شده کمتر از ۵ است. پس در حالات زیر یک تاس سبز می‌اندازیم:

$$\{(1,1,1), (1,1,2), (1,2,1), (2,1,1), (2,1,2), (2,2,1), (2,2,2), (3,1,1), (3,1,2), (3,2,1), (3,2,2), (3,3,1), (3,3,2)\}$$

می‌دانیم که تعداد اعضای فضای نمونه در پرتاب یک تاس آبی، یک تاس قرمز و یک سکه برابر است با:

$$6 \times 6 \times 2 = 72$$

در ۱۲ عضو این مجموعه یک تاس سبز می‌اندازیم و در ۶۰ عضو دیگر یک سکه. پس تعداد اعضای کل فضای نمونه برابر است با:

$$12 \times 6 + 60 \times 2 = 72 + 120 = 192$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۵)

ریاضی و آمار (۱)

(مهمر عمیری)

۱۱- گزینه «۲»

اگر به جای نقطه $(1,2)$ نقطه $(0,2)$ قرار گیرد، جدول به تابع زیر تبدیل می‌شود:

x	0	1	2	3	4
y	2	3	2	2	3

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۴۰ تا ۳۹)

(علیرضا عبیدی)

۱۲- گزینه «۳»

ورودی تابع x (متغیر مستقل) است و خروجی آن $y = x + x^2$ متغیر وابسته است که از مجموع عدد ورودی و مربع آن عدد به دست می‌آید. پس f تابعی است که هر عدد را به مجموع مربع آن عدد و خودش نسبت می‌دهد.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۵)

(ابوالفضل بوعاری)

۱۳- گزینه «۲»

دو زوج مرتب $(-12, 48)$ و $(-12, x^2 + 13x)$ دارای مؤلفه‌های اول یکسان هستند، پس داریم:

$$x^2 + 13x = 48 \Rightarrow x^2 + 13x - 48 = 0 \Rightarrow (x + 16)(x - 3) = 0$$

$$\begin{cases} x + 16 = 0 \Rightarrow x = -16 \\ x - 3 = 0 \Rightarrow x = 3 \end{cases}$$

تابع نمی‌شود. $x = -16 \Rightarrow (4 + x, x^2 + 5) = (-12, 261)$

$$x = 3 \Rightarrow \{(7, 48), (7, 14), (-12, 48), (7, 48 - 6)\}$$

حال دو زوج مرتب $(7, 48 - 6)$ ، $(7, 14)$ ، $(7, 48)$ ، $(-12, 48)$ مؤلفه‌های اولشان با هم برابر است، پس مؤلفه‌های دومشان را نیز مساوی قرار می‌دهیم:

$$48 - 6 = 14 \Rightarrow 48 = 20 \Rightarrow b = 5$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۴۰ تا ۳۹)

اقتصاد

۲۱- گزینه «۱»

(کنکور سراسری ۱۴۰۰)

الف) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی، (ناحیه ۱) مصرف‌کنندگان به دلیل قیمت بالا، مایل به خرید تعداد واحد کم‌تری از کالا هستند. در این حالت در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد، زیرا گروهی از تولیدکنندگان برای محصولات خود خریدار پیدا نمی‌کنند.

ب) نقطه برخورد دو منحنی عرضه و تقاضا، نقطه تعادل در بازار را نشان می‌دهد که قیمت متناظر با آن، قیمت تعادلی و مقدار متناظر با آن را مقدار تعادلی در بازار می‌گویند. نقطه C نقطه تعادلی است:

مقدار تعادلی = ۶۰۰ کیلو (مقدار عرضه = مقدار تقاضا)

(قیمت ارائه شده از سوی عرضه‌کنندگان = قیمت ارائه شده از سوی تقاضاکنندگان) قیمت تعادلی = ۲۵۰ ریال

ج) در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی، (ناحیه ۳) مصرف‌کنندگان به دلیل ارزان بودن کالا، مایل به خرید تعداد واحد بیشتری از کالا هستند. در این حالت در بازار این کالا، کمبود عرضه یا مازاد تقاضا وجود دارد. زیرا به دلیل ارزان بودن کالا، تقاضا برای آن زیاد است. درحالی‌که تولیدکنندگان برای تولید آن کالا به آن مقدار، انگیزه کافی ندارند؛ در نتیجه تولید و عرضه آن کم می‌شود.

د) منحنی تقاضا (M) نزولی و منحنی عرضه (N) صعودی است. (ه) در سطح قیمت ۱۰۰ ریال (به دلیل ارزان بودن کالا و به‌صرفه نبودن تولید برای تولیدکنندگان) میزان عرضه کالا صفر است. هم‌چنین در سطح قیمت ۴۰۰ ریال به دلیل گران بودن کالا میزان تقاضای کالا صفر است.

(اقتصاد، بازار پیست و چگونه عمل می‌کنند؟، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

۲۲- گزینه «۴»

(نسرین پعفری)

الف) کالای پست: به کالایی گفته می‌شود که با افزایش درآمد، تقاضا برای آن کاهش می‌یابد. (علت کاهش تقاضا این است که مصرف‌کنندگان با افزایش درآمدشان به جای مصرف آن کالا، روی به مصرف کالاهایی می‌آورند که کیفیت بالاتری داشته باشند.) با فرض ثابت بودن قیمت کالا، تقاضا برای کالای پست به صورت معکوس با درآمد ارتباط دارد.

سویا کالایی پست است و با افزایش درآمد، مردم خرید آن را کاهش می‌دهند.

ب) کالاهای مکمل: کالاهایی هستند که به صورت تکمیلی و با هم مصرف می‌شوند. مثل: «برق» و «فر برقی»، افزایش قیمت یکی از کالاهای مکمل باعث کاهش در میزان تقاضا برای کالاهای دیگر خواهد شد و برعکس.

به عنوان مثال، کاهش قیمت برق باعث افزایش تقاضا برای فر برقی خواهد شد. کالاهای جانشین: کالاهایی هستند که در استفاده یا مصرف جایگزین یکدیگر می‌شوند. اگر قیمت یک کالا افزایش یابد، تقاضا برای آن کالا کاهش و تقاضا برای کالای جانشین افزایش می‌یابد. برعکس زمانی که قیمت یک کالا کاهش می‌یابد، تقاضا برای آن کالا افزایش و تقاضا برای کالای جانشین کاهش می‌یابد. کالاهای جانشین مانند: گوشت سفید و قرمز به عنوان مثال، افزایش قیمت گوشت مرغ باعث کاهش تقاضا برای آن و افزایش تقاضا برای گوشت قرمز خواهد شد.

پ) ابداعات و اختراعات معمولاً با کاهش هزینه‌ها اثر مثبتی بر مقدار تولید و عرضه دارند.

(اقتصاد، بازار پیست و چگونه عمل می‌کنند؟، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۲)

۱۸- گزینه «۳»

(ابوالفضل بهاری)

برای آنکه تابع خطی فقط از ناحیه اول مختصات عبور نکند، باید شیب و عرض از مبدأ هر دو منفی باشند (عرض از مبدأ صفر قابل قبول نیست)؛ پس داریم:

$$k < 4 \Rightarrow k < 16 \Rightarrow 4k - 16 < 0 \Rightarrow \frac{4k - 16}{3} < 0 \Rightarrow \text{شیب}$$

$$\frac{2}{k} < 2 \Rightarrow \frac{k}{k} < \frac{2k}{k} \Rightarrow \text{عدد طبیعی و بنابراین مثبت است.} \Rightarrow \left(\frac{2}{k} - 2 < 0\right) \times$$

$$\Rightarrow 2 < 2k \Rightarrow 1 < k$$

اعداد طبیعی بین ۱ و ۴ فقط ۲ و ۳ است، پس به‌زای ۲ مقدار طبیعی k، نمودار فقط از ناحیه اول نمی‌گذرد.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

۱۹- گزینه «۴»

(کوروش شاه‌منصوریان)

چون سه نقطه روی یک خط قرار دارند، پس شیب خط گذرنده از B و A برابر شیب خط گذرنده از B و C است؛ در نتیجه:

$$\text{شیب } AB = \frac{2a-1-a}{-3-1} = \frac{a-1}{-4}$$

$$\text{شیب } BC = \frac{2a-1-(-a+2)}{-3-a} = \frac{3a-3}{-3-a}$$

$$\frac{a-1}{-4} = \frac{3a-3}{-3-a} \Rightarrow -3a-a^2+3+a = -12a+12$$

$$a^2 - 10a + 9 = 0 \Rightarrow (a-1)(a-9) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a=1 \\ a=9 \end{cases}$$

چون به‌زای $a=1$ دو نقطه A و C دیگر متمایز نخواهند شد، پس $a=1$ قابل قبول نیست.

بنابراین $a \in \{9\}$ است.

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

۲۰- گزینه «۲»

(علیرضا عبری)

با توجه به ضابطه $f(x) = ax + b$ داریم:

$$f(1) = 3 \Rightarrow \begin{cases} a+b=3 \\ f(-1) = -1 \Rightarrow \begin{cases} -a+b=-1 \\ \Rightarrow 2b=2 \Rightarrow b=1 \end{cases} \end{cases}$$

$$\frac{a+b=3}{b=1} \Rightarrow a=2$$

$$\Rightarrow a \times b = 2 \times 1 = 2$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۲)

۲۳- گزینه «۳»

(ماتره هسنی)

هنگامی که روی مرز کارایی قرار داریم، بهتر شدن وضعیت ما، مستلزم بدتر شدن وضع دیگری خواهد شد.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۱)

۲۴- گزینه «۲»

(نسرین هعفری)

الف) اگر بودجه و نیروی کار غیرفعال تنها برای تولید کالاها و خدمات رفاهی مورد نیاز مردم به کار گرفته شود، در این صورت از نقطه F به نقطه D جابه‌جا می‌شویم.

ب) اگر بودجه و نیروی کار غیرفعال بین دو صنعت تقسیم شود، در این حالت از نقطه F به نقطه C جابه‌جا می‌شویم.

پ) با ثابت نگه‌داشتن تولید کالاهای رفاهی (همان ۱۰ واحد) و افزایش تولید کالاهای نظامی (۴۰۰ واحد کالای نظامی به جای ۲۰۰ واحد قبلی) از نقطه M به نقطه F انتقال یافت.

ت) نشان‌دهنده ناکارایی در اقتصاد است، چراکه با همان منابع و امکانات و بدون حذف کالاهای دیگر، قادر به تولید حداقل بیشتر از یک کالای دیگر است.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۷ تا ۴۱)

۲۵- گزینه «۲»

بررسی عبارات نادرست:

(ماتره هسنی)

الف) کالای معمولی: کالایی است که با کاهش درآمد، تقاضا برای آن کم می‌شود و با افزایش درآمد میزان مصرف آن کالا افزایش می‌یابد. با فرض ثابت بودن قیمت کالا، تقاضا برای کالای معمولی به صورت مثبت با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب افزایش در مقدار تقاضای کالای معمولی در هر قیمت می‌شود.

کالای پست: به کالایی گفته می‌شود که با افزایش درآمد، تقاضا برای آن کاهش می‌یابد. با فرض ثابت بودن قیمت کالا، تقاضا برای کالای پست به صورت معکوس با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب کاهش در مقدار تقاضای کالای پست در هر قیمت می‌شود.

ب) سیاست‌گذاران معمولاً تلاش می‌کنند با آگاه‌سازی مردم به زیان‌های کشیدن سیگار و یا با بالا بردن قیمت آن از طریق وضع مالیات بر سیگار، مقدار تقاضا و مصرف سیگار را کم کنند.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۲)

۲۶- گزینه «۱»

(مهری ضیائی)

الف) در نقطه A به این دلیل که قیمت کالا در بیشترین حالت ممکن قرار دارد بازار با عدم تقاضا رو به رو می‌شود.

ب) با کاهش قیمت و افزایش تقاضا بازار از نقطه B به نقطه C حرکت می‌کند.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه ۵۰)

۲۷- گزینه «۳»

(ماتره هسنی)

افزایش منابع موجود برای تولید دو محصول در اثر پیشرفت تکنولوژی ← جابه‌جایی مرز امکانات تولید به خارج (انتقال)

شروع فصل زمستان و کاهش تقاضای بستنی ← جابه‌جایی بر روی مرز امکانات تولید

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه ۴۲)

۲۸- گزینه «۱»

(نسرین هعفری)

- در نقطه B میزان تولید محصول گندم، ۴۰۰ تن و میزان تولید ذرت ۱۰۰ تن است، در نقطه C میزان تولید محصول گندم، ۳۵۰ تن و میزان تولید ذرت ۲۰۰ تن است، بنابراین با حرکت از نقطه C به نقطه B، برای تولید ۵۰ تن گندم بیشتر، از تولید ۱۰۰ تن ذرت صرف‌نظر می‌شود، بنابراین هزینه فرصت حرکت از نقطه C به نقطه B، ۱۰۰ تن ذرت است که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

- در نقطه D میزان تولید محصول گندم، ۲۵۰ تن و میزان تولید ذرت ۲۵۰ تن است، در نقطه E میزان تولید محصول گندم، ۱۰۰ تن و میزان تولید ذرت ۳۰۰ تن است، بنابراین با حرکت از نقطه D به نقطه E، برای تولید ۵۰ تن ذرت بیشتر، از تولید ۱۵۰ تن گندم صرف‌نظر می‌شود، بنابراین هزینه فرصت حرکت از نقطه D به نقطه E، ۱۵۰ تن گندم است که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۱)

۲۹- گزینه «۳»

(فاطمه بیاتی)

الف) سطح قیمت ۱۸,۰۰۰ تومان که به ازای آن، مقدار عرضه و تقاضا با هم برابر می‌باشند (۳۰ کیلو)، قیمت تعادلی است. در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی در بازار با مازاد تقاضا (کمبود عرضه) روبه‌رو می‌شویم. بنابراین در سطح قیمت ۱۷,۰۰۰ تومان، ۱۰ کیلو مازاد تقاضا (کمبود عرضه) وجود دارد. $۲۵ - ۲۵ = ۱۰$ کیلو

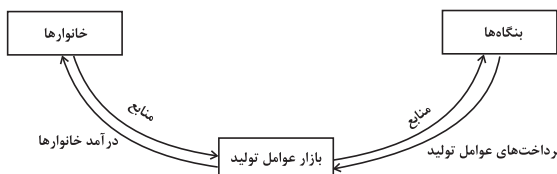
ب) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی در بازار با کمبود تقاضا (مازاد عرضه) روبه‌رو می‌شویم. بنابراین در سطح قیمت ۲۰,۰۰۰ تومان، ۲۵ کیلو کمبود تقاضا (مازاد عرضه) وجود دارد. $۲۵ - ۲۰ = ۵$ کیلو

ج) در سطح قیمت ۲۳,۰۰۰ تومان، تولیدکنندگان ۵۰ کیلو از کالا را تولید و عرضه می‌کنند، در حالی که تقاضاکنندگان تنها برای ۱۵ کیلو از کالا تقاضا دارند، در نتیجه در این سطح قیمت حداکثر پرداختی مصرف‌کنندگان برابر است با: $۲۳,۰۰۰ \times ۱۵ = ۳۴۵,۰۰۰$ تومان

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

۳۰- گزینه «۳»

(کتاب آبی)

خانوارها، فروشنده عوامل تولید (زمین، نیروی کار، سرمایه و کارآفرینی) و بنگاه‌ها خریدار هستند.

پولی که بنگاه‌ها بابت خرید عوامل تولید (تحت عنوان دستمزد، اجاره و سود) می‌پردازند، با عبور از بازار عوامل تولید، به‌عنوان درآمد خانوارها دریافت می‌شود.

(اقتصاد، بازار پیست و پلونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۴۸ و ۴۹)

روان شناسی

۳۱- گزینه «۴»

(عمیدرضا توکلی)

رشد شناختی، به رشد توانایی‌های مرتبط با فرایندهایی همچون توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری و توانایی‌های زبانی کودک اطلاق می‌شود.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۸)

۳۲- گزینه «۲»

(فرهاد علی‌نژاد)

تمامی مهارت‌های جسمانی در ۱۵ ماهه اول زندگی کودک طی یک دوره سه ماهه تکمیل می‌شوند، جز مهارت «بالا نگه داشتن چانه و سینه» که در دو ماه اول زندگی کامل می‌شود.

برخی، کودکان ۱ تا ۳ ساله را که تازه راه می‌افتند، «نوپا» می‌نامند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۴ و ۴۷)

۳۳- گزینه «۳»

(فرهاد علی‌نژاد)

هیجانان در صورت هدایت نشدن و به‌کارگیری غلط، منجر به رفتارهای پرخطر و مخرب می‌شوند؛ بنابراین، لازم است در دوره نوجوانی مهارت‌هایی را بیاموزیم که بتوانیم هیجانان خود را در جهت صحیح به‌کار گیریم؛ مهارت‌هایی مثل کنترل خشم و ورزش کردن.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۵۷)

۳۴- گزینه «۳»

(مهروی باهاری)

عوامل مؤثر بر رشد به دو دسته محیط و وراثت تقسیم می‌شوند. عامل محیطی به آن دسته از عواملی که بیرون از فرد قرار دارد، گفته می‌شود. برای مثال اسباب بازی، آموزش‌های خانواده و تعامل با دیگر کودکان مطابق توصیه مشاور. عامل وراثت به آن دسته عواملی گفته می‌شود که از درون موجب تحولات رشدی می‌شود؛ برای مثال رنگ چشم، باهوش بودن و یا قد. هنگامی که کودک، بدون یادگیری، آموزش و تجربه و تعامل اجتماعی با همسالان، مهارت ارتباطی قابل توجهی دارد، این عامل وراثت (ژن) اوست که موجب مهارت بالای او شده است. به احتمال زیاد والدین این کودک هم مهارت‌های ارتباطی زیادی دارند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۲)

۳۵- گزینه «۴»

(موسا عفتی)

در هفت سال اول (کودکی اول) سعی می‌کنیم که با عمل و گفتار صحیح از حس تقلید کودک بهره بگیریم.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۴)

۳۶- گزینه «۳»

(موسا عفتی)

بیت گزینه «۳» به تأثیر عوامل محیطی اشاره دارد. عوامل محیطی در بیرون از فرد وجود دارند و بر نحوه بروز تغییرات در جنبه‌ها و در مراحل مختلف رشد تأثیرگذار هستند.

ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» اشاره به ذات و عوامل زیستی دارند؛ اما گزینه «۳» به عوامل محیطی و هم‌نشین بد اشاره دارد که با سایر ابیات متفاوت است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۳۹ تا ۴۲)

۳۷- گزینه «۲»

(مهروی باهاری)

- کودکان با دریافت واکنش دیگران به هیجانان خود جهت می‌دهند. محدثه هم با مشاهده ناراحتی مادرش، شروع به واکنش هیجانی اشک ریختن می‌کند.

- زهرا زمانی که از میان چند کارتونی یکی را برای دیدن انتخاب می‌کند، مشغول تصمیم‌گیری که مربوط به رشد شناختی است، می‌باشد.

- هنگامی که علی به دنبال اسباب‌بازی خود می‌گردد، کارکرد جست‌وجوی توجه از عوامل شناختی مشاهده می‌شود. (مثال صفحه ۴۸ کتاب درسی)

- حسن و حسین مشغول بازی موازی هستند که یکی از مصادیق رشد اجتماعی کودکان است.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۵ تا ۵۲)

۳۸- گزینه «۲»

(عمیدرضا توکلی)

دوقلوهای همسان، لزوماً همجنس‌اند.

جهت‌دهی به هیجان آگاهانه است.

رشد بین‌فردی را با مسامحه می‌توان به معنای رشد اجتماعی در نظر گرفت.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۰، ۳۹ و ۵۰)

۳۹- گزینه «۱»

(موسا عفتی)

توجه نوجوانان در مقایسه با کودکان گزینشی‌تر است؛ به این معنا که بر اطلاعات مرتبط متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر بهتر سازگار می‌شوند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

۴۰- گزینه «۲»

(موسا عفتی)

سرعت تفکر در دوره نوجوانی افزایش می‌یابد؛ در نتیجه، در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظه آن‌ها نگه داشته می‌شود.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

اقتصاد

۴۱- گزینه «۴»

(نسرین میفری)

الف) در قیمت ۵۰۰ تومان، به دلیل بالا بودن قیمت، تولیدکنندگان حاضر هستند ۶۰ کیلو از کالا را تولید کنند ولی مصرف کنندگان تنها به میزان ۲۰ کیلو از کالا را تقاضا دارند. در نتیجه حداکثر درآمد تولیدکنندگان برابر خواهد بود با:

مقدار به فروش رفته $\times$ قیمت هر واحد = درآمد عرضه کنندگان
تومان $500 \times 20 = 10,000$ = درآمد عرضه کنندگان

ب) سطح قیمت ۳۰۰ تومان (ردیف ۳ جدول) را که به ازای آن مقدار عرضه و تقاضا با هم برابر می‌شوند، «قیمت تعادلی» می‌گویند و میزان ۴۰ کیلو را «مقدار تعادلی» می‌نامند. در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی (ردیف‌های ۴ و ۵ جدول) در بازار با مزاد عرضه روبه‌رو می‌شویم.

پ) در قیمت ۱۰۰ تومان، به دلیل پایین بودن قیمت، مصرف کنندگان ۶۰ کیلو از این کالا را تقاضا دارند ولی تولیدکنندگان تنها حاضر هستند به میزان ۲۰ کیلو از کالا را تولید کنند. در نتیجه حداکثر هزینه مصرف کنندگان برابر خواهد بود با:

تومان $100 \times 20 = 2,000$ = حداکثر هزینه مصرف کنندگان

ت) در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی (ردیف‌های ۱ و ۲ جدول) در بازار با کمبود عرضه مواجه می‌شویم.

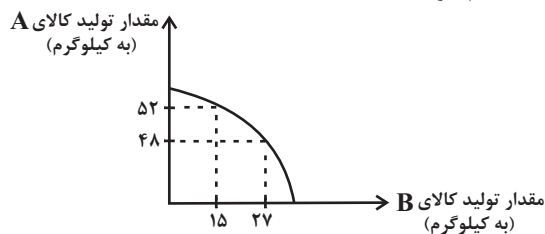
در بازار هنگامی «کمبود عرضه» اتفاق می‌افتد که قیمت از سطح قیمت تعادلی پایین‌تر باشد. در نتیجه، گروهی از مصرف کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نخواهند شد. این گروه، برای خرید کالا حاضرند مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود.

(اقتصاد، بازار پیست و پگونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

۴۲- گزینه «۱»

(کتاب آبی)

با افزایش تولید کالای A به اندازه ۴ کیلو، ۱۲ کیلو ($12 = 27 - 15$) از تولید کالای B کم خواهد شد.

پس میزان هزینه فرصت برابر است با:

هزار تومان $12 \times 50 = 600$

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۴۳- گزینه «۳»

(سارا شریفی)

(الف)

کیلو $6 =$ مقدار تقاضای تعادلی

کیلو $0 =$ میزان تقاضا در قیمت ۷۰۰ تومان

کیلو $6 - 0 = 6 =$ میزان تقاضا در قیمت ۷۰۰ تومان - مقدار تقاضای تعادلی

ب) در سطح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی در بازار مزاد عرضه (کمبود تقاضا) داریم، یعنی در سطح قیمت ۶۰۰ تومان، معادل ۴ کیلو مزاد عرضه (کیلو $4 = 4 - 8$) داریم.

در سطح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی در بازار مزاد تقاضا (کمبود عرضه) داریم، یعنی در سطح قیمت ۳۰۰ تومان، معادل ۱۰ کیلو کمبود عرضه (کیلو $10 = 0 - 10$) داریم.

ج) در سطح قیمت ۵۰۰ تومان و مقدار ۶ کیلو تولیدکننده بیشترین دریافتی را دارد.

تومان $500 \times 6 = 3000$

د) در بازار هنگامی «کمبود عرضه (مزاد تقاضا)» اتفاق می‌افتد که قیمت از سطح قیمت تعادلی پایین‌تر باشد. در نتیجه، گروهی از مصرف کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نخواهند شد. این گروه برای خرید کالا حاضرند مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود.

افزایش قیمت باعث می‌شود از یک سو، تولیدکنندگان به تولید رغبت بیشتری نشان دهند و از سوی دیگر، مصرف کنندگان از مصرف خود بکاهند. این افزایش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله بین عرضه و تقاضا از بین برود و تعادل در بازار برقرار شود. بنابراین در سطح قیمت ۴۰۰ تومان، ۱۰۰ تومان افزایش قیمت موجب برقراری تعادل در بازار می‌شود.

(اقتصاد، بازار پیست و پگونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

۴۴- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

تشریح عبارات نادرست:

الف) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی با مزاد عرضه روبه‌رو می‌شویم. در این حالت چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی کمتر به فروش برسانند؛ در نتیجه قیمت کم می‌شود.

ب) کالای پست: به کالایی گفته می‌شود که با افزایش درآمد، تقاضا برای آن کاهش می‌یابد. (علت کاهش تقاضا این است که مصرف کنندگان با افزایش درآمدشان به جای مصرف آن کالا روی به مصرف کالاهایی می‌آورند که کیفیت بالاتری داشته باشند.) با فرض ثابت بودن قیمت کالا، تقاضا برای کالای پست به صورت معکوس با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب کاهش در مقدار تقاضای کالای پست در هر قیمت می‌شود.

ج) تصمیم مصرف کنندگان در مورد مصرف کالا از عواملی مانند قیمت کالا، درآمد، سلیقه خودشان، تبلیغات و قیمت سایر کالاها تأثیر می‌پذیرد.

(اقتصاد، بازار پیست و پگونه عمل می‌کنند، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

۴۵- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

خانوارها زمین، نیروی کار، سرمایه و کارآفرینی را برای تولید کالاها و خدمات ارائه می‌کنند.

(اقتصاد، بازار پیست و پگونه عمل می‌کنند، صفحه ۴۸)

۴۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست است. در نقطه (ه) به ترتیب حداکثر ۴۰۰ واحد کالای A و ۳۰۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

گزینه «۲»: درست است.

علوم و فنون ادبی (۳) و (۱)

۵۱- گزینه «۱» (عزیز الیاسی پور)
موضوع شاهنامه ابومنصوری، تاریخ گذشته ایران است.
(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۳۴ و ۳۵)

۵۲- گزینه «۳» (عزیز الیاسی پور)
تشریح موارد نادرست:
الف) رمان‌نویسی فارسی در ادبیات کلاسیک ایران سابقه‌ای ندارد و محصول یک قرن گذشته است.
ج) غالب‌ترین نوع رمان در این دوره، رمان تاریخی است.
د) «قرن بیستم» روزنامه میرزاده عشقی بود. بهار مجله‌های «دانشکده» و «نوبهار» را منتشر می‌کرد.
(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۱۷ تا ۲۰)

۵۳- گزینه «۲» (مهتبی فرهادی)
ایرانیان در سه قرن نخست هجری به فعالیت‌های علمی و ادبی خود ادامه دادند و به زبان‌های فارسی، پهلوی و عربی آثار فراوانی پدید آوردند.
(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۳۱ و ۳۲)

۵۴- گزینه «۱» (سیرمهر هاشمی)
«خداوندنامه» حماسه‌ای مذهبی است، نه ملی.
(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۳، ۱۴، ۱۶ و ۲۰)

۵۵- گزینه «۱» (سیدعلیرضا اهری)
در بیت‌های «الف» و «ج» در پایان نیم‌مصراع‌های اول، دوم و سوم، کلمات هم‌قافیه آمده‌اند (قافیه درونی) و با توجه به اینکه این کلمات در پایان جملات هم هستند می‌توانند سجع بسازند.
(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی، صفحه ۵۳)

۵۶- گزینه «۲» (سیدعلیرضا اهری)
در عبارت گزینه «۲» کلمات «خوردی» و «بردی» سجع متوازی ساخته‌اند ولی در سایر گزینه‌ها سجع مطرف مشهود است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: «کردی» و «زدی» ← سجع مطرف
گزینه «۳»: «نماید» و «نیاید» ← سجع مطرف
گزینه «۴»: «ناچیز» و «عزیز» ← سجع مطرف
(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی، صفحه ۵۳)

۵۷- گزینه «۴» (یاسین مهریان)
نکته: سجع در شعر، همان قافیه درونی است.
در این بیت، واژه‌هایی که در پایان نیم‌مصراع‌ها (جدایی، درازی، سعدی) به‌کار رفته‌اند، آرایه «سجع» را به‌وجود آورده‌اند.
در سایر گزینه‌ها، واژه «سعدی» در انتهای نیم‌مصراع به‌کار نرفته است؛ بنابراین، کلمه «سعدی» در این ابیات، پدیدآورنده «سجع» نمی‌باشد.
(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی، صفحه ۵۳)

گزینه «۳»: نادرست است. نقاط خارج از مرز امکانات تولید، غیرقابل دستیابی است و منابع کافی برای تولید در آن سطح وجود ندارد.
گزینه «۴»: نادرست است. با توجه به نقاط (ب) و (ه)، هزینه فرصت تولید ۳۰۰ واحد کالای A بیشتر، صرف‌نظر از تولید ۶۰۰ واحد کالای B است.
(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۷ تا ۳۱)

۴۷- گزینه «۴» (سارا شریفی)
تشریح گزینه‌های نادرست:
گزینه «۱»: در نقطه D بنگاه از همه توانایی و امکانات خود استفاده نمی‌کند. بنابراین برای انتقال به نقطه بهینه‌ای مانند A نیازی به به‌کارگیری یک فناوری جدید نیست.
گزینه «۲»: نقطه‌های بهینه تولید، نقاط A، B و C هستند.
گزینه «۳»: تولید در نقطه D کارا نیست.
(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۷ تا ۳۱)

۴۸- گزینه «۳» (سارا شریفی)
پولی که بنگاه‌ها بابت خرید عوامل تولید می‌پردازند، با عبور از بازار عوامل تولید، به‌عنوان درآمد خانوارها دریافت می‌شود. درآمد خانوارها در بازار عوامل تولید پرداخت‌هایی است که بابت خرید منابع تولید به خانوارها پرداخت می‌شود. این پرداخت‌ها در جدول زیر بیان شده‌اند:

ردیف	عنوان	علت
۱	دستمزد	دریافتی خانوارها بابت فروش نیروی کار
۲	اجاره	دریافتی خانوارها بابت اجاره زمین یا کارگاه
۳	سود	دریافتی خانوارها بابت در اختیار قرار دادن سرمایه مالی خود

(اقتصاد، بازار پیست و پلکونه عمل می‌کند؟، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۴۹- گزینه «۴» (مانره حسینی)
طبق قانون تقاضا، افزایش قیمت بنزین موجب کاهش تقاضای آن می‌شود.
خودرو و بنزین دو کالای مکمل هستند پس افزایش قیمت خودرو سبب کاهش تقاضای خودرو می‌شود.
(اقتصاد، بازار پیست و پلکونه عمل می‌کند؟، صفحه‌های ۵۰ و ۵۱)

۵۰- گزینه «۲» (سارا شریفی)
شماره (۱) بیانگر مقدار عرضه است؛ چون با افزایش قیمت، مقدار عرضه افزایش یافته است، یعنی عرضه با قیمت رابطه مستقیم دارد.
شماره (۲) بیانگر مقدار تقاضا است؛ چون با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش یافته است، یعنی تقاضا با قیمت رابطه معکوس دارد.
در شماره (۳) قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی است؛ یعنی مقدار تقاضا بیشتر از عرضه است، پس بازار با کمبود عرضه (مازاد تقاضا) مواجه است. (۳۰۰ واحد)
در شماره (۴)، (در قیمت ۲۰ ریال) مقدار عرضه و تقاضا با هم برابر است، یعنی بازار در تعادل است.
در شماره (۵)، قیمت (۴۰ ریال) بالاتر از قیمت تعادلی است، یعنی بازار با مازاد عرضه (کمبود تقاضا) مواجه است. (۴۰۰ واحد)
(اقتصاد، بازار پیست و پلکونه عمل می‌کند؟، صفحه‌های ۵۰ تا ۵۳)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن (همسان) قابلیت دسته‌بندی هجایی دوگانه را ندارد.

گزینه «۳»: مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن (ناهمسان) و بنابر دسته‌بندی هجایی متفاوت: مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل (ناهمسان)

گزینه «۴»: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن (همسان) و بنابر دسته‌بندی هجایی متفاوت: مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن (همسان)

توضیح نکته درسی:

اوزانی که دسته‌بندی هجایی دوگانه‌ای دارند:

مفعول مفاعیلن فاعلن = مستفعلن فاعلات فعلن (هر دو ناهمسان)

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن = مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل (هر دو ناهمسان)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعل = مستفعلن مستفعلن مستفعلن فعل (اولی ناهمسان و دومی همسان)

مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن = مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن (هر دو همسان)

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن = مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلن (هر دو همسان)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلن = مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن (اولی ناهمسان و دومی همسان)

مفعول مفاعیلن مفاعیلن = مستفعلن فاعلات مفعولن (هر دو ناهمسان)

(علوم و فنون ادبی (۱۳)، موسیقی شعر، صفحه ۲۶)

۶۴- گزینه «۴»

(کالظم کاطمی)

ر	عُم	تْ	شِق	عَا	ل	بْ	بُل
خ	شَا	زْ	سَب	وَد	شْ	غ	بَا
U	-	U	-	-	U	U	-
فاعلات				مفتعلن			

خِر	ءَا	كَا	هَا	خَا
يَد	رَا	بَا	بَا	گُل
-	-	U	U	-
مفتعلن				

(علوم و فنون ادبی (۱۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۶۵- گزینه «۴»

(یاسین مهریان)

این بیت، در وزن «مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن» سروده شده است که وزنی همسان می‌باشد و با حذف ردیف (کن)، به وزن «مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلن» می‌رسیم که از اوزان ناهمسان به‌شمار می‌آید.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وزن بیت، «مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلن» است که با حذف ردیف آن (کرد)، به وزن «مفعول مفاعیل مفاعیل فعل» می‌رسیم و هر دوی این وزن‌ها، ناهمسان هستند؛ یا اگر وزن این گزینه را، «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» در نظر بگیریم، با حذف ردیف، به «مستفعلن مستفعلن مستفعلن فعل» می‌رسیم که هر دو وزن، همسان‌اند.

گزینه «۲»: وزن بیت، «مفعول مفاعیلن مفاعیلن» است که با حذف ردیف آن (را)، به وزن «مفعول مفاعیلن فاعلن» می‌رسیم و هر دوی این وزن‌ها، ناهمسان‌اند.

گزینه «۳»: وزن بیت، «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» است که با حذف ردیف آن (می‌دانیم)، به وزن «فاعلاتن فاعلاتن فعلن» می‌رسیم و هر دوی این وزن‌ها، همسان هستند.

(علوم و فنون ادبی (۱۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۵۸- گزینه «۳»

(میتبی فرهاری)

ب‌اگ‌ا‌ه‌اش ا‌د‌ا‌ب‌ا‌گ‌ا‌ه‌ا‌ش ا‌د‌ا‌خ‌ا‌ز‌ا‌ش ا‌د‌ا‌ه‌ا‌ن ا‌د‌ا‌ر‌ا‌ج‌ا‌ه‌ا‌ش ا‌د‌: (۲۲ صامت)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: ت‌ا‌ر‌ا‌ک‌ا‌ه‌ا‌ر‌ا‌ج‌ا‌م‌ا‌ر‌ا‌د‌ا‌س‌ا‌ت‌ا‌د‌ا‌ر‌ا‌ج‌ا‌ه‌ا‌ن‌ا‌ر‌: (۱۸)

گزینه «۲»: ت‌ا‌ف‌ا‌ر‌ا‌ن‌ا‌ی‌ا‌ر‌ا‌د‌ا‌ک‌ا‌س‌ا‌س‌ا‌ر‌ا‌ب‌ا‌ت‌ا‌ج‌ا‌س‌ا‌ل‌ا‌ط‌ا‌ن‌: (۱۸)

گزینه «۴»: ک‌ا‌ن‌ا‌ج‌ا‌ک‌ا‌ب‌ا‌ر‌ا‌ف‌ا‌پ‌ا‌ش‌ا‌ه‌ا‌م‌ا‌د‌ا‌ش‌ا‌ت‌ا‌گ‌ا‌ل‌ا‌گ‌ا‌ر‌ا‌ف‌ا‌ت‌: (۲۰)

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه ۳۸)

۵۹- گزینه «۴»

(سیرعلیرضا امیری)

مصوت‌های بلند «ای» در کلمات «پیش»، «اینت»، «بیش»، «این» و «اندیشه» مشهود است و صامت «ی» در یای میانجی (در ترکیب «اندیشه»

عشاق») به گوش می‌رسد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: صامت «ی» در کلمات «پیوسته» و «باید» / فاقد مصوت «ای»

گزینه «۲»: مصوت «ای» در کلمات «چندین» و «می‌کشد» / فاقد صامت «ی»

گزینه «۳»: صامت «ی» در کلمات «ای» و «پیوسته» / فاقد مصوت «ای»

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه ۳۸)

۶۰- گزینه «۲»**صامت‌های ساکن در گزینه‌ها:**

گزینه «۱»: (شوق) + ق (شوق) + د + ن (یقین) + س + ت (۶ مورد)

گزینه «۲»: م + ک + ه + س + ر + ن (کمین) + س + ت (۸ مورد)

گزینه «۳»: ن + ح + ش + س + ن + ن + د (۷ مورد)

گزینه «۴»: ه + ر + د + ر + ن + س + ت (۷ مورد)

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه ۳۸)

۶۱- گزینه «۳»

(کالظم کاطمی)

بررسی اوزان ابیات:

گزینه «۱»: فاعلاتن (فاعلاتن) مفاعیلن فاعلن

گزینه «۲»: مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلن (فعلن)

گزینه «۳»: مفعول مفاعیلن فاعلن یا مستفعلن فاعلاتن مستفعلن (فعل لن)

گزینه «۴»: مفتعلن فاعلاتن مفتعلن فعل

(علوم و فنون ادبی (۱۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۶۲- گزینه «۴»

(سیرعلیرضا امیری)

مفاعیلن (خ یا ل و ص) فاعلاتن (ل ت ام ار) مفاعیلن (ن بو ذ آ) فاعلاتن (ب ح یا تم)

مفاعیلن (ف غان ز آ) فاعلاتن (ت ش سو ز) مفاعیلن (ج گر ذ قی) فاعلاتن (قی ذ قی قی)

هجای هشتم مصراع دوم در تقطیع هجایی کوتاه است؛ ولی بنا بر ضرورت وزن شعر، بلند تلفظ می‌شود. این مورد را در درس پنجم علوم و فنون ادبی ۳ تحت عنوان اختیارات زبانی خواهیم خواند.

(علوم و فنون ادبی (۱۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۶۳- گزینه «۱»

(سیرعلیرضا امیری)

وزن بیت گزینه «۱»، «مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلن» است - که وزنی است ناهمسان - و بنابر دسته‌بندی هجایی متفاوت می‌توانیم وزن «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» - که وزنی همسان است - را برای آن در نظر بگیریم.

تشریح گزینه های دیگر:

گزینه «۱»: شاعر خود را داغ دار عشق دشوار می داند و به تن آسانی [رفاه طلبی] در راه دشواری های عشق، بی توجه است.

گزینه «۲»: شاعر عشق را به دریایی خون فشان تشبیه می کند که در ابتدا فکر می کرد دل زدن به این دریا امری سهل و آسان است.

گزینه «۳»: صائب مدعی است که عشق را رها خواهد کرد و [تحمل] باری چنین دشوار از او بر نمی آید، اما با این همه، او از کار دشوار [دشواری های راه عشق] سخن می گوید.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه ۵۱)

علوم و فنون ادبی (۲)**۷۱- گزینه «۳»**

(مجتبی فرهادی)

تاریخ نویسی از اوایل دوره مغول، به سبب علاقه شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد و در دوره تیموری هم ادامه یافت.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک شناسی، صفحه های ۳۸ و ۳۹)

۷۲- گزینه «۳»

(کتاب آبی)

در گزینه «۳» از مختصات زبانی کهن استفاده نشده است، اما در گزینه های دیگر «اندر»، «مر» و «همی» از نشانه های زبان کهن هستند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک شناسی، صفحه ۳۶)

۷۳- گزینه «۴»

(کلام کلامی)

بررسی مجازها در ابیات:

گزینه «۱»: دل ← توجه، رغبت، میل / سر ← قصد، تصمیم / چمن ← باغ و بوستان (۳ مورد)

گزینه «۲»: روز ← وقت، زمان / عالم ← مردم / امروز ← زمان حال، این دنیا / فردا ← آخرت (۴ مورد)

گزینه «۳»: سبزه ← گیاه، رستنی، چمنزار / فردا ← آینده / امروز ← زمان حال / خاک ← قبر، گور (۴ مورد)

گزینه «۴»: خون ← قتل و کشتن یا کشته شدن / تربت ← گور، قبر (۲ مورد)

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه های ۵۱ تا ۵۳)

۷۴- گزینه «۲»

(سپار غلام پور)

گزینه «۲» فاقد مجاز است و لب پیمانه در اینجا در معنی حقیقی به کار رفته است و معنی مجازی ندارد.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: قلم مجاز از فرمان و دستور

گزینه «۳»: گل مجاز از بهار

گزینه «۴»: خون مجاز از کشتن

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه های ۵۱ تا ۵۳)

۷۵- گزینه «۳»

(سپار غلام پور)

در این گزینه «نرگس» مجاز از چشم به علاقه شباهت است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: پیمانه مجاز از شراب به علاقه محلیه

گزینه «۲»: دم مجاز از سخن گفتن به علاقه سببیه

گزینه «۴»: خون مجاز از کشتن و مرگ به علاقه لازمیه

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه های ۵۱ تا ۵۳)

۶۶- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

وزن بیت گزینه «۳» از پایه های آوایی ناهمسان است: مفاعن فعلاتن مفاعن فعلم.

سایر گزینه ها دارای وزن همسان (تک پایه ای یا دولختی) هستند.

تشریح سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: مفتعلن مفتعلن فاعلمن (تک پایه ای)

گزینه «۲»: مفاعن فعلاتن مفاعن فعلاتن (دولختی)

گزینه «۴»: فعلاتن فعلاتن فعلمن (تک پایه ای)

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۶۷- گزینه «۳»

(سپار علی رضا امیری)

وزن این بیت «مفاعن فعلاتن مفاعن فعلاتن» است که از وزن های دولختی می باشد. وزن ابیات دیگر درست آمده اند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۶۸- گزینه «۱»

(کلام کلامی)

در بیت صورت سؤال به «خوش خلقی» و «وفاداری» بار اشاره شده است، اما مفهوم مقابل آن، یعنی «تندخویی» و «بی وفایی» در بیت گزینه «۱» بیان شده است.

مفاهیم سایر ابیات:

گزینه «۲»: بیان زیبایی و وفاداری یار

گزینه «۳»: اشاره به عدم سخاوت و کرم ممدوح و توصیه به حسن خلق و خوش رفتاری از جانب او

گزینه «۴»: بیان بی وفایی زیبارویان (زیبارویان اهل وفا نیستند).

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۲۳)

۶۹- گزینه «۳»

(فرهاد فروزان کیا)

مفهوم کلی جمله نخست، توصیه به رازپوشی عاشقانه است که این مفهوم در بیت گزینه «۳» دیده می شود و در گزینه های دیگر، مفهوم مقابل (راز عشق نهفتنی نیست) دیده می شود.

تشریح گزینه های دیگر:

گزینه «۱»: رازپوشی عاشقانه ممکن نیست؛ چراکه رنگ [زرد] عاشقان، آشکارکننده راز عشق است (راز عشق نهفتنی نیست).

گزینه «۲»: درمانده نهفتن راز عشق هستم؛ چراکه [مثل] نامه های [اعمال] روز قیامت، نقابها را به کنار می زند و حقایق را روشن می کند (راز عشق نهفتنی نیست).

گزینه «۴»: از بس عشق، خود را نشان می دهد، رازپوشی عاشقانه [چون حبایی] میسر نیست و آب می گردد (راز عشق نهفتنی نیست).

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه ۵۴)

۷۰- گزینه «۴»

(فرهاد فروزان کیا)

مفهوم کلی بیت صورت سؤال، دشواری های راه عشق و تحمل این مشکلات است که این مفهوم در بیت گزینه «۴» دیده نمی شود. در این گزینه، شاعر بر بخشندگی و دست بخشنده تأکید دارد و صحبتی از دشواری های عشق نیست.

علوم و فنون ادبی (۱)

۸۱- گزینه «۲»

(مجتبی فرهادی)

شعر حکمی و اندرزی (تعلیمی) در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم به وجود آمد، اما در دوره سلجوقیان به پختگی رسید.
(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه ۴۳)

۸۲- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا علویان)

الف) فارسی میانه به دو گروه پهلوی و پارسی تقسیم می‌شود.
ب) آثار باقی‌مانده از زبان فارسی باستان، فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی است که به خط میخی نوشته شده است.
ج) فارسی دری یا نو با کنارگذاشتن برخی از صداهای زبان عربی الفبای آن را پذیرفت.

(علوم و فنون ادبی (۱)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۳۸ تا ۴۰)

۸۳- گزینه «۴»

(ممنون صفری)

کلمات «محبوب» و «مستور» سجع متوازن دارند.
(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی، صفحه‌های ۵۲ و ۵۳)

۸۴- گزینه «۲»

(کاظم کاظمی)

سجع‌های موجود در عبارت «ب» متوازی و در عبارت «ه» مطرف هستند.
بررسی سجع‌ها در سایر عبارات:
گزینه «۱»: الف) بگشاد و بگماشت: متوازن (د) سیاه و سپید: متوازن
گزینه «۳»: ج) برخاستم و بیاراستم: مطرف / ه) می‌رسید و می‌دید: مطرف
گزینه «۴»: ب) بسفت و بگفت: متوازی / و) بیگاه و کوتاه: متوازی
(علوم و فنون ادبی (۱)، بدیع لفظی، صفحه‌های ۵۲ و ۵۳)

۸۵- گزینه «۴»

(سیدعلیرضا امیری)

فقط «توحید- تجرید» سجع متوازی هستند.
در گزینه‌های «۳» و «۱» سجع مطرف و در گزینه «۲» سجع متوازن مشهود است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۸۶- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا امیری)

«الف» در واژه‌های «ای» و «از» صامت است و در واژه «لفاظ» اولی صامت و دومی مصوت است. در واژه «آفاق» نیز الف‌ها، مصوت هستند. در سایر گزینه‌ها همه الف‌ها مصوت تلقی می‌شوند. دو راه برای درک تمایز این دو وجود دارد. راه اول این است که بدانید هیچ‌جاایی با مصوت شروع نمی‌شود، پس الفی که در ابتدای هجا می‌آید، صامت همزه است. راه دوم اینکه هرگاه الف، صدایی معادل به «ع» داد و تلفظ آن همراه با انسداد هوا در گلو بود، صامت است.

توضیح نکته درسی: «آ» دو واج محسوب می‌شود. واج اول آن همزه است که به شکل مد (-) نوشته می‌شود و دیگری «ا» که مصوت بلند است. پس الف در واژه «آفاق» در ابتدای هجا نیامده است و پس از علامت مد آمده است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه ۴۸)

۷۶- گزینه «۴»

(سیار غلام‌پور)

دش مَن گر (مفتعلن)، دوست ش ود (مفتعلن)، چند بار (فاعلن)
صاحب عق (مفتعلن)، لش نشما (مفتعلن)، رد به دوست (فاعلن)
(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۷۷- گزینه «۳»

(پوریا حسین‌پور)

وزن مصراع‌های «ب» و «پ» به ترتیب عبارت است از: «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعل» و «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن».
(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۷۸- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

بیت این گزینه بر وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» سروده شده است ولی سایر گزینه‌ها بر وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن» سروده شده‌اند.
(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، صفحه ۴۵)

۷۹- گزینه «۴»

(کاظم کاظمی)

مفهوم مشترک ابیات «ب و ه»: «چشم‌انتظاری» و «شب‌بیداری» عاشق به امید رسیدن یار یا خبری از او
مفاهیم سایر ابیات:
الف) توصیف زیبایی یار و شگفتی شاعر از جمال او
ج) بیان لطف و عنایت ممدوح
د) میسر شدن وصل و فرارسیدن دوران خوشبختی

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، ترکیبی)

۸۰- گزینه «۳»

(سیدمهمرباشمی)

در بیت صورت سؤال، به اتحاد ارواح و یکی‌بودن جان عاشق و معشوق اشاره شده است. به صورت دقیق تر می‌توان گفت وجود معشوق (معبود) و فنای عاشق در وجود او؛ در نتیجه این بیت به دیدگاه وحدت وجود اشاره دارد. این نکته در همه گزینه‌ها دیده می‌شود، جز گزینه «۳». در گزینه «۲»، برخلاف مفهوم بیت صورت سؤال می‌گوید ما در جهان ارواح و عالم ملکوت یکی بوده‌ایم، اما در این جهان، حتی به اندازه یک جو از آن یکپارچگی باقی نمانده و همه متکثر شده‌ایم.

در مورد بیت گزینه «۱» این توضیح لازم است که منظور از صدفی که ما و من را می‌بلعد، وجود حق است. «ما و من» وجودهای متکثری است که در دیدگاه وحدت وجودی، وجود واقعی ندارند و فقط حق (معبود) است که وجود دارد.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۴۰)

جامعه‌شناسی (۳)

۹۱- گزینه «۳» (فاطمه صفری)
دانش عمومی: دانش کاربران و سخنگویان زبان فارسی (ج)
شکل‌گیری علم ویژه: فراهم شدن دانش علمی قابل توجه در رابطه با یک موضوع (ب)
ذخیره دانشی: راهنمای زندگی (الف)
عدم سازگاری هر دانش علمی با هر دانش عمومی: پیامد تأثیر و تأثر دانش عمومی و علمی از یکدیگر (د)
(جامعه‌شناسی (۳)، ذخیره دانشی، صفحه‌های ۳، ۵، ۷ و ۸)

۹۲- گزینه «۲» (فاطمه صفری)
دانش عمومی، گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست. ما درباره دانش عمومی کمتر می‌اندیشیم؛ بیشتر از آن استفاده می‌کنیم و در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌بریم. دانش عمومی برای زندگی اجتماعی، مانند هوا برای انسان است. انسان همواره از هوا استفاده می‌کند، اما اغلب متوجه آن نیست و از اهمیت آن غافل است. اگر این آگاهی‌ها و دانش‌ها نباشند، زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرومی‌پاشد. این دانش را انسان‌ها در طول زندگی خود به دست می‌آورند؛ یعنی این دانش، حاصل از زندگی است. ما انسان‌ها با تولد و ورود به جهان اجتماعی، با دیگری که در همان جهان اجتماعی زندگی می‌کنند، در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها سهیم و شریک می‌شویم. یادگیری این دانش از بدو تولد آغاز می‌شود و تا پایان عمر ادامه دارد.

(جامعه‌شناسی (۳)، ذخیره دانشی، صفحه‌های ۳ تا ۵)

۹۳- گزینه «۱» (فاطمه صفری)
تشریح موارد نادرست:
همه کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، مشکلات زندگی اجتماعی را می‌شناسند و برای حل برخی از آن‌ها راهکارهایی پیشنهاد می‌دهند. اما افرادی که درباره این مسائل شناخت علمی دارند، از شناختی دقیق برخوردارند و می‌توانند برای آن‌ها راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.
کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد؛ آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند و قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، ذخیره دانشی، صفحه‌های ۲، ۵ و ۶)

۹۴- گزینه «۴» (فاطمه صفری)
این دیدگاه در تقابل با رویکرد اول، این ادعا را که دانش علمی، راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است، انکار می‌کند و همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند. دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند. برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند و به عکس دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند. در برخی از نخله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرو می‌پاشد.

(جامعه‌شناسی (۳)، ذخیره دانشی، صفحه ۸)

۸۷- گزینه «۲»

(پوریا حسین‌پور)

گزینه «۲»: چ، ک، ت، ی، ج، و؛ ۶ مورد
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۱»: ت، د، ل، ب، خ، م، ب؛ ۷ مورد
گزینه «۳»: غ، س، ت، ه، ن، ت، غ، م؛ ۱۰ مورد
گزینه «۴»: خ، د، ک، ر، پ، ر، ت؛ ۱۰ مورد
(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۸۸- گزینه «۲»

(میتبی فراهاری)

آ س مان / بر د یا: - U -
آ س یاب / ه د ن و ر د: - U - U -
آ د ب یات / ه د د ف علم: - U - UUU
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «مشترک» با «آسیاب» الگوی هجایی یکسانی ندارند. (هجای آخر در «مشترک» بلند است، در حالی که در کلمه «آسیاب» کشیده است).
گزینه «۳»: هجای آخر کلمه «محتوا» با «آسیاب» یکسان نیست (هجای آخر در «محتوا» بلند است، در حالی که در کلمه «آسیاب» کشیده است) و همچنین کلمه «خدماتی» با «ادبیات» الگوی هجایی یکسانی ندارند. (هجای آخر در «خدماتی» بلند است، در حالی که در کلمه «ادبیات» کشیده است)
گزینه «۴»: «ملوانان» با «ادبیات» الگوی هجایی یکسانی ندارند. (هجای آخر در «ملوانان» بلند است، در حالی که در کلمه «ادبیات» کشیده است)
(علوم و فنون ادبی (۱)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۸۹- گزینه «۴»

(مسمن اصغری)

مفهوم مشترک ابیات با عبارت سؤال:
عاشق و عارف واقعی معشوق و خداوند را بر بهشت و دیگر زیبایی‌ها ترجیح می‌دهد.
مفهوم گزینه «۴»: شاعر حضور و ورود یار را در زیبایی به بهشت تشبیه کرده است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه ۵۸)

۹۰- گزینه «۴»

(سیرمهر هاشمی)

در بیت صورت سؤال، تأکید سعدی شیرازی بر آن است که آنچه باقی می‌ماند، معنی و باطن است و انسان هوشمند برای ظاهر، ارزشی قائل نیست. در بیت گزینه «۴» نیز شاعر، صورت را پوست و معنی را مغز دانسته است و آنچه اصل می‌باشد، مغز است نه پوست.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: فردوسی در این بیت درباره آفرینش مردم (انسان) سخن می‌گوید و منظورش این است که از دیدگاه خرد یک بار ببین که معنی مردم (معنی انسان بودن) چیست.

گزینه «۲»: در این بیت، شاعر دوگانه صورت و معنی را به رسمیت نمی‌شناسد و توصیه‌اش این است که باید خود را از این تشویش‌هایی که از عقل برمی‌خیزد، جدا کرد.

گزینه «۳»: بیت مدحی است و شاعر می‌گوید خشم شاه و آتش فقط در لفظ با هم تفاوت دارند، و گرنه معنی‌شان یکی است؛ یعنی خشم شاه همان آتش است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه ۵۰)

۹۵- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

جهان متجدد، براساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند. وقتی چنین رویکردی، به جوامع دیگر که دانش علمی را به دانش تجربی منحصر و محدود نمی‌بینند و علاوه بر علم تجربی، علوم عقلانی و وحیانی را معتبر می‌دانند سرایت می‌کند، در این جوامع، تعاریف متفاوت و گاه متضادی از علم رواج می‌یابد و در ذخیره دانشی آن‌ها تعارض‌هایی پدید می‌آورد. در چنین شرایطی، ارتباط دو سویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود؛ دانش عمومی به‌طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند، دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

(جامعه‌شناسی (۳)، زفیره دانشی، صفحه‌های ۶ و ۷)

۹۶- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

آگاهی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری ← شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی

خودبه‌خود اتفاقی در جهان رخ نمی‌دهد ← قانون علیت

شکل‌گیری جامعه‌شناسی خرد ← شناخت کنش اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه‌های ۱۲، ۱۳ و ۱۶)

۹۷- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

وجود انسان به ابعاد اجتماعی‌اش تقلیل نمی‌یابد ← قائل شدن به موضوعات متفاوت علوم انسانی و علوم اجتماعی

فراهم آوردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان ← داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها

شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت ← ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان

در امان ماندن از آسیب‌های اجتماعی زندگی در اجتماعات مختلف ← کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی توسط دانشمندان علوم اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه‌های ۱۱، ۱۳ و ۱۶)

۹۸- گزینه «۱»

(آزیتا بیرقی)

فراهم ساختن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر ← افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها

شناخت پدیده‌های اجتماعی ← پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی

مقایسه علوم طبیعی و علوم اجتماعی ← پی‌بردن به برخی فواید علوم اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه‌های ۱۳ و ۱۶)

۹۹- گزینه «۲»

(آزیتا بیرقی)

ملاک ارزیابی رشته‌ها ← آینده شغلی
پیش‌بینی در آن پیچیده‌تر از علوم طبیعی است ← علوم اجتماعی

به تصمیم و اقدام انسان‌ها وابسته نیستند ← پدیده‌های طبیعی

اثرگذاری و اثرپذیری اجتماعات انسانی بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کنند ← علوم اجتماعی

(جامعه‌شناسی (۳)، علوم اجتماعی، صفحه‌های ۱۰، ۱۱، ۱۳ و ۱۷)

۱۰۰- گزینه «۲»

(ارغوان عبدالملکی)

در دیدگاه اول، تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست. دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید ولی دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. دانش علمی (تجربی) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است. دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است. دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم، جلوگیری کند.

جامعه‌شناسی خرد، کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را بررسی و مطالعه می‌کند و جامعه‌شناسی کلان، ساختار اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی کلان را بررسی و مطالعه می‌کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۸ و ۱۶)

جامعه‌شناسی (۱)

۱۰۱- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

عده‌ای از جامعه‌شناسان جهان‌های اجتماعی را در طول هم می‌دانند و معتقدند همه جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگرند و بر همین اساس مسیر یکسانی را نیز طی می‌کنند؛ یعنی همه آن‌ها شبیه یک نوع موجود زنده‌اند و تفاوتشان همانند تفاوتی است که آن موجود زنده در مراحل مختلف رشد خود از دوران کودکی تا مراحل بزرگسالی پیدا می‌کند. این عده، نگاه خطی به تاریخ بشر دارند. در این دیدگاه، همه جوامع در یک خط قرار می‌گیرند؛ بعضی از آنها در این مسیر واحد، پیشرفته‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته، عقب مانده‌اند و جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب مانده‌اند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۱۰۲- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

یکی از مهم‌ترین انتقادات به خودمداری فرهنگ غرب و تصور ساده آن از سایر فرهنگ‌ها را مردم‌شناسان مطرح کردند.

دورکیم حرکت جوامع بشری را به دو مقطع تقسیم می‌کند. جوامع مقطع نخست را جوامع مکانیکی و جوامع مقطع دوم را جوامع ارگانیکی می‌نامد. در جوامع مکانیکی تقسیم کار اجتماعی شکل نگرفته است یا در حد ساده و ابتدایی است مانند تقسیم کار سنی و جنسی، ولی در جوامع مکانیکی تقسیم کار گسترده وجود دارد.

اگرچه انسان امروزی براساس تجربیات واقعی، استعمار را به معنی استثمار (بهره‌کشی به ناحق از دیگران و دسترنج آن‌ها) درمی‌یابد؛ ولی در سده‌های پیشین، نظریه استعمار به معنای طلب آبادانی برای جوامع عقب‌مانده بود.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۵، ۳۸ و ۳۹)

۱۰۳- گزینه «۴»

(فاطمه صفری)

تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آن‌ها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی باشد و به حوزه نمادها و هنجارها بازگردد، از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی واحد رخ می‌دهد.

۱۰۹- گزینه «۲» (کتاب آبی)
 برخی از دانشمندان، پدیده‌های اجتماعی را براساس اندازه و دامنه آن‌ها، تقسیم می‌کنند. در این تقسیم‌بندی می‌توان طیفی ترسیم کرد که در یک سوی این طیف، پدیده‌های خرد، مثل کنش اجتماعی افراد و در سوی دیگر پدیده‌های کلان، مثل نظام اجتماعی قرار دارند و در میانه پیوستار پدیده‌هایی که دامنه متوسط دارند، قرار می‌گیرند.
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۲۷)

۱۱۰- گزینه «۳» (کتاب آبی)
 هیچ‌یک از اجزای جهان اجتماعی بدون معنا نیست؛ به همین دلیل، همه پدیده‌های اجتماعی، هویتی معنایی و ذهنی دارند، اما همه پدیده‌های اجتماعی دارای بُعد محسوس و عینی نیستند.
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۲۷)

جامعه‌شناسی (۲)

۱۱۱- گزینه «۴» (آزیتا بیرقی)
 تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی و اندیشه‌های فلسفی روشنگری و رنسانس ← انقلاب فرانسه (ب)
 فراهم شدن زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب-رعیتی ← رشد تجارت، کشف آمریکا و بالا گرفتن تب طلا (الف)
 جنگ‌های صلیبی، مواجهه اروپاییان با مسلمانان و فتح قسطنطنیه ← ایجاد زمینه‌های فروریختن اقتدار کلیسا (ج)
 (پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۷، ۴۹، ۵۲ و ۵۳)

۱۱۲- گزینه «۲» (آزیتا بیرقی)
 فیلسوفان روشنگری با فلسفه‌های روشنگری فرهنگ معاصر غرب را پدید آوردند. ← دکارت و روسو
 گروه‌هایی که با تحولات بعدی جهان غرب همراهی نکردند. ← آمیوها
 در گسترش فرهنگ سکولار در فرهنگ عمومی غرب نقش داشتند ← کالون و لوتر
 فروریختن اقتدار کلیسا سبب شد تا در دوران رنسانس پادشاهان فرصت ظهور پیدا کنند ← رقیبان دنیاطلب کلیسا
 (پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۳۷ تا ۳۹ و ۵۱)

۱۱۳- گزینه «۳» (آزیتا بیرقی)
 سکولاریسم پنهان، شامل دیدگاه‌ها، فلسفه‌ها و جهان‌بینی‌هایی است که به نفی ابعاد معنوی هستی نمی‌پردازند؛ بلکه بخش‌هایی از عقاید معنوی و دینی را در خدمت نظام دنیوی و این‌جهانی قرار می‌دهند و از توجه یا عمل به بخش‌های دیگر، سر باز می‌زنند. رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان، سبب پیدایش و رشد برخی از نهضت‌های جدید دینی شد که از آن با عنوان «پروتستانتیسم» یاد می‌شود.
 (پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۳۸ و ۴۳)

۱۱۴- گزینه «۴» (کتاب آبی)
 سکولاریسم، مهم‌ترین ویژگی هستی‌شناختی فرهنگ معاصر غرب و به معنای رویکرد دنیوی و این‌جهانی به هستی و جهان می‌باشد که غلبه آن بر فرهنگ غرب، چنین پیامدی را در پی داشته است.
 (پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۳۸)

همه ما در جهان اجتماعی متولد می‌شویم و پس از ما نیز، جهان اجتماعی همچنان وجود دارد. اگر ما فقط جهانی را ببینیم که در آن متولد شده‌ایم، شاید گمان کنیم جهان اجتماعی تنها یک شکل دارد. ولی هنگامی که چشم خود را بر جوامع دیگری می‌گشاییم که هم اینک در دیگر نقاط دنیا وجود دارند؛ یا وقتی به تاریخ گذشته خود رجوع می‌کنیم و جهان خود را با آنان مقایسه می‌کنیم، به تنوع جهان‌های اجتماعی پی می‌بریم.
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۵ تا ۳۷)

۱۰۴- گزینه «۴» (آزیتا بیرقی)
 این شکل مربوط به دیدگاه کسانی است که برای همه جوامع مسیر مشابه و واحدی ترسیم می‌کنند و نگاه تک‌خطی به تاریخ دارند. به نظر این عده جوامع عقب‌مانده باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند و تحولات آن‌ها نه براساس آرمان‌هایشان بلکه مطابق جوامع پیشرفته باشد.
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۱۰۵- گزینه «۲» (آزیتا بیرقی)
 عبارت «اول»: تنوع جهان‌های اجتماعی
 عبارت «دوم»: تفاوت‌های درون یک جهان اجتماعی واحد
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۶ و ۳۷)

۱۰۶- گزینه «۲» (آزیتا بیرقی)
 الف) دانایی از نادانی بهتر است. ← ارزش نهاد تعلیم و تربیت
 ب) اجزای جهان‌های اجتماعی ← پدیده‌های اجتماعی
 ج) کنش‌های درونی و عقاید و ارزش‌های اجتماعی ← بُعد معنایی و ذهنی بیشتری دارند.
 د) عدالت اجتماعی ← پدیده اجتماعی ذهنی و کلان
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۲۷، ۲۸ و ۳۱)

۱۰۷- گزینه «۴» (آزیتا بیرقی)
 تصور سفر بی‌بازگشت به مریخ ← ذهنی (نامحسوس) و کلان
 علاقه به ساخت فیلمی خاص ← ذهنی و خرد
 شرکت در جشن فارغ‌التحصیلی یک دوست ← عینی و خرد
 آزادی بیان ← ذهنی و کلان
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

۱۰۸- گزینه «۴» (آزیتا بیرقی)
 در تمامی جهان‌ها وجود دارد، ولی انواع و اشکال متفاوتی دارد ← نهاد اجتماعی
 باور و اعتقاد به جایگاه انسان در جهان و تفسیر او از زندگی و مرگ ← عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی
 صاحبان کشورهای نفت‌خیز از اهمیت نفت و وضعیت کشورهای صنعتی و نیاز آن‌ها به نفت اطلاع کافی ندارند ← مقفود بودن بُعد ذهنی و معنایی نفت
 (پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۲۸، ۳۰ و ۳۱)

۱۱۵- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

در فرهنگ دینی اسلام، انسان به‌عنوان برترین آیت و نشانه خداوند سبحان است و در فرهنگ قرآن، کرامت و خلافت انسان هنگامی تحقق پیدا می‌کند که آدمی از محدودیت‌های دنیوی و این‌جهانی خود فراتر می‌رود.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۳۹)

۱۱۶- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

خواست و اراده آدمی را مبدأ قانون‌گذاری می‌داند. ← اندیشه سیاسی لیبرال

نظام ارباب- رعیتی در غرب ← فئودالیسم

رفتارهای دنیوی، توجیه دینی می‌شد. ← قرون وسطی

از شعارهای معنوی استفاده می‌کردند و سکولاریسم عملی را دنبال می‌کردند. ← آباء کلیسا

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۷، ۵۲ و ۵۳)

۱۱۷- گزینه «۱»

(آزیتا بیرقی)

عبارت «من پروردگار برتر شما هستم.» ← پنهان‌سازی ابعاد دنیوی و خواسته‌های نفسانی افراد در قالب مفاهیم دینی

حقوق بشر ← پیامد اندیشه اومانستی و خواسته‌ها، عادات و تمایلات طبیعی آدمیان

سکولاریسم به معنای ← رویکرد دنیوی و صرفاً این‌جهانی به هستی است.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۳۸، ۴۰ و ۴۱)

۱۱۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

از جهت نظری، مسیحیت آمیخته با رویکردهای اساطیری شده و با قبول تثلیث از ابعاد عقلانی توحید دور ماند. از جهت عملی، مسیحیان و از جمله آباء کلیسا در تعامل با فرهنگ امپراتوری روم، به سوی نوعی دنیاگرایی گام برداشتند. آباء کلیسا در این مقطع، عملکرد دنیوی خود را تحت پوشش معنوی و دینی توجیه می‌کردند.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۳۹)

۱۱۹- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

فرهنگ اساطیری یونان و روم باستان، با غفلت از نگاه توحیدی به عالم، مراحل از توجه به عالم کثرت را بدون توجه به خداوند واحد طی کرده بود. در این فرهنگ خداوندگاران متکثر پرستیده می‌شوند.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۴۷ و ۴۹)

۱۲۰- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

آریوس، «عیسی را مخلوقی می‌دانست که خداوند به واسطه او جهان را آفریده است» و ماسدونیوس «لوهیت روح‌القدس را نمی‌پذیرفت.»

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه ۵۰)

جامعه‌شناسی (۱)**۱۲۱- گزینه «۱»**

(نگار غلامی)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تورم یک پدیده بسیار کلان است، اما سازمان بورس یک پدیده میانی است که به بزرگی اصل تورم نیست، سازمان بورس کشوری از یک جمعه‌بازار قطعاً بزرگ‌تر است.

گزینه «۲»: کتابخانه مدرسه ما یک پدیده خرد، کتابخانه ملی یک پدیده کلان و کتابخانه مرکزی تهران یک پدیده میانه است.

گزینه «۳»: امنیت یک پدیده کلان، پادگان یک پدیده میانه و سرباز یک پدیده خرد است.

گزینه «۴»: حقوق شهروندی یک پدیده کلان، قوانین یک شرکت یک پدیده میانه و بی‌توجهی کارمند به رئیس یک کنش اجتماعی است که خردترین پدیده اجتماعی است.

نکته: اندازه و دامنه یک پدیده اجتماعی، موضوعی نسبی است، یعنی یک پدیده می‌تواند در مقایسه با پدیده دیگر، خرد باشد و در مقایسه با پدیده دیگر کلان باشد.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۲۷)

۱۲۲- گزینه «۲»

(نگار غلامی)

نهادها در تمامی جهان‌های اجتماعی وجود دارند، ولی انواع و اشکال آن‌ها متفاوت با یکدیگر است.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۲۳- گزینه «۱»

(نگار غلامی)

کارت قرمز، بیانگر یک نماد در بازی فوتبال است و نمادها، از آشکارترین و سطحی‌ترین پدیده‌های اجتماعی هستند.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

۱۲۴- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

در نظام تعلیم و تربیت:

- دفتر، قلم، تخته‌سیاه و کلاس = نمادها

- برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. = هنجار

- دانایی بهتر از نادانی است. = ارزش

- انسان تربیت‌پذیر است. = عقیده

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۳۱)

۱۲۵- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

عقاید و ارزش‌ها در لایه‌های عمیق قرار می‌گیرند. عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی، عقاید کلانی بوده که بر آرمان‌ها و ارزش‌های «اجتماعی» تأثیر می‌گذارد. باور و اعتقادی که انسان نسبت به اصل جهان و جایگاه انسان در آن دارد و تفسیری که انسان از زندگی و مرگ خود دارد، عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی‌اند.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۳۰)

۱۲۶- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

انسان‌ها در برابر فرهنگی که از طریق آموزش و تربیت به آن‌ها منتقل می‌شود، فقط موجودی منفعل و پذیرنده نیستند، بلکه کنشگری فعال و تأثیرگذار نیز به حساب می‌آیند.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۵ و ۳۶)

۱۲۷- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

تغییرات هنجارها و نمادها مربوط به لایه‌های سطحی و تغییرات عقاید و ارزش‌ها مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی است و دلیل تفاوت همکاری اعضا و اجزای جهان اجتماعی انسان‌ها با موجودات دیگر این است که رفتار آن موجودات، ناآگاهانه یا غریزی است.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۵ و ۳۶)

۱۲۸- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

- تفاوت‌های درون یک جهان اجتماعی: تفاوت‌های مربوط به پدیده‌های سطحی (هنجارها، نمادها، کنش‌ها و رفتارها)
- تفاوت‌های میان جهان‌های اجتماعی: تفاوت‌های مربوط به لایه‌های عمیق (عقاید و ارزش‌ها)

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۳۶ و ۳۷)

۱۲۹- گزینه «۴»

(آزیتا بیرقی)

تفاوت‌هایی که به حوزه نمادها و هنجارها بازمی‌گردد، از نوع تفاوت میان جهان‌های اجتماعی مختلف نیست؛ بلکه از نوع تفاوت‌هایی است که در درون یک جهان اجتماعی پذیرفته می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۳۷)

۱۳۰- گزینه «۱»

(آزیتا بیرقی)

مطابق نظریه «جهان‌های اجتماعی در عرض هم»، هیچ فرهنگی نمی‌تواند با حفظ هویت خود، مسیر فرهنگ دیگر را ادامه دهد.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۳۹)

عربی زبان قرآن (۳) و (۱)

۱۳۱- گزینه «۲»

(پرویز وغان)

«صبر»: صبر کن (رد گزینه ۳) / «إِنَّ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا»: قطعاً (بی‌شک) وعده خدا حق است (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «اسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ»: برای گناهت آمرزش بخواه (طلب آموزش کن) (رد گزینه‌های ۱ و ۴)؛ دقت کنید «ذنب» مفرد است و باید مفرد ترجمه شود، همچنین «از خدا» در گزینه ۴، اضافی است و معادلی در آیه شریفه داده شده ندارد.

(ترجمه)

۱۳۲- گزینه «۳»

(سیره مهیا مؤمنی)

«حَبْرَتَنَا»: ما را متحیر کرد (رد گزینه ۱) / «تَنْتَنِينَ»: گمان می‌کنی / «أَنْ تَكُونَ»: که باشد (رد گزینه ۲) / «تلك الواقعة»: آن حادثه (رد گزینه ۴) / «فلمأ خيالياً»: یک فیلم خیالی، فیلمی خیالی (رد گزینه ۲)

(ترجمه)

۱۳۳- گزینه «۱»

(کاتلم غلامی)

«لاحظُ الناس»: مردم ملاحظه کردند (رد گزینه ۲) / «نهر قریتهم»: رودخانه روستای خود را (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «مُحَقَّقًا»: خشک (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «دعوا ربتهم»: پروردگار خود را خواندند (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «أَنْ يُثِيرَ»: برانگیزد (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «الغیوم»: ابرها (رد سایر گزینه‌ها؛ دقت کنید «الغیوم» جمع و معرفه است و باید به همین شکل نیز ترجمه شود).

(ترجمه)

۱۳۴- گزینه «۱»

(ولی برهمنی - ابهر)

«إذا قالَ»: هرگاه بگوید (رد گزینه ۳) / «يُغْرِقُكُمْ»: شما را پراکنده می‌کند (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «يُحَاوِلُ كَالْعَمَلَاءِ»: همچون مزدوران تلاش می‌کند (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «أَنْ يَبْعِدَ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ»: شما را از یکدیگر دور کند (رد سایر گزینه‌ها) / «غنه»: از او (رد گزینه‌های ۳ و ۴)
در گزینه «۴»، «از یکدیگر» مربوط به ترجمه بخش آخر جمله است که در جای اصلی خود به کار برده نشده است.

(ترجمه)

۱۳۵- گزینه «۳»

(ولی برهمنی - ابهر)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «قدرة» نکره است و به صورت (قدرتی) ترجمه می‌شود، در این گزینه «لای نفی جنس» نیز به کار رفته است و باید در ترجمه آن از (هیچ) استفاده شود.

گزینه «۲»: «ذلك بائع» به صورت (آن فروشنده‌ای است که) ترجمه می‌شود، در این گزینه «بضائع» نیز جمع است که مفرد ترجمه شده و نادرست است.

گزینه «۴»: «إنطوى» فعل ماضی است و همراه حرف «قد» به صورت ماضی نقلی (به هم پیچیده شده است) ترجمه می‌شود.

(ترجمه)

۱۳۶- گزینه «۱»

(کاتلم غلامی)

«به نام ...» ترجمه درستی برای فعل «تُسَمَّى» نامیده می‌شود نیست. همچنین «فارغ التحصیل می‌شوند» نادرست است، زیرا «تَخْرُجُ» بر وزن «تَفْعَلُ»، یک فعل ماضی از باب تَفَعَّل است و باید به صورت «فارغ التحصیل شدند» ترجمه شود.

(ترجمه)

۱۳۷- گزینه «۳»

(سیره مهیا مؤمنی)

«کاش»: لیت (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «فصل بهار»: فصل الربیع (رد گزینه ۲) / «کشور ما»: بلدنا (رد گزینه ۱)

(ترجمه)

۱۳۸- گزینه «۲»

(نوبر امسالی)

«صبح یکی از روزهای زمستانی»: صباح أحد الأيام الشتائية (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «علی و جواد یکدیگر را زدند»: (معادل عربی «یکدیگر را زدند» باید از باب تفاعل باشد، بنابراین فعل «تضارب» مناسب‌تر است) تضارب علی و جواد (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «در مدرسه»: فی المدرسة (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۱۳۹- گزینه «۲»

(ولی برهمنی - ابهر)

با توجه به معنای عبارت (مردم خفته‌اند؛ هرگاه بмирند بیدار می‌شوند) بیت گزینه «۲» به مفهوم آن نزدیک‌تر است.

(مفهوم)

۱۴۰- گزینه «۴»

(سیره مهیا مؤمنی)

«بترجم بشکل «الماضی الإستمراری» بسبب وجود «کان» صحیح است. دقت کنید «کان» + فعل مضارع» به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

(تلیل صرفی و اعراب)

۱۴۱- گزینه «۳»

(پرویز وغان)

در گزینه «۳»، «لیس له حرف زائد» نادرست است، زیرا فعل داده شده، مزید ثلاثی از باب إفعال است: له حرف زائد و من باب إفعال (أَنْكِرُ، يُنْكِرُ، إِنْكَار)

(تلیل صرفی و اعراب)

۱۴۲- گزینه «۲»

(پهروز وپان)

در گزینه «۲»، «مضافیه...» نادرست است، زیرا «مَرصُوص» صفت است و «بنیان» نیز موصوف آن است.

(تلیل صرخی و اعراب)

۱۴۳- گزینه «۴»

(سیره میا مؤمنی)

در گزینه «۴»، «یشکَلون» صحیح است. همچنین در عبارت داده شده، «العالم» نادرست است و به جای آن باید «العالم» بیاید. دقت کنید «العالم» به معنی «دانشمند، دانا» است، اما «العالم» به معنی «دنیا» می‌باشد.

(ضبط حرکات)

۱۴۴- گزینه «۳»

(پهروز وپان)

متضادها در گزینه «۳»: یشتی، بیع / الباع، المُشتری
کلمات متضاد در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ذکر، أنثی

گزینه «۲»: الطوبیلة و القصیرة

گزینه «۴»: الاجتماع و التفرق

(واژگان)

۱۴۵- گزینه «۲»

(سیره میا مؤمنی)

«تحوّل» ← باب تفعیل

*با توجه به «المصاعب» که فاعل است و جمع مکسر غیر انسان، متوجه می‌شویم که فعل «تحوّل» در این جمله از باب تفعیل و صیغه للغائبه است.

(قواعد فعل)

۱۴۶- گزینه «۴»

(کاظم غلامی)

در این گزینه، «أزلنا» و «نزل» هر دو فعل ماضی هستند: «به حقیقت آن را نازل کردیم و به حقیقت نازل شد.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: از مخاطب بودن فعل‌های «تعلّمون» و «تعلّمون» می‌فهمیم «تواضعوا» فعل امر است: «برای کسی که از او یاد می‌گیرید و برای آنکه او را آموزش می‌دهید، فروتنی کنید.»

گزینه «۲»: از معنای عبارت و وجود «یا أهل الكتاب»، می‌توان فهمید که «تعالوا» فعل امر است: «ای اهل کتاب بیایید به سوی سخنی یکسان میان ما و شما.»

گزینه «۳»: «اصبر» و «استغفر» فعل امر مخاطب هستند: «صبر کن زیرا وعده خداوند حق است و برای گناهت آموزش بخواه.»

(قواعد فعل)

۱۴۷- گزینه «۴»

(سیرممدعلی مرتضوی)

حرف مشبّه «ان» در ابتدای یک جمله جدید استفاده شده است، پس «ان» است و برای ایجاد ارتباط میان دو جمله نیامده است.

(انواع هملات)

۱۴۸- گزینه «۲»

(سیرممدعلی مرتضوی)

صورت سؤال، خبر حروف مشبّه بالفعل را می‌خواهد که از نظر نوع با بقیه متفاوت باشد. در گزینه «۲»، خبر «لیت» کلمه «فائز» است که یک اسم محسوب می‌شود، این در حالی است که خبر حروف مشبّه بالفعل در سایر گزینه‌ها، به ترتیب: «لا یعرفون»، «قد شفت» و «کنت» است که همگی فعل (جمله) هستند.

(انواع هملات)

۱۴۹- گزینه «۳»

(سیرممدعلی مرتضوی)

«لا» نفی جنس بر سر یک اسم نکره می‌آید و به صورت «هیچ... نیست» ترجمه می‌شود. در گزینه «۳»، حرف «لا» بر سر اسم نکره «زهرة» آمده و از نوع نفی جنس است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «لا» بر سر یک اسم نیامده و نمی‌تواند نفی جنس باشد.

گزینه‌های «۲و۳»: «لا» بر سر فعل مضارع آمده و از نوع نفی مضارع است.

(انواع هملات)

۱۵۰- گزینه «۴»

(ولی برقی - ابهر)

در جای خالی اول، به اسم حروف مشبّه بالفعل نیاز داریم و اسم این حروف باید منصوب باشد؛ بنابراین گزینه‌های «۲» و «۳» رد می‌شوند، چون «المستمعون» مرفوع با (واو) است. در جای خالی دوم، ضمیر متصل به «لکن» باید مفرد مذکر غایب باشد و با «المُتکلم» و فعل مفرد بعد از آن مطابقت کند؛ بنابراین تنها گزینه «۴» درست است.

(انواع هملات)

عربی زبان قرآن (۲)

۱۵۱- گزینه «۳»

(مرتضی کاظم شیروزی)

«لا تمشی»: (فعل نهی مخاطب) راه نرو (رد گزینه ۴) / «فی الأرض»: روی زمین / «مرحاً»: شادمانه، با ناز، با خودپسندی / «إن»: قطعاً، بی‌گمان / «لا یحب»: دوست ندارد (رد گزینه ۲) / «کل»: هر (اگر پس از «کل» اسم نکره بیاید، به صورت «هر» ترجمه می‌شود). (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «مختال»: خودپسند (رد گزینه ۲) / «فخور»: فخر فروش

(ترجمه)

۱۵۲- گزینه «۱»

(پهروز وپان)

«الاقتصاد»: صرفه‌جویی، صرفه‌جویی کردن (رد گزینه ۴) / «فی استیلاک الماء و الكهرباء»: در مصرف آب و برق (رد گزینه ۳) / «قضیة مهمّة»: مسئله مهمی، یک مسئله مهم / «لأن»: زیرا، چون / «الآخرین»: آیندگان (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «یحتاجون»: نیاز دارند / «إلهما»: به آن دو / «للتّمع»: برای بهره‌مندی (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «من الحیاة الفُضلی»: از زندگی بهتر (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۱۵۳- گزینه «۲»

(مرتضی کاظم شیروزی)

«تعلّم»: می‌داند (فعل مضارع است ← رد گزینه ۴) / «النّاس»: مردم (رد گزینه ۳) / «أن أفضل الأصدقاء»: که برترین دوستان / «أنفَعهم»: سودمندترین‌شان (رد گزینه ۱) / «لآخرین»: برای دیگران (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «اتخذ»: بگیر، برگزین (رد گزینه ۴) / «ألفاً منهم»: هزار تا از آنان (رد گزینه ۱)

(ترجمه)

۱۵۴- گزینه «۲»

(سیره میا مؤمنی)

«شعراؤنا الإیرانیون»: شاعران ایرانی ما / «استفاد... کثیراً...»: بسیار استفاده کرده‌اند.

(ترجمه)

عربی زبان قرآن (۱)

۱۶۱- گزینۀ «۲» (نور امساکي)
«أُنزِلناه»: آن را نازل کردیم (فرو فرستادیم) (رد گزینۀ ۴) / «نزل»: نازل شد (رد گزینۀ های ۱ و ۴). دقت شود واژه «پس» در گزینۀ «۳» اضافی است.
(ترجمه)

۱۶۲- گزینۀ «۲» (امیر رضایی رنپیر)
«حاول»: کوشیدند (رد گزینۀ ۳) / «أَنْ يُعَلِّمُوا»: یاد بدهند (رد گزینۀ های ۱ و ۴) / «علی أساس المنطق»: بر اساس منطق (رد گزینۀ ۳؛ این عبارت در جای نامناسبی در ترجمه آمده است.) / «أُكِّدُوا عليه»: بر آن تأکید کردند (رد گزینۀ ۳)
(ترجمه)

۱۶۳- گزینۀ «۳» (پیروز وپان)
«اللَّيْلَةَ الْمَاضِيَةَ»: شب گذشته، در شب گذشته / «لَاخِظْتَ»: ملاحظه کردم / «الْأَرْضَ مَفْرُوشَةً»: زمین را پوشیده (رد گزینۀ ۴؛ دقت کنید موصوف و صفت نیستند) / «بَعْدَ تَسَاقُطِهَا»: بعد بارش آن‌ها (رد گزینۀ ۲) / «مِنَ السَّمَاءِ أَلْتِي»: از آسمانی که / «كَأَنَّ مُلْتًا»: پُر شده بود (رد گزینۀ ۱) / «مِنَ الْغَيْومِ السُّوداءِ»: از ابرهای سیاه (رد گزینۀ ۲)
(ترجمه)

۱۶۴- گزینۀ «۱» (نور امساکي)
«أقدام» جمع مکتسر «قدم» است و باید به صورت «پاها» ترجمه شود.
(ترجمه)

۱۶۵- گزینۀ «۳» (سیرممرعلی مرتضوی)
«همه مردم باید»: (يَجِبُ) على كلِّ النَّاسِ (رد گزینۀ های ۱ و ۴) / «با یکدیگر»: مع بعضهم (رد گزینۀ ۴) / «مسالمت‌آمیز همزیستی کنند»: أَنْ يَتَعَايَشُوا تَعَايِشاً سَلْمِيّاً (رد گزینۀ ۲)
(ترجمه)

۱۶۶- گزینۀ «۳» (امیر رضایی رنپیر)
بررسی گزینۀ های دیگر:
گزینۀ «۱»: ماضی آن بر وزن «أَفْعَل» است، لذا «صَرَ» صحیح نیست.
گزینۀ «۲»: فعل مورد نظر یک حرف زائد دارد، نه دو حرف (توجه داشته باشید برای تعیین تعداد حروف زائد افعال مزید، به صیغۀ اول ماضی آن‌ها توجه می‌کنیم).
گزینۀ «۴»: «الْعُدوان» مفرد است لذا «لِلتَّائِبِيَّةِ» (مثنی) نادرست است.
(تحلیل صرفی و اعراب)

۱۶۷- گزینۀ «۴» (امیر رضایی رنپیر)
در گزینۀ «۴»، حرکت «يَتَعَلَّقُ» صحیح نیست؛ زیرا از فعل «تَعَلَّقَ - يَتَعَلَّقُ» و از باب تَفَعَّل گرفته شده است.
(ضبط حرکات)

۱۶۸- گزینۀ «۳» (مرتضی کاظم شیرووری)
«تَعَلَّمُوا» از باب تَفَعَّل و امر مخاطب است و مصدر آن «تَعَلَّمَ» است، نه «تَعَلَّمَ».
توجه: وزن‌های ماضی، مضارع، امر و مصدر دو باب «تَفَعَّل» و «تَفَعَّل» را به خاطر بسپارید.
(قواعد فعل)

۱۵۵- گزینۀ «۳» (سیره مهیا مؤمنی)
«گوینده»: الْمُتَكَلِّم (رد سایر گزینۀ ها) / «که عمل کند»: أَنْ يَعْمَلَ (رد سایر گزینۀ ها)
(ترجمه)

۱۵۶- گزینۀ «۴» (سیره مهیا مؤمنی)
مفهوم مشترک بیت گزینۀ «۴» و صورت سؤال: «تا سختی و محدودیت کاری را تحمل کنی، نتیجه مثبت آن را نمی‌توانی درک کنی.»
(مفهوم)

۱۵۷- گزینۀ «۱» (مرتضی کاظم شیرووری)
اسم جمع سالم مذکر در حالت رفع با علامت «وَن» می‌آید، بنابراین «الْمُؤَدَّبُونَ» نادرست است (صحیح: الْمُؤَدَّبُونَ، نون باید دارای حرکت فتحه باشد). همچنین در اسم جمع سالم مذکر، پیش از «يَن» باید حرکت کسره (ب) بیاید، پس «الْمُعَلِّمِينَ» نادرست است (صحیح: الْمُعَلِّمِينَ)
(ضبط حرکات)

۱۵۸- گزینۀ «۳» (سیرممرعلی مرتضوی)
صورت سؤال، اسم مبالغه‌ای را می‌خواهد که دلالت بر فراوانی صفت داشته باشد. در گزینۀ «۳»، «حَنَانَةٌ» (بسیار مهربان) اسم مبالغه است و فراوانی صفت را نیز بیان می‌کند.
در گزینۀ «۱»، «فِتَاخَةٌ» (در بازکن، نشان‌دهنده یک ابزار و وسیله)، در گزینۀ «۲»، «العَصَاة» (آبمیوه‌گیری، نشان‌دهنده یک ابزار و وسیله) و در گزینۀ «۴»، «غَوَاص» (نشان‌دهنده شغل و حرفه) هیچکدام دلالت بر فراوانی صفت ندارند.
(قواعد اسم)

۱۵۹- گزینۀ «۲» (مرتضی کاظم شیرووری)
دو کلمۀ «خیر» و «شَر» علاوه بر این که به معنای «خوبی» و «بدی» هستند، می‌توانند به معنای اسم تفضیل نیز بیایند؛ در این صورت، معمولاً بعد از آن حرف جر «مِن» است، یا به صورت «مُضَاف» واقع می‌شوند. توجه داشته باشید که فقط در گزینۀ «۲»، کلمۀ «أَحْسَن» مُضَاف واقع شده است؛ پس می‌توان کلمۀ «خیر» را به جای آن آورد: «أَنْتَ خَيْرٌ حَامِلٌ شَهْدٍ».
(قواعد اسم)

۱۶۰- گزینۀ «۱» (سیره مهیا مؤمنی)
در گزینۀ «۱»، فقط اسم فاعل ساخته شده از فعل مزید داریم: «الْمُتَكَلِّم»
بررسی سایر گزینۀ ها:
گزینۀ «۲»: «أَمْر» (اسم فاعل از فعل مجرد) و «مُخْلِصِينَ» (اسم فاعل از فعل مزید)
گزینۀ «۳»: «وَاحِد» (اسم فاعل از فعل مجرد) و «الْمُنْتَشِرَةَ» (اسم فاعل از فعل مزید)
گزینۀ «۴»: «السَّامِعِينَ» (اسم فاعل از فعل مجرد) و «مُجِيب» (اسم فاعل از فعل مزید)
(قواعد اسم)

۱۶۹- گزینه ۳»

(سیدمحمدر علی مرتضوی)

صورت سؤال، فعلی را می‌خواهد که به مفعول نیاز نداشته باشد؛ یعنی باید دنبال فعل لازم (ناگذر) بگردیم. در گزینه «۳»، «انبعث» (فرستاده شد) فعل باب انفعال است و فعل‌های این باب، همیشه لازم هستند.

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «ناجی» و «بسمع» متعدی هستند و به ترتیب «رب» و «صوت» مفعول آن‌ها هستند.

گزینه «۲»: «پريد» فعل متعدی و «التواصل» مفعول آن است.

گزینه «۴»: «أحدث» فعل متعدی و «إحدى» مفعول آن است.

(قواعد فعل)

۱۷۰- گزینه ۳»

(کتاب آبی)

«تکاتب» فعل مضارع در صیغه مفرد مؤنث غائب از باب «مفاعلة» است که مصدرش «مکاتبه» است. (ترجمه: این دانش آموز با دوستانش در آغاز سال جدید نامه‌نگاری می‌کند.)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «تعاشروا» معاشرت کنید، «تعاملوا»: معامله کنید، هر دو فعل امر در صیغه جمع مذكر مخاطب از باب «تفاعل» هستند و مصدرشان «تعاشر» و «تعامل» است.

گزینه «۲»: «تعارفنا»: با یکدیگر آشنا شدیم، فعل ماضی در صیغه متکلم مع‌الغیر از باب «تفاعل» و مصدرش «تعارف» است.

گزینه «۴»: «تعاون»: با همدیگر همکاری می‌کنیم، فعل مضارع در صیغه متکلم مع‌الغیر از باب «تفاعل» و مصدر آن «تعاون» است.

(قواعد فعل)

تاریخ و جغرافیا (۳)

۱۷۱- گزینه ۴»

(زهره دامپار)

عده‌ای از تاریخ‌نگاران سنتی، بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها همت داشتند. آن‌ها آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند و در این میان گاه با زبان تملق و مدح شاهان سخن گفته و بیش از آنکه مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند. سبک نگارش نیز در بسیاری موارد سخت است و تحلیل و تفسیر، کمتر در این آثار به چشم می‌خورد.

(تاریخ (۳)، تاریخ‌نگاری و منابع دوره معاصر، صفحه ۲)

۱۷۲- گزینه ۱»

(میلاد هوشیار)

یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی، خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسنده تاریخ ذوالقرنین است. او به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد؛ چنان‌که در این‌باره نوشته است: «تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند...».

(تاریخ (۳)، تاریخ‌نگاری و منابع دوره معاصر، صفحه ۵)

۱۷۳- گزینه ۲»

(میلاد هوشیار)

افغان‌ها به دلیل ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی و ناآشنایی با اصول کشورداری، نتوانستند حاکمیت مقتدری تشکیل دهند.

(تاریخ (۳)، تاریخ ایران در قرون پدیر و معاصر، صفحه ۱۶)

۱۷۴- گزینه ۳»

(علی‌محمد کریمی)

در دوره کریم‌خان زند هیئت‌هایی از فرانسه و انگلستان برای گرفتن امتیاز و ایجاد مراکز تجاری به ایران آمدند اما چون با او به توافق نرسیدند، گشایشی در روابط صورت نگرفت.

(تاریخ (۳)، تاریخ ایران در قرون پدیر و معاصر، صفحه ۲۱)

۱۷۵- گزینه ۴»

(میلاد هوشیار)

آرامش و ثبات سیاسی نسبی، کاهش مالیات‌ها، دربار کم‌تجمل و تلاش کریم‌خان برای تثبیت قیمت کالاها از جمله عوامل مؤثر در رونق اقتصادی دوره زندیه بود.

(تاریخ (۳)، ایران و جهان در آستانه دوره معاصر، صفحه ۲۲)

۱۷۶- گزینه ۴»

(فاطمه سقایی)

معیار و تعریف شهر کوچک و بزرگ و میزان جمعیت آن در کشورهای مختلف فرق می‌کند. پس از طراحی معیارهای رتبه‌بندی، تعداد شهرها یا روستاهایی که در هر طبقه وجود دارند، در جدول قرار می‌گیرد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۸)

۱۷۷- گزینه ۲»

(فاطمه سقایی)

در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آن‌ها مگالاپلیس می‌گویند. برخی، مگالاپلیس را منطقه ابرشهری نامیده‌اند.

به شهرهایی که به‌واسطه نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند، جهان‌شهر گفته می‌شود.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۱۳ و ۱۴)

۱۷۸- گزینه ۴»

(علیرضا رضایی)

در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر، به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۱۳ و ۱۴)

۱۷۹- گزینه ۱»

(فاطمه سقایی)

در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، به‌دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد. این مهاجرت تدریجی و طولانی‌مدت بوده و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۱۷)

۱۸۰- گزینه ۳»

(علیرضا رضایی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) با افزایش درآمدهای نفتی، تجهیزات و کارخانه‌ها به شهرها تخصیص یافت.
د) انهدام کشاورزی معلول طرح اصلاحات ارضی است.

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۱۹ و ۲۰)

تاریخ و جغرافیا (۱)

۱۸۱- گزینه ۲»

انسان‌های نخستین برای اینکه بتوانند به صورت گروهی به شکار بروند باید به گونه‌ای با هم ارتباط برقرار می‌کردند. به تدریج تا اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت و به حدی رسید که هنر نقاشی را برای نشان دادن احساس و اندیشه خود به کار گرفت. (تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه ۳۲)

۱۸۲- گزینه ۴»

(سیر علیرضا علویان)
یکی از اقدامات شی‌هوانگ‌تی تکمیل دیوار بزرگ چین بود. قسمت‌هایی از این دیوار در زمان فرمانروایان پیش از او برای جلوگیری از هجوم اقوام صحراگرد ساخته شده بودند. (تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه ۴۷)

۱۸۳- گزینه ۴»

(پواد میربلوکی)
یکی از اقدام‌های مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس بود. (تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه‌های ۴۸ و ۴۹)

۱۸۴- گزینه ۲»

(سیر علیرضا علویان)
طایفه‌های بیابانگردی که از دشت‌های اروپای شرقی به شبه‌جزیره یونان آمده بودند تحت تأثیر تمدن مینوسی، شهرهایی را بنا کردند که مهم‌ترین آن‌ها میسن نام داشت. به همین دلیل اولین دوره تمدن یونان را عصر میسنی می‌گویند. (تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه ۵۱)

۱۸۵- گزینه ۱»

(سیر علیرضا علویان)
برجسته‌ترین دستاورد هنری تمدن روم، در معماری و مجسمه‌سازی تبلور یافت. (تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه ۵۹)

۱۸۶- گزینه ۱»

(فاطمه سقایی)
محل دقیق هر پدیده یا مکان با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است. سایر گزینه‌ها به موقعیت نسبی ایران اشاره دارند. (جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۶)

۱۸۷- گزینه ۲»

(علیرضا رضایی)
مرز مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است و نشان می‌دهد سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد. (جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۱۹)

۱۸۸- گزینه ۴»

(آزاده میرزایی)
الف) منطقه کوهستانی تالش
ب) منطقه کوهستانی البرز
ج) منطقه کوهستانی البرز
د) منطقه کوهستانی تالش
ه) منطقه کوهستانی البرز
(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۲۴)

۱۸۹- گزینه ۴»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(زهره دامپار)
گزینه ۱: ارتفاع کوه‌ها در بعضی جاها کمتر و در برخی مناطق بیشتر است. گزینه ۲: ناهمواری‌های ایران بیشتر طی دوران اول تا سوم زمین‌شناسی پدید آمده است و پیدایش نهایی آن‌ها به اواخر دوران سوم زمین‌شناسی مربوط است. گزینه ۳: ناهمواری‌ها بعد از دوره کواترنر تحت تأثیر عوامل فرسایش تغییر شکل می‌یابند.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه‌های ۲۱ و ۲۲)

۱۹۰- گزینه ۳»

(علیرضا رضایی)
در استان‌های هرمزگان و جنوب استان سیستان و بلوچستان در فاصله ناهمواری‌های بشارگرد تا دریای عمان، چندین گل‌فشان وجود دارد که همانند چشمه‌های گلی می‌جوشد و معمولاً به شکل گنبدی یا مخروطی‌شکل و در برخی جاها به صورت حوضچه‌های مملو از آب و گل مشاهده می‌شوند. گل‌فشان‌ها به علت خروج گاز یا بخار آب از اعماق زمین به بالا می‌آیند.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۲۹)

تاریخ و جغرافیا (۲)

۱۹۱- گزینه ۲»

بررسی نادرستی سایر عبارات:

(سیر علیرضا علویان)
الف) یثرب از نظر اقتصادی، شهر ثروتمندی به شمار نمی‌رفت. ج) از لحاظ اعتقادی و دینی، اکثر اعضای قبیله‌های عرب ساکن شهر یثرب بت‌پرست بودند.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۹۲- گزینه ۲»

(پواد میربلوکی)
در نتیجه پیمان عقبه دوم، پایگاه امن و مطمئنی برای مسلمانان در یثرب به وجود آمد. به دنبال این پیمان، رسول خدا (ص) به مسلمانان فرمان داد که به یثرب هجرت کنند.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه ۳۳)

۱۹۳- گزینه ۳»

(علی‌ممد کریمی)
پس از پیمان صلح حدیبیه، حضرت محمد (ص) سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد.

مورخان سال نهم هجری را سال وفود یا سال اسلام آوردن قبیله‌ها نامیده‌اند.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه ۳۹)

۱۹۴- گزینه ۱»

(علی‌ممد کریمی)
شیعیان و پیروان امام علی (ع) که به علویان معروف بودند، به همراه موالی، مهم‌ترین گروه مخالفان حکومت اموی را تشکیل می‌دادند.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه ۵۹)

۱۹۵- گزینه ۴»

(علی‌ممد کریمی)
در میان خلفای اموی، عمر بن عبدالعزیز، هشتمین خلیفه این خاندان، شیوه‌ای متفاوت در حکومت پیش گرفت و به کتاب خدا و سنت پیامبر عمل کرد. او دستور داد فتوحات متوقف شود و از نومسلمانان جزیه گرفته نشود. او هم‌چنین دشنام‌گویی و اهانت به امام علی (ع) را که معاویه به اجبار رسم کرده بود منع کرد و فدک را به اهل بیت بازگرداند.

(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه ۵۹)

۱۹۶- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

در کم فشار، فشار هوا به سمت مرکز ناحیه کم می‌شود. هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد به سمت جایی که فشار کمتری دارد جریان می‌یابد و به این ترتیب، باد به وجود می‌آید.

(پغرافیا (۲)، نواهی طبیعی، صفحه ۲۴)

۱۹۷- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

مناطق خشک مناطقی هستند که کمبود بارش دارند. به‌علاوه، بارندگی در این مناطق نامنظم است؛ به‌طوری که ممکن است چند سال هیچ بارشی صورت نگیرد و یا منطقه به‌طور ناگهانی با رگبارهای کوتاه‌مدت مواجه شود.

(پغرافیا (۲)، نواهی طبیعی، صفحه ۳۲)

۱۹۸- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

وقتی بارش برف بیش از میزان ذوب آن در سال باشد، برف‌های اضافی طی سالیان دراز انباشته و متراکم می‌شوند و ضخامت آن‌ها افزایش می‌یابد و یخچال‌ها را پدید می‌آورند. معمولاً یخچال وقتی ضخامتش به ۶۰ تا ۱۰۰ متر رسید شروع به حرکت می‌کند.

(پغرافیا (۲)، نواهی طبیعی، صفحه ۴۵)

۱۹۹- گزینه «۴»

(آزاره میرزایی)

(الف) کلوت (یاردانگ)

(ب) چاله‌های بادی

(پ) تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه)

(پغرافیا (۲)، نواهی طبیعی، صفحه‌های ۴۷ و ۴۸)

۲۰۰- گزینه «۱»

(علیرضا رضایی)

(الف) فرسایش تراکمی

(ب) فرسایش کاوشی

(ج) فرسایش تراکمی

(پغرافیا (۲)، نواهی طبیعی، صفحه ۵۰)

فلسفه دوازدهم

۲۰۱- گزینه «۴»

(حسن صدری)

وجود و ماهیت دو مفهوم مختلف هستند (رد گزینه‌های ۲ و ۳) که در ذهن مغایرند و از یکدیگر جدا می‌شوند؛ اما در خارج این دو مصداق واحد دارند و برخلاف آب که از دو جزء مختلف (هیدروژن و اکسیژن) تشکیل شده است، وجود و ماهیت دو جزء خارجی از یک موجود نیستند (رد گزینه ۱). ذهن با نظر به یک موجود واحد، دو مفهوم را انتزاع می‌کند که یکی بیانگر چیستی و دیگری بیانگر هستی آن موجود است.

(فلسفه دوازدهم، هستی و چیستی، صفحه‌های ۲ تا ۴)

۲۰۲- گزینه «۴»

(فرهاد قاسمی‌نژاد)

وقتی در تعریف انسان می‌گوییم حیوان متفکر، مفهوم حیوان جزء مشترک مفهوم انسان است و مفهوم ناطق نیز جزء اختصاصی مفهوم انسان، و حیوان متفکر عین مفهوم انسان است (رد گزینه ۱). علاوه بر آن مخلوق و موجود بودن نه جزئی از مفهوم انسان هستند و نه عین مفهوم انسان (رد گزینه‌های ۲ و ۳). «مبحث مغایرت وجود و ماهیت».

(فلسفه دوازدهم، هستی و چیستی، صفحه‌های ۲ تا ۴)

۲۰۳- گزینه «۴»

(فرهاد قاسمی‌نژاد)

جسم بودن و مایع بودن ذاتی آب است. پس حمل اولی ذاتی است و نیازمند دلیل نیست.

رد گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: دارای سه زاویه برای مثلث ضروری است، ولی ذاتی نیست می‌توانیم بگوییم مثلث چون سه ضلعی است دارای سه زاویه است.

گزینه «۲»: حمل وجود بر خدا ضروری است، ولی نیازمند دلیل است. می‌دانیم فلاسفه با دلیل وجود خدا را اثبات می‌کنند.

گزینه «۳»: اول بودن برای عدد سه ضروری است، ولی ذاتی نیست؛ پس نیازمند دلیل است.

(فلسفه دوازدهم، هستی و چیستی، صفحه ۵)

۲۰۴- گزینه «۲»

(نیم پواهری)

حمل اولی ذاتی حملی است که در آن ذاتیات بر ذات حمل می‌گردند و محمول از زمره مفاهیمی است که بیانگر ذات و ماهیت موضوع است.

به عبارت دیگر تصور موضوع بدون آن محمول ممکن نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: لزوماً بین موضوع و محمول در حمل اولی ذاتی نسبت تساوی برقرار نیست. مثلاً قضیه «انسان حیوان است» حمل اولی ذاتی است.

گزینه «۳»: محمول ممکن است یک مفهوم ذاتی عام باشد که اختصاص به موضوع ندارد؛ مانند حمل مفهوم «شکل» بر «مثلث».

گزینه «۴»: هر قضیه ضروری و وجوبی‌ای حمل اولی ذاتی نیست. برای مثال حمل در قضیه «مثلث دارای سه زاویه است» ضروری است، اما مفهوم «دارای سه زاویه» از ذاتیات مثلث نیست و حمل اولی ذاتی نمی‌باشد.

(فلسفه دوازدهم، هستی و چیستی، صفحه ۵)

۲۰۵- گزینه «۴»

(نیم پواهری)

یکی از فیلسوفان بزرگ اروپا به نام توماس آکوئیناس که با فلسفه ابن‌سینا آشنا بود، اصل مغایرت وجود و ماهیت را در اروپا گسترش داد.

او همچون ابن‌سینا این نظر را پایه برهان‌های خود در خداشناسی قرار داد و زمینه‌ساز گفت‌وگوهای فراوانی در آنجا شد.

او که در قرن ۱۳ میلادی زندگی می‌کرد، فلسفه‌ای را در اروپا پایه‌گذاری نمود که بیشتر متکی به دیدگاه‌های ابن‌سینا و تا حدودی ابن‌رشد دیگر فیلسوف مسلمان بود.

(فلسفه دوازدهم، هستی و چیستی، صفحه‌های ۶ و ۷)

۲۰۶- گزینه «۳»

(هسین آفونری راهنمایی)

حمل نامی بر انسان ضروری است ← حمل جسم بر انسان هم ضروری است مابقی حمل‌ها ضروری نیست ← امکانی است.

(فلسفه دوازدهم، میان ممکنات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

منطق

۲۱۱- گزینه «۴»

(نیما پواهری)

مفهوم کلی مفهومی است که می‌توانیم مصادیق مختلف و متعددی برای آن فرض کنیم. حال این مابه‌ازاهای ذهنی ممکن است بی‌نهایت یا محدود باشند؛ ولی مفهومی که حتی در ذهن تنها یک مصداق بتوان برایش یافت جزئی محسوب می‌شود، نه کلی.

(منطق، مفهوم ۳ و مصداق، صفحه‌های ۲۰ و ۲۱)

۲۱۲- گزینه «۴»

(مسین آفونری راهنمایی)

نسبت مفهوم نامی (رشدکننده) با انسان: عموم و خصوص مطلق
نسبت مفهوم ناطق با موش: تباین

نکته: نسبت چهارگانه بین دو مفهوم کلی برقرار می‌شوند، نه بین مفهوم جزئی با کلی؛ پس آقای سعیدی با انسان و هم‌چنین ایران با تهران، نسبت چهارگانه ندارند.

(منطق، مفهوم ۳ و مصداق، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۲۱۳- گزینه «۳»

(سبا پعفرزاده صابری)

عبارت صورت سؤال اشاره به رابطه عموم و خصوص من‌وجه دارد که در آن هر یک از مفاهیم در برخی از مصادیق با مفهوم دیگر مشترک هستند و برخی دیگر نیز فقط در خود آن مفهوم موجود است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: دو دایره متداخل اشاره به رابطه عموم و خصوص مطلق دارد نه من‌وجه.

گزینه «۲»: مربوط به رابطه عموم و خصوص مطلق است که در آن تمامی مصادیق یک مفهوم در دیگری موجود است.

گزینه «۴»: دو دایره متقاطع با نسبت عموم و خصوص من‌وجه برقرار است. (منطق، مفهوم ۳ و مصداق، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۲۱۴- گزینه «۲»

(مسین صدری)

بین موارد مطرح شده در گزینه «۲» هیچ نسبتی از نسب چهارگانه مطرح نیست، چون نسبت‌های چهارگانه تنها میان مفاهیم کلی مطرح است، درحالی که «آبشار نیاگارا» مفهومی جزئی است. بین موارد مطرح شده در سایر گزینه‌ها، نسبت عموم و خصوص مطلق مطرح است.

(منطق، مفهوم ۳ و مصداق، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۲)

۲۱۵- گزینه «۱»

(نیما پواهری)

نسبت بین دو مفهوم موجود در صورت سؤال عموم و خصوص من‌وجه است. بعضی مفاهیم کلی هیچ مصداقی در خارج ندارد و بعضی مفاهیم کلی این‌گونه نیستند. بعضی مفاهیمی که در خارج مصداق ندارد، کلی هستند ولی برخی کلی نیستند (مثلاً رستم شاهنامه در عالم خارج مصداق ندارد ولی جزئی است).

در گزینه اول نیز نسبت عموم و خصوص من‌وجه دیده می‌شود. بعضی مفاهیم جزئی یک مصداق در خارج دارند ولی برخی مصداق ندارند (مثل رستم شاهنامه) بعضی مفاهیمی که یک مصداق خارجی دارند، جزئی هستند ولی بعضی کلی هستند (مثل خدا).

۲۰۷- گزینه «۲»

(مسین آفونری راهنمایی)

بین ممکن‌الوجود و ممتنع‌الوجود بالذات ← تباین برقرار است.
بین ممکن‌الوجود و واجب‌الوجود بالغير ← عموم خصوص مطلق برقرار است، زیرا هر واجب‌الوجود بالغيری ذاتاً ممکن‌الوجود بالذات است.
(فلسفه دوازدهم، بیان ممکنات، صفحه‌های ۱۰ تا ۱۲)

۲۰۸- گزینه «۴»

(فرهار قاسمی نزار)

حمل محمول بر موضوع در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» ضروری است؛ ولی در گزینه «۴» معدوم بودن و یا معدوم نبودن برای انسان امکانی است.
(فلسفه دوازدهم، بیان ممکنات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۲۰۹- گزینه «۳»

(نیما پواهری)

مفهومی که در جهان خارج وجود دارد و مابه‌ازای واقعی دارد ممکن است واجب بالذات یا واجب بالغير (یا همان ممکن بالذاتی که وجود یافته) باشد. در گزینه‌هایی از تست که قید احتمالاً ذکر شده است؛ پس باید هر گزینه‌ای که بیانگر یکی از این دو دسته است را صحیح بگیریم. گزینه اول درباره واجب بالذات صحیح است و گزینه‌های دوم و چهارم درباره واجب بالغير صحیح هستند.

اما گزینه سوم گفته که ذات آن هیچ‌وقت ممکن نیست نسبت به عدم (یا حتی وجود) امکانی باشد. در حالی که می‌دانیم واجب‌الغير ذاتش همواره ممکن است و ذاتش را اگر در نظر بگیریم همواره نسبت به وجود و عدم امکانی و لا اقتضاء است. پس گزینه سوم در بردارنده عبارت نادرستی می‌باشد.

(فلسفه دوازدهم، بیان ممکنات، صفحه‌های ۱۱ و ۱۲)

۲۱۰- گزینه «۳»

(سبا پعفرزاده صابری)

باید به دنبال مفهیمی باشیم که به ترتیب وجود و عدم برایشان ضروری و وجوبی باشد.

قضایای «واجب‌الوجود بالذات موجود است» و «شریک‌الباری (شریک خدا) معدوم است» از جمله قضایای ضروری می‌باشند.

چرا که عقل نسبت به کذب آن‌ها امتناع دارد و صدق‌شان اجتناب‌ناپذیر است.

علت رد سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: امکانی - امکانی

دقت شود که مفاهیم خیالی مانند دیو سه سر، سیمرغ، کوه طلا، دریای جیوه، سیمرغ و ... با اینکه وجود ندارند اما ممتنع‌الوجود بالذات نیستند بلکه رابطه امکانی با وجود داشته و ممتنع‌الوجود بالغيراند.

گزینه «۲»: امکانی - امتناعی

ذاتی که وجوب یافته دیگر معدوم نیست پس معدوم بودن برای واجب‌الوجود بالغير امتناعی هست و اگر معدوم شود آنگاه ممتنع‌الوجود بالغير می‌شود.

گزینه «۴»: وجوبی - امکانی

(فلسفه دوازدهم، بیان ممکنات، صفحه‌های ۱۰ تا ۱۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: برای هر مفهومی جزئی‌ای نمی‌توان مصادیق متعدد فرض کرد و هر مفهومی که نتوان برایش مصادیق متعدد فرض کرد جزئی است. پس نسبت تساوی برقرار است.

گزینه ۳: نسبت تباین برقرار است. زیرا هر مفهوم کلی دست کم در ذهن دارای چند مصداق است نه فاقد آن!

گزینه ۴: نسبت عموم و خصوص مطلق برقرار است؛ زیرا فقط بعضی مفاهیم کلی مصادیق متعدد یا بی‌نهایت در خارج دارند، ولی هر مفهومی که چنین است، مفهوم کلی است.

(منطق، مفهوم و مصداق، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۳)

۲۱۶- گزینه ۱»

(فردر قاسمی نژاد)

مناسب‌ترین تعریف برای مفاهیم جزئی، تعریف لغوی است.

مثال: کوه دماوند: نام کوهی در شمال شرقی تهران (تعریف لغوی).

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۳)

۲۱۷- گزینه ۱»

(حسن صدیقی)

تعریف «مربع» از آن جهت که به «ریشه» و ساختار لغوی مربع اشاره کرده است، تعریف لفظی یا لغوی است.

تعریف «پیامبر» به دلیل اشاره به مفهوم عام (شخصی برگزیده) و مفهوم خاص (ارائه‌دهنده معجزه)، تعریف مفهومی است و با اشاره به یک مصداق تعریف مصداقی هم انجام داده است. پس یک تعریف ترکیبی به‌شمار می‌رود.

تعریف «مستطیل» به دلیل اشاره به مفهوم عام (شکل) و مفهوم خاص (دارای چهار زاویه)، تعریف مفهومی است. اما این تعریف دارای اشکال است و مانع نیست، زیرا اشکال دیگر غیر از مستطیل را هم در برمی‌گیرد.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۳)

۲۱۸- گزینه ۳»

(نیم پوهاری)

در تعریف اول از آرایه ادبی استعاره استفاده شده است که معنای آشکار و روشنی ندارد. بنابراین تعریف ما فاقد شرط «واضح بودن» است. تعریف دوم نه جامع است نه مانع. هر آزمونی بر مبنای درصد نیست و هر تحلیل داده‌ای آزمون نیست و ممکن است نظرسنجی یا آمارگیری باشد. در تعریف دوم واژه «طلا» با بیان دیگری به صورت «زر» در تعریف تکرار شده است و حتماً این تکرار نیز از مصادیق «دوری بودن» تعریف محسوب می‌شود.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ و ۳۵)

۲۱۹- گزینه ۳»

(فردر قاسمی نژاد)

این تعریف شامل لوزی هم می‌شود پس مانع نیست.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۶)

۲۲۰- گزینه ۱»

(نیم پوهاری)

هر فلزی عنصر رسانای الکتریسته است ولی هر رسانای الکتریسته‌ای فلز نیست (بعضی نافلزها مثل گرافیت رسانا هستند). بنابراین تعریف ارائه‌شده «جامع است ولی مانع نیست». به اصطلاح دیگر تعریف ما اعم (عام‌تر) از مفهومی است که قصد تعریفش را داریم ولی اخص (خاص‌تر) نیست و مفهوم مجهول تماماً در دل آن قرار می‌گیرد. بنابراین بین مجهول و تعریف ما نسبت عموم و خصوص مطلق (با عام بودن تعریف) برقرار است.

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه ۳۵)

فلسفه یازدهم

۲۲۱- گزینه ۲»

(سبا پعفرزاده صابری)

ما با همین باورها زندگی می‌کنیم و براساس آن‌ها تصمیم می‌گیریم و عمل می‌نماییم. شاید دلایل برخی از این باورها را بدانیم و برای برخی هم دلیلی نداشته باشیم و صرفاً طبق عادت آن‌ها را قبول کرده باشیم. اگر ما اطرافیان خود را زیر نظر بگیریم، می‌توانیم از حرف‌هایی که می‌زنند یا رفتارهایی که دارند، (حیطه عملی) برخی از ریشه‌های فکری آنان را کشف کنیم و بدانیم که آن‌ها چه عقیده و طرز فکری دارند (حیطه نظری). باورها علت و اعمال افراد معلول آن‌ها می‌باشند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: هر یک از ما باورهایی درباره جهان، انسان، مرگ، عدالت، زیبایی و نظایر آن داریم که گاه با باورهای دیگران یکسان است و گاهی هم متفاوت و مختلف (باورها الزاماً خاص افراد نیستند بلکه ممکن است مشترک باشند) گزینه ۳: آزاداندیشی و داشتن شخصیتی مستقل نتیجه و معلول بررسی مبنای باورها است (نه علت آن!)

گزینه ۴: اگر بتوانیم طرز فکرها و عقیده آن‌ها را خوب تحلیل کنیم، می‌توانیم حدس بزنیم که آن‌ها در زندگی خود به دنبال چه اهدافی هستند و زندگی برای آنان چه معنایی دارد. (پس بررسی حرف‌ها و اعمال اطرافیان علت غیرمستقیم برای شناسایی اهداف و معنای زندگی است.) علاوه بر آن ما صرفاً حدس می‌زنیم پس علت قطعی نیست.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه ۲۱)

۲۲۲- گزینه ۳»

(سبا پعفرزاده صابری)

فیلسوفان می‌کوشند نمونه‌هایی از مغالطه‌های فلسفی را جهت عبرت گرفتن دیگران، (هدف) نشان دهند؛ چرا که برخی افراد گاهی بدون اینکه دقت کنند، در زندگی خود، باوری را که مبنای آن یک مغالطه است، پذیرفته و براساس آن تصمیم می‌گیرند و عمل می‌کنند. (دلیل و علت)

نکات مهم درسی:

کلیدواژه «جهت» نشان‌دهنده هدف و کلیدواژه «چراکه» دلالت بر علت دارد. پس به عبارات و جملات پس از آن دقت شود.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۲۲۳- گزینه ۳»

(نیم پوهاری)

فیلسوفان با «کاستن از مغالطات» فهم درستی از حقایق چه در عالم هستی و چه در مسائل بنیادین زندگی ارائه می‌دهند. هیچ‌کس نمی‌تواند کاملاً از مغالطات مصون و مبرا باشد و چنین گفته شود که می‌توان آن‌ها را از بین برد.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۲۲۴- گزینه ۴»

(نیم پوهاری)

استقامت و پایداری متفکران حق طلب و دلسوز، بالاخره مؤثر واقع می‌شود و باطل بودن آن افکار و عقاید، با درخشش حقیقت، به تدریج نمایان می‌گردد و بسیاری از مردم عقاید باطل خود را کنار می‌گذارند و به حقیقت رو می‌آورند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: برخی از افراد گاهی بدون این که دقت کنند، در زندگی خود باوری را که مبنای آن یک مغالطه است، پذیرفته و براساس آن تصمیم می‌گیرند و عمل می‌کنند.

گزینه «۲»: عموم مردم درباره بنیادی‌ترین مسائل فلسفی می‌اندیشند و نظر می‌دهند، اما عموم مردم به ریشه باورهای خود و بررسی دلایل درستی و نادرستی آن‌ها ناائل نمی‌شوند.

گزینه «۳»: در بسیاری از مواقع، افراد یک جامعه افکار و عقایدی را می‌پذیرند که پشتوانه عقلی و منطقی محکمی ندارند.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۲۲۵- گزینه «۳»

(حسن صدیقی)

فیلسوف واقعی هیچ سخنی را «بدون دلیل» نمی‌پذیرد، یعنی ابتدا فیلسوف درباره استدلال‌ها می‌اندیشد و در صورت درستی آن‌ها، آن سخن را می‌پذیرد، اما ممکن است کاشف این سخن خود فیلسوف نباشد. لزومی ندارد تمام اندیشه‌های یک فیلسوف تازه و نو باشند. وجه تمایز فیلسوف با افراد دیگر این است که فیلسوف بدون تأمل و تعمق در یک سخن و صرفاً به دلیل عادت، آن را درست نمی‌پندارد.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۲ تا ۲۴)

۲۲۶- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

از نظر افلاطون شناخت امری تدریجی است و اگر به صورت ناگهانی با آن مواجه شویم موفق نخواهیم بود.

(فلسفه یازدهم، فلسفه و زندگی، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵)

۲۲۷- گزینه «۴»

(سبا بعفرزاده صابری)

بی‌تردید هر جا که تمدنی شکل گرفته کسانی هم بوده‌اند که درباره اساسی‌ترین مسئله‌های هستی و زندگی بشر می‌اندیشیده و سخن می‌گفته‌اند، گرچه آثار مکتوبی از آنان به ما نرسیده باشد و ما اطلاعی از آن اندیشه‌ها و سخن‌ها نداشته باشیم. پس آگاهی از وجود این اندیشه‌ها لزوماً وابسته به آثار مکتوب نیست و می‌توان بدون وجود آن نیز چنین نتیجه‌ای گرفت.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: این حکیمان اندکی پیش از فیلسوفان دوره یونان باستان و برخی نیز همزمان و پس از آنان می‌زیسته‌اند.

گزینه «۲»: همین قدر می‌دانیم که تمدن‌های قدیم‌تر و ساده‌تر، مقدمه و پلکان شکل‌گیری تمدن‌های جدیدتر بوده‌اند و دستاوردهای آن‌ها به تمدن‌های جدیدتر منتقل شده است.

گزینه «۳»: اطلاعات امروز ما به هیچ وجه نمی‌تواند تاریخ دقیقی از آغاز فلسفه ارائه دهد؛ ما تنها می‌توانیم براساس آثار باقی‌مانده، گزارشی اجمالی از دورترین اندیشه‌های فلسفی ارائه کنیم، نه از آغاز فلسفه.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)

۲۲۸- گزینه «۳»

(حسین آفوندری راهنمایی)

تالس همچون سایر اندیشمندان زمان خود به دنبال تبیین مبدأ دگرگونی‌های طبیعی بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

تاریخ تولد و وفاتش مشخص نیست. / اندیشه از او بر جای مانده اما همه اندیشه‌های او به دست ما نرسیده است.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۱)

۲۲۹- گزینه «۲»

(حسین آفوندری راهنمایی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این گزاره مربوط به پارمنیدس است.

گزینه «۳»: برعکس گفته آمده است.

گزینه «۴»: فیثاغورس برای اولین بار به کار برد.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۳۱، ۳۲ و ۳۴)

۲۳۰- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

سوفیست‌ها اساساً حقیقت را انکار می‌کردند و به دنبال آن نبودند.

فن سخنوری و مغالطه از منظر سوفیست‌ها ابزاری برای غلبه بر رقیب بود؛ نه رسیدن به حقیقت.

(فلسفه یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۴)

منطق**۲۳۱- گزینه «۴»**

(علیرضا نصیری)

نسبت‌های چهارگانه، نسبت مصادیق دو مفهوم را با یکدیگر مشخص می‌کنند نه نسبت خود مفاهیم را. مثلاً مفهوم «داغ» و «ستاره» را در نظر بگیرید. هر ستاره‌ای داغ است، اما هر داغی ستاره نیست. بنابراین نسبت مفهوم داغ و ستاره عموم و خصوص مطلق است، اما از نظر مفهومی، ستاره نه جزء مفهومی داغ بودن است و نه کل آن را در بر دارد؛ بلکه این دو مفهوم به جز در مصادیق، ربط دیگری به هم ندارند. گزینه «۳» شرط لازم هست اما کافی نیست، چون چه بسا نسبت دو مفهوم تساوی باشد. در آن صورت مفاهیم هیچ مصداق اضافه‌تری از هم ندارند. اما اگر یک مفهوم تمام مصادیق دیگری به علاوه حداقل یک مصداق اضافه‌تر را در بر داشته باشد با قطعیت می‌توان گفت که نسبت آن‌ها عموم و خصوص مطلق است.

(منطق، مفهومی و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

۲۳۲- گزینه «۳»

(کتاب آبی)

اگر بین دو مفهوم «الف و ب» رابطه عموم و خصوص مطلق (با عام بودن ب) برقرار باشد، پس «هر الف ب است»؛ اما نمی‌توان گفت «هر ب الف است»، بلکه «بعضی ب الف است» و «بعضی ب الف نیست».

(منطق، مفهومی و مصداق، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳)

۲۳۳- گزینه «۳»

(علیرضا نصیری)

مفهوم حیوان با انسان نسبت عموم و خصوص مطلق می‌سازد چون هر انسانی حیوان است، اما بعضی حیوان‌ها انسان نیستند. سقراط یک مفهوم جزئی است چون نام خاص یک شخص به حساب می‌آید؛ بنابراین اصلاً نمی‌توان برای این دو مفهوم نسبتی از نسبت‌های چهارگانه قائل شد. نسبت ساکن آسیا با انسان عموم و خصوص من وجه است؛ چون برخی انسان‌ها

دست کم معنی اسطقس را به خوبی می‌دانست، در آن صورت این تعریف برای او درست می‌بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: این تعریف جامع نیست، چون بقیه انواع مثلث که زوایایی غیر ۶۰ دارند را در بر نمی‌گیرد.

گزینه «۳»: این تعریف مانع نیست، چون علاوه بر حیوانات شامل اجسام دیگری که حرکت می‌کنند نیز می‌شود. مانند ماشین، هواپیما و ...

گزینه «۴»: این دو بیت بیانگر یک تعریف دوری هستند که در آن یک چیز با خودش تعریف می‌شود. به این صورت که فرد می‌گوید چیزی که در کوزه است همان است که من خوردم و آنچه من خوردم همان است که در کوزه است.

(منطق، اقسام ۳ و شرایط تعریف، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۶)

۲۳۸- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

از آنجایی که در گزینه «۲» در تعریف تهران، گفته شده «نام» شهری که پایتخت ایران است؛ پس این تعریف ناظر به لفظ تهران است و تعریف لغوی است.

(منطق، اقسام ۳ و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۲۳۹- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

در صورت سؤال گفته شده که تعریف اول جامع است و در مورد مانع بودن یا نبودن آن اطلاعی نداریم. تعریف دوم را نیز می‌دانیم که مانع نیست، اما در مورد جامعیت آن اطلاعی نداریم. گزینه «۱» نمی‌تواند درست باشد چون ممکن است حالتی را متصور شویم که در آن تعریف دوم جامع نباشد، در نتیجه برخی مصادیق تعریف اول - که جامع است - را در بر نگیرد و در همچنین حالتی نسبت بین آن‌ها عموم و خصوص من وجه خواهد بود، در نتیجه با قطعیت نمی‌توان گفت که نسبتشان همواره عموم و خصوص مطلق است. گزینه «۲» نیز نمی‌تواند جواب قطعی باشد؛ چون ممکن است در حالتی رابطه بین این دو تعریف عموم و خصوص مطلق بشود و من وجه نباشد. گزینه «۳» جواب قطعی نیست، چون همچنان این امکان که تعاریف مورد نظر حالتی غیر از نسبت‌های مذکور در گزینه «۳» داشته باشند؛ وجود دارد. بنابراین نتیجه می‌گیریم که این دو تعریف با توجه به شرایطشان، نسبت‌های متفاوتی با یکدیگر خواهند داشت و نمی‌شود نسبت قطعی برای آن‌ها تعیین کرد.

(منطق، اقسام ۳ و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۶)

۲۴۰- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

اگر بین مصادیق مفهومی که می‌خواهیم تعریف کنیم و مصادیقی که تعریفمان پوشش می‌دهد رابطه عموم و خصوص مطلق برقرار باشد تعریفمان جامع است نه مانع. اگر تعریفمان اعم باشد (یعنی دایره بزرگتر تعریف باشد و دایره کوچک‌تر مفهوم تعریف‌شده) و برای این که رابطه عموم و خصوص من وجه برقرار باشد، تعریف باید حتماً بی‌ربط نباشد. چون در این حالت نسبت مصادیق تبیین است.

(منطق، ترکیبی، صفحه‌های ۲۱ تا ۲۳ و ۳۵)

ساکن آسیا هستند و برخی نیستند، از طرفی برخی از ساکنان آسیا انسان هستند و برخی دیگر نیستند (مانند حیوانات دیگر) در نتیجه نسبت آن‌ها عموم و خصوص من وجه است. دست راست انسان نیز یکی اعضای بدن انسان است و نه هیچ دست راستی انسان است و نه هیچ انسانی دست راست است در نتیجه رابطه آن‌ها تبیین است.

نکته: دست راست در این سؤال با دلالت مطابقی خودش به کار رفته است. دلالت التزامی این عبارت برابر است با وزیر و مشاور. به عنوان مثال منظور از دست راست پادشاه، وزیر یا مشاور یا معتمد او می‌باشد.

تکلیف: رابطه کل با اجزا و زیرمجموعه‌هایش لزوماً عموم و خصوص مطلق نیست.

(منطق، مفهوم ۳ و مصداق، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۶)

۲۳۴- گزینه «۱»

(نیما بواهری)

مفهومی که مصادیق بی‌نهایت در خارج دارد حتماً کلی است، اما مفهومی که هیچ مصداقی در خارج ندارد می‌تواند کلی باشد (مانند سیمرغ) یا جزئی باشد (مانند رستم شاهنامه).

بر همین مبنا شاید بگویید که بین آن‌ها عموم و خصوص من وجه برقرار است. اما دقت کنید این دو مورد دو دسته کاملاً جدا و متفاوت از مفاهیم کلی و جزئی را بیان می‌کنند. هیچ مفهومی که بی‌نهایت مصداق خارجی دارد مفهومی نیست که مصداق ندارد و بالعکس. پس نسبت تبیین برقرار است.

(منطق، مفهوم ۳ و مصداق، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۶)

۲۳۵- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

انطباق بر یک مورد خاص، از ویژگی‌های یک مفهوم جزئی است.

(منطق، مفهوم ۳ و مصداق، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۳)

۲۳۶- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

گزینه‌های اول تا سوم همگی تعریفی لفظی از مفاهیم مورد نظر ارائه می‌دهند؛ درحالی که گزینه چهارم تعریفی ترکیبی از مفهومی و مصداقی ارائه می‌دهد.

توضیح نکات درسی:

هر تعریفی که در آن به حیطة الفاظ مانند، فعل یا مصدر یا اسم بودن مفاهیم پرداخته شد، لزوماً تعریفی لفظی پدید نمی‌آورد. به عنوان مثال در تعریف بالا، کلمه بودن مفهوم مشترک فعل با دیگر موارد است و دلالت بر وقوع حالت یا انجام کاری داشتن در زمان، مفهوم اختصاصی آن است که تعریفی مفهومی پدیدآورده است نه لفظی.

(منطق، اقسام ۳ و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ تا ۳۳)

۲۳۷- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

یکی از شرایط صحیح بودن تعریف، واضح بودن آن است که عدم استفاده از لغات نامأنوس برای مخاطب و پرهیز از استعاره و مجاز و کنایه را شامل می‌شود. بنابراین ما نباید از لغاتی که برای شنونده دشوارترند در تعریف استفاده کنیم. بنابراین تعریف گزینه «۱» برای مخاطبی که هیچ درکی از واژه اسطقس - که معادل یونانی عنصر است - ندارد اشتباه است چون از واژه نامأنوسی در آن استفاده شده؛ اما اگر کسی به زبان یونانی مسلط بود یا

ریاضی و آمار (۳)

(علیرضا عبیدی)

۲۴۵- گزینه «۲»

چون $a_3 = -7$ و $a_2 = -3$ است، پس:

$$d = \frac{-7 - (-3)}{3 - 2} = -4, a_1 = -3 + 4 = 1$$

$$a_4 = a_1 + 3d$$

$$\begin{cases} a_4 = 1 + 3(-4) = 1 - 12 = -11 \\ a_{11} = 1 + 10(-4) = 1 - 40 = -39 \end{cases}$$

$$a_4 + a_{11} = -39 - 11 = -50$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

(امیر محمودیان)

۲۴۶- گزینه «۳»

در دنباله حسابی اگر a و b و c به ترتیب سه جمله متوالی باشند، رابطه $a + c = 2b$ برقرار است. بنابراین:

$$2x + 1 + 3x^2 - 2 = 2 \times 16$$

معادله درجه ۲ را به روش Δ حل می‌کنیم:

$$\Rightarrow 3x^2 + 2x - 33 = 0$$

$$\Delta = 2^2 - 4(3)(-33) = 400 \Rightarrow x = \frac{-2 \pm \sqrt{400}}{6}$$

$$x = \frac{-2 \pm 20}{6} \Rightarrow \begin{cases} x = \frac{-11}{3} \\ x = 3 \end{cases}$$

$x = 3$ قابل قبول است، زیرا $x > 0$ است. با جایگذاری $x = 3$ دنباله به صورت زیر خواهد شد:

$$2 \times 3 + 1, 16, 3 \times 3^2 - 2, y - 2, \dots \Rightarrow 7, 16, 25, y - 2$$

$$\Rightarrow 16 + y - 2 = 25 \times 2 \Rightarrow y = 36$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

(ابوالفضل بهاری)

۲۴۷- گزینه «۳»

دنباله‌ها را ادامه می‌دهیم تا به دومین جمله مشترک برسیم:

$$\left. \begin{aligned} -6, -2, 2, 6, 10, 14, 18, 22 \Rightarrow d_1 = 4 \\ 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22 \Rightarrow d_2 = 3 \end{aligned} \right\} d_3 (\text{مشترک}) = 22 - 10 = 12$$

جمله پنجاهم دنباله اول را به دست می‌آوریم:

$$a_{50} = a_1 + 49d \Rightarrow -6 + 49(4) = 190$$

حال باید ببینیم چند جمله از دنباله مشترک، کوچکتر یا مساوی ۱۹۰ است:

$$t_n \leq 190 \Rightarrow t_1 + (n-1)d_3 \leq 190 \Rightarrow 10 + (n-1)12 \leq 190$$

$$\Rightarrow 10 + 12n - 12 \leq 190 \Rightarrow 12n \leq 192 \Rightarrow n \leq 16$$

پس ۱۶ جمله دنباله مشترک، کوچکتر یا مساوی ۱۹۰ است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۲۴۱- گزینه «۲»

(مهمر بگیری)

$$2y = 4x - 6 \Rightarrow y = 2x - 3$$

شیب خط همان اختلاف مشترک جملات دنباله است. بنابراین: $d = 2$

در این مسئله برای به دست آوردن جمله سوم کافی است در معادله خط

$$\xrightarrow{x=3} y = 2 \times 3 - 3 = 3 \Rightarrow a_3 = 3 \quad \text{قرار دهیم:}$$

$$\Rightarrow d + a_3 = 2 + 3 = 5$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۷)

۲۴۲- گزینه «۲»

(امیر زراغوز)

با توجه به نمودار داریم:

$$\begin{cases} a_2 = 3 \Rightarrow a_1 + d = 3 \\ a_4 = 9 \Rightarrow a_1 + 3d = 9 \end{cases} \Rightarrow 2d = 6 \Rightarrow d = 3$$

$$\Rightarrow a_5 = a_4 + d = 9 + 3 = 12$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۷)

۲۴۳- گزینه «۴»

(رفیع مشتاق‌نظم)

ابتدا اختلاف مشترک جملات را به دست می‌آوریم:

$$d = \frac{b-a}{n+1} \Rightarrow d = \frac{1396 - 1300}{5+1} = \frac{96}{6} = 16$$

بنابراین اعداد برابرند با:

$$1300, 1316, 1332, 1348, 1364, 1380, 1396$$

از بین ۵ عدد مذکور، عدد بزرگ‌تر برابر است با: ۱۳۸۰.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۷ و ۷۱)

۲۴۴- گزینه «۲»

(کوروش شاه‌منصوریان)

جمله عمومی دنباله حسابی $a_n = a_1 + (n-1)d$ است.

$$a_6 = a_1 + 5d$$

$$a_{10} = a_1 + 9d$$

$$a_6 + a_{10} = 2a_1 + 14d = 2(a_1 + 7d) = 2a_8$$

$$11 + 19 = 2(a_8) \Rightarrow a_8 = 15$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

علوم و فنون ادبی (۳)

(سیرمهر هاشمی)

۲۵۱- گزینه «۳»

نویسندگان آثار صورت سؤال و گزینه «۳»، به ترتیب سید علی موسوی گرمارودی، محمدعلی جمالزاده، سیمین دانشور، احمد محمود و سید مهدی شجاعی هستند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «خسی در میقات» اثر جلال آل احمد، «از آسمان سبز» اثر سلمان هراتی و «سفر ششم» اثر علی مؤذنی است.

گزینه «۲»: «تنفس صبح» از قیصر امین پور و «سه‌تار» اثر جلال آل احمد است.

گزینه «۴»: «آینه‌های ناگهان» از قیصر امین پور است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۴، ۷۷، ۷۸ و ۸۰)

(یاسین مهریان)

۲۵۲- گزینه «۴»

زبان شعر این دوره نیز تغییر می‌کند؛ یعنی روح حماسی اشعار دوران مقاومت که با موجی از عرفان آمیخته شده است، موجب تحول و دگرگونی زبان و محتوای شعر می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۷۵ تا ۷۷)

(یاسین مهریان)

۲۵۳- گزینه «۴»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «آی آدم‌ها» را در اولین کنگره نویسندگان و شاعران خواند.

گزینه «۲»: شکل‌گیری «شعر نو تغزلی»، مربوط به دوره دوم است و در دوره سوم، این جریان به مسیر خود ادامه داد و توسط حکومت تقویت شد.

گزینه «۳»: رواج جریان «سمبولیسم اجتماعی» مربوط به دوره سوم است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

(سیدعلیرضا امیری)

۲۵۴- گزینه «۱»

ایهام تناسب: کنار: ۱- پهلو ۲- ساحل که در این معنا با «لنگر» و «کشتی» تناسب دارد.

تشبیه: کشتی عشق

متناقض‌نما: آرامش طوفانی

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و برید، ترکیبی)

(کتاب آبی)

۲۵۵- گزینه «۳»

«قلب» در مصراع دوم ایهام دارد: ۱- دل ۲- میانه سپاه

(علوم و فنون ادبی (۳)، برید معنوی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۲۴۸- گزینه «۴»

(ابوالفضل بهاری)

$$\begin{cases} S_{18} = a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_{17} + a_{18} \\ S_{16} = a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_{16} \end{cases}$$

$$\Rightarrow S_{18} - S_{16} = a_{17} + a_{18}$$

$$\begin{cases} S_8 = a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_7 + a_8 \\ S_6 = a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_5 + a_6 \end{cases}$$

$$\Rightarrow S_8 - S_6 = a_7 + a_8$$

$$\begin{cases} a_{17} + a_{18} = 27 \\ a_7 + a_8 = 12 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a_1 + 16d + a_1 + 17d = 27 \\ a_1 + 6d + a_1 + 7d = 12 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 2a_1 + 33d = 27 \\ 2a_1 + 13d = 12 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 2a_1 + 33d = 27 \\ -2a_1 - 13d = -12 \end{cases}$$

$$20d = 15 \Rightarrow d = \frac{3}{4}$$

اختلاف جمله چهاردهم و دوازدهم:

$$a_{14} - a_{12} \Rightarrow a_1 + 13d - (a_1 + 11d) \Rightarrow 13d - 11d = 2d$$

$$\Rightarrow 2\left(\frac{3}{4}\right) = \frac{6}{4} = \frac{3}{2}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

۲۴۹- گزینه «۳»

(امیر زرنروز)

می‌دانیم جمله عمومی دنباله حسابی، خطی است، یعنی توان n فقط باید $+1$ باشد، ولی الان در ضابطه دنباله n^2 مشاهده می‌کنیم پس برای حذف آن، ضریبش را مساوی صفر قرار می‌دهیم:

$$k-1=0 \Rightarrow k=1 \xrightarrow{\text{نوشتن } a_n} a_n = -3n+1$$

جمله $(k+4)$ ام یعنی جمله ۵ ام. لذا به جای n در a_n عدد ۵ را قرار می‌دهیم:

$$a_5 = -3(5) + 1 = -15 + 1 = -14$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۲۵۰- گزینه «۳»

(امیررضا ذاکرزاده)

برای به دست آوردن جمله پنجم داریم:

$$a_5 = S_5 - S_4 = \frac{2(5)^2 + 5}{5} - \frac{2(4)^2 + 4}{5} = \frac{80 - 52}{5} = \frac{28}{5} = 5 \frac{3}{5}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

جامعه‌شناسی (۳)

۲۶۱- گزینه «۳» (کتاب آبی)
وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی این است که در هر دو، پیروی‌کننده نسبت به تبعیت و پیروی خود، آگاهی دارد.
موجودی که بتواند کاری را با آگاهی و اراده خود انجام دهد، دارای قدرت فردی است.
از جمله ابزارهای اعمال قدرت، قدرت اقناعی است که شامل فکر، آموزش، تبلیغ و ... است.
(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۹ و ۶۰)

۲۶۲- گزینه «۱» (آزیتا بیرقی)
در جامعه و زندگی اجتماعی، اعمال قدرت یا تبعیت برخی در برابر خواست و اراده دیگران، اجتناب‌ناپذیر است و بدون آن خیلی از کارها شدنی نیست.
هر کنش سیاسی، یا به قصد تغییر وضع موجود انجام می‌شود یا با هدف حفظ آن.
اغلب جهان‌های اجتماعی رعایت حق و مقابله با باطل را لازم دانسته‌اند.
حمایت از مظلومان، دفاع از عدالت، آزادی و ... از ارزش‌های حق‌اند.
(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

۲۶۳- گزینه «۱» (آزیتا بیرقی)
ابزار شناسایی ارزش‌ها ← عقل و وحی
ارتباط مردم و ارزش‌های سیاسی و اجتماعی ← مسئولیت شناخت و اجرای آن‌ها را دارند.
معنای جمهوری ← مردم خودشان سرنوشت سیاسی خود را تعیین می‌کنند.
معیار تعیین قوانین و مقررات ← خواست مردم و براساس احکام الهی و اسلامی
(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۸ و ۶۹)

۲۶۴- گزینه «۳» (آزیتا بیرقی)
تفاوت در اثر انگشت ← نابرابری طبیعی
تفاوت در محل سکونت ← نابرابری اجتماعی
تفاوت در هوش ← تفاوت رتبه‌ای
نه اجرای عدالت را به دست نامرئی بازار می‌سپارد و نه دخالت همه‌جانبه دولت را می‌پذیرد ← رویکرد طرفداران عدالت اجتماعی
از گذشته تا به حال هیچ جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی نبوده است و قشربندی پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است ← رویکرد طرفداران قشربندی اجتماعی
توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی ← اشتراک جامعه‌شناسی انتقادی و جامعه‌شناسی تفسیری
(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۲، ۷۳، ۷۷ و ۸۲)

۲۵۶- گزینه «۲» (سیرعلیرضا اهمری)
واژه «بو» تنها در یک معنای «رایحه» به‌کار رفته است و در معنای دوم «امید و آرزو» با هیچ کلمه‌ای تناسب ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: باز: دوباره (معنای مورد نظر) ۲- پرندۀ شکاری (با شاهین تناسب دارد).

گزینه «۲»: قلب: ۱- دل (معنای مورد نظر) ۲- میانه لشکر (با واژه لشکر، زره‌پوش تناسب دارد).

گزینه «۳»: پروانه: ۱- رخصت و اجازه (معنای مورد نظر) ۲- نوعی حشره (با واژه شمع تناسب دارد).

(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۲۵۷- گزینه «۲» (سیرعلیرضا اهمری)

اعراق در ابیات سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: سیاه شدن گردون از اشک آتشین شاعر
گزینه «۲»: جاری شدن جوی‌ها بر چهره شاعر از اشک فراوان او
گزینه «۳»: برخاستن موج آتشین و سیل خونین از طوفان اشک شاعر
(علوم و فنون ادبی (۳)، بدیع معنوی، صفحه‌های ۸۸ و ۸۹)

۲۵۸- گزینه «۳» (سیرعلیرضا اهمری)

تبدیل فعلن به فعلن در انتهای مصراع نخست (ابدال) و آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در ابتدای مصراع اول و بلند بودن هجای پایان هر دو مصراع مشهود است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۲۵۹- گزینه «۴» (سیرعلیرضا اهمری)

در پایان مصراع نخست بیت گزینه «۴»، فعلن به فعلن تبدیل شده است.
(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۸۳ تا ۸۶)

۲۶۰- گزینه «۳» (سیرعلیرضا اهمری)

در هر دو مصراع بیت گزینه «۳»، هجای نخست کوتاه است و وجود اختیار آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن منتفی است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۸۴)

۲۶۵- گزینه «۱»

(آزیتا بیرقی)

غلبه تفسیر و به حاشیه رفتن رویکرد تبیینی ← پیوند دانش و ارزش طرفداران قشربندی ← تأکید بر کارکردهای قشربندی نابرابری اجتماعی نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست ← حوزه برابری تبیین ← کشف و بازخوانی واقعیت‌ها

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۵، ۷۸، ۷۹ و ۸۰)

عربی زبان قرآن (۳)

۲۶۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

«لم أقدم»: (معادل ماضی منفی) پیش نفرستادم، (همراه با إلاً) پیش فرستادم (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «رأيت»: دیدم (رد گزینه ۴) / «ثمرته»: نتیجه آن (رد گزینه ۱) / «لن أندم»: پشیمان نخواهم شد (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

(ترجمه)

۲۶۷- گزینه «۳»

(علی مفسن زاده)

«كَانَ النَّبِيُّ قَدْ أَنْزَعَجَ»: (معادل ماضی بعید) پیامبر آورده شده بود، ناراحت شده بود (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «مِنَ الرَّجُلِ الَّذِي»: از مردی که (رد گزینه‌های ۱ و ۲) (رد گزینه ۱) / «وَأُزِّدَ»: افزای است. / «لَمْ يُقْبَلْ أَوْلَادُهُ إِلَّا وَاحِدًا مِنْهُمْ»: مگر یکی از فرزندان را نبوسید (رد سایر گزینه‌ها) (در جمله داده شده، مستثنی منه وجود دارد، پس جمله نباید مانند گزینه‌های ۱ و ۴، به شکل حصر و همراه با «فقط / تنها» ترجمه شود) / «لَمْ يُجْلِسْ»: ننشاند (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

(ترجمه)

۲۶۸- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

«لا تؤثر»: تأثیر نمی‌گذارد (لا تؤثر... إلا إذا: فقط زمانی تأثیر می‌گذارد) (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «على الإنسان»: بر انسان (رد گزینه ۴) / «زادت معرفته»: شناخت او را زیاد کند (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «فى الحياة»: در زندگی (رد گزینه ۳) / «قوته على العمل»: توانش را بر کار

(ترجمه)

۲۶۹- گزینه «۳»

(علی مفسن زاده)

در گزینه «۳»، ضمیر «ها» در ترکیب «قشرها» ترجمه نشده است و ترجمه صحیح «قشرها صلب»، «پوست آن سخت است» می‌باشد.

(ترجمه)

۲۷۰- گزینه «۴»

(علی مفسن زاده)

«فقط یکی ..... حاضر شد»: ما حَضَرَ... إلا واحداً، ما حَضَرَتْ... إلا واحدة (رد گزینه‌های ۲ و ۳) (متن فارسی همراه با «فقط» و به شکل اسلوب حصر آمده، پس در متن عربی دنبال اسلوب حصر باید بگردیم ولی در گزینه‌های «۲» و «۳»، مستثنی منه وجود دارد و جمله معنای حصر ندارد) / «یکی از همکلاسی‌هایم»: واحدة من زمیلاتی (رد سایر گزینه‌ها) / «سالن امتحانات»: صالة الإمتحانات (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۲۷۱- گزینه «۲»

(علی مفسن زاده)

شعر فارسی با ترجمه متن عربی (هر چیزی اگر زیاد شود ارزان می‌شود به جز ادب) همخوانی ندارد و مفهوم آن را به درستی بیان نمی‌کند.

(مفهوم)

۲۷۲- گزینه «۱»

(سید مفسر علی مرتضوی)

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: سستی: ضعف یا کمی فعالیت در کار! (درست)

گزینه «۲»: تپه: آن چه در دل زمین یا کوه حفر می‌شود! (نادرست)

گزینه «۳»: طعمه (شکار): حیوانی که حیوانات دیگر را شکار می‌کند! (نادرست)

گزینه «۴»: آزمایشگاه (یا آزمایش شده): کسی که به آزمایش علمی برای دستیابی به نتیجه‌ای می‌پردازد! (نادرست)

(واژگان)

۲۷۳- گزینه «۴»

(سید مفسر علی مرتضوی)

در این گزینه، «قبیلة» مستثنی منه است که مفعول و منصوب است. در سایر گزینه‌ها، مستثنی منه (المُخترعون، النَّاس، رجل) فاعل و مرفوع است.

(استثاء)

۲۷۴- گزینه «۱»

(علی مفسن زاده)

در عبارت گزینه «۱»، مستثنی منه حذف شده است. (ترجمه: همانا خداوند یکتاست و فقط کسی که به آن یکتا بودن خداوند اعتقاد دارد، در دنیا و آخرت رستگار می‌شود!)

مستثنی منه در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: غبار

گزینه «۳»: عملاً

گزینه «۴»: أحد

(استثاء)

۲۷۵- گزینه «۴»

(ولی بریی - ابهر)

هرگاه در عبارت قبل از «إلاً» مستثنی منه وجود نداشته باشد، معنای جمله دارای حصر و اختصاص است و جمله با «فقط» ترجمه می‌شود.

در گزینه «۴» مستثنی منه وجود ندارد و جمله نیز منفی است، (به عبارت دیگر، اسم افعال ناقصه ذکر نشده است) بنابراین جمله معنای حصر دارد و با «فقط» ترجمه می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

مستثنی منه در سایر گزینه‌ها عبارت‌اند از: أحد، أولاد، عمل. بنابراین در سه گزینه دیگر حصر نداریم.

(استثاء)

فلسفه دوازدهم

۲۷۶- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

معنی اول عقل، دستگاه تفکر و استدلال است و معنی دوم آن نوعی موجود متعالی و برتر از ماده. معنی اول آن در بین مردم رایج است و آن را به کار می‌برند ولی معنی دوم در بین عوام رایج نیست (رد گزینه ۱). از بین فیلسوفان فقط فیلسوفان الهی به این معنی عقل معتقدند و مثلاً فیلسوفان ماده‌گرا نمی‌توانند به چنین چیزی باور داشته باشند و اساساً اقامه استدلال تجربی برای این عقول غیرممکن است چون محسوس نیستند (رد گزینه ۲). علم عقول مجرد به حقیقت اشیاء، علم شهودیست و آنان حقایق را شهود می‌کنند. شناختی که از طریق عقل به معنای ابزار تفکر و استدلال به دست می‌آید (علم حصولی)، همان علمی نیست که عقول مجرد آن را دارا هستند. علم عقول به صورت حضوری است؛ یعنی حضور معلوم در نزد عالم بدون هیچ واسطه‌ای (رد گزینه ۳). البته اثبات فلسفی عقول مجرد فقط به وسیله عقل که دستگاه استدلال است میسر است، همان‌طور که فیلسوفان مسلمان آن‌ها را اثبات کرده‌اند. (تأیید گزینه ۴)

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۳ و ۵۴)

۲۷۷- گزینه «۲»

(علیرضا نصیری)

هراکلیتوس به هر دو معنی عقل توجه داشته است. او درباره حقیقت واحدی به نام لوگوس سخن می‌گوید که هم به معنی یک موجود متعالی و هم به معنی نطق و سخن و کلمه است (رد گزینه‌های ۱ و ۳). از نظر او «کلمه» و «سخن» ظهور و پرتوی عقل متعالی و برتر می‌باشند. در ضمن جهان و اشیاء نیز مظهر آنند (رد گزینه ۴). در نتیجه هم نطق و سخن و هم اشیاء جهان مظهر آن حقیقت متعالی هستند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۴ و ۵۵)

۲۷۸- گزینه «۱»

(علیرضا نصیری)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این گزینه صحیح است. عقل فعال با فیض‌رسانی خویش به عقل انسان باعث می‌شود انسان واجد قابلیت درک مفاهیم کلی شود. گزینه «۲»: خداوند عقل اول نیست، بلکه گاهی به او «عقل کل» اطلاق می‌شود. عقل اول، اولین عضو از سلسله عقول و نخستین آفریده خداوند می‌باشد. گزینه «۳»: درست است که عقول حقایق را شهود می‌کنند ولی شهود حقایق مختص آنان نیست، بلکه اگر انسان نیز روح و نفس خود را تهذیب کرده و تعالی بخشد، به درجه شهود خواهد رسید. گزینه «۴»: مدرسانی عقل فعال برای انسان محسوس نیست و به ظاهر نمی‌تواند متوجه آن شود.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۶)

۲۷۹- گزینه «۳»

(علیرضا نصیری)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: طبق گفته ابن سینا، هر کسی که عادت کرده باشد که سخنی را بدون دلیل بپذیرد از کسوت انسانیت خارج شده، نه این که هر کس سخنی را بدون دلیل پذیرفت از انسانیت خارج باشد.

گزینه «۲»: از نظر فیلسوفان مسلمان همه موارد مطرح شده معتبر هستند، ولی هر کدام در محدوده و جایگاه خود. این‌طور نیست که همه روش‌های تفکر در همه موارد معتبر باشند. مثلاً استدلال تجربی در مورد مجردات و موجوداتی که تجربه‌پذیر نیستند، نمی‌تواند حرفی بزند.

گزینه «۳»: بنابر عبارت «نحن ابنا الدلیل» ارزش و پذیرش هر نظر یا مکتبی منوط به دلایل و پشتوانه عقلی آن است. بنابراین پذیرش هیچ آیین و دینی، اگر از دلیل و پشتوانه عقلی برخوردار نباشد، جایز نیست.

گزینه «۴»: عقل انسان استقلال و اصالت دارد و خودش می‌تواند اندیشه و تفکر کند، اما این اندیشه با مدد و فیض‌رسانی عقل فعال که یکی از سلسله عقول است ممکن می‌شود. در واقع طبق متن کتاب عقل فعال قابلیت درک کلیات را برای انسان میسر می‌کند نه این که هر فکر و تفکری از جانب او به انسان القاء شود.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۶)

۲۸۰- گزینه «۴»

(علیرضا نصیری)

طبق نظر فیلسوفان مسلمان هر انسانی از استعداد تعقل برخوردار است و باید تربیت شود و رشد پیدا کند تا این استعداد به فعلیت برسد. اگر کسی تحت این تربیت قرار نگیرد، عقل در وجود او به اندازه همان استعداد باقی خواهد ماند نه چیزی بیش از آن؛ یعنی حتی ساده و بدیهی‌ترین استدلال‌ها و تفکرات نیز از او ساخته نیست (رد گزینه‌های ۲ و ۳). ولی همچنان نیز استعداد آن را دارد (رد گزینه ۱).

به یاد داشته باشید که خروج عقل از حالت بالقوه به بالفعل به واسطه تربیت و پرورش انجام می‌شود؛ در غیر این صورت عقل در حالت بالقوه و صرفاً یک استعداد و توانایی باقی می‌ماند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۴)